

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
Katedra právních dějin

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**VÝVOJ PRÁVA MYSLIVOSTI
NA ČESKÉM ÚZEMÍ
OD 2. POL. 18 STOLETÍ
AŽ PO SOUČASNOST**

ING. JIŘÍ KNAPP

Vedoucí diplomové práce:
JUDr. Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.

Plzeň
2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Ing. Jiří KNAPP**
Osobní číslo: **R18M0170P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Vývoj práva myslivosti na českém území od 2. pol. 18. století až po současnost**
Zadávací katedra: **Katedra právních dějin**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Myslivost
3. Právo myslivosti do roku 1754
4. Období vlády Marie Terezie a Josefa II.
5. Vliv přijetí ABGB na myslivost
6. Revoluční rok 1848 a jeho dopad na myslivost
7. Zákon o myslivosti pro Království české č. 49/1866 č. z. z.
8. Právní úprava pro Moravu a Slezsko na přelomu 20. století
9. Malý honební zákon č. 98/1929 Sb. z. a. n.
10. Myslivost za protektorátu Čechy a Morava
11. Poválečné období
12. Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
13. Vývoj po roce 1989
14. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. et Mgr. Vendulka Valentová, Ph.D.**
Katedra právních dějin

Datum zadání diplomové práce: **22. června 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**



JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan



JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
vedoucí katedry

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil všechny prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, dne 21. 03. 2023

.....

Ing. Jirí Knapp

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé diplomové práce JUDr., Mgr. Vendulce Valentové, Ph.D. za odborné vedení práce, připomínky a cenné rady, které mi v průběhu zpracování práce poskytla.

Zároveň si mé srdečné poděkování zaslouží moje rodina a přítelkyně, kteří mě po celou dobu studia podporovali a také za jejich pomoc při zpracování této diplomové práce.

Seznam použitých zkratk

| | |
|-----------------|--|
| ABGB | zákon č. 946/1811 Sb., Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch neboli Obecný občanský zákoník rakouský |
| ČMMJ | Českomoravský myslivecká jednota |
| ČSMJ | Československá myslivecká jednota |
| ČSMS | Československý myslivecký svaz |
| č. z. z. | český zemský zákon |
| K | Protektorátní koruna |
| KSČ | Komunistická strana Československá |
| m. z. z. | moravský zemský zákoník |
| s. z. z. | slezský zemský zákoník |
| Ř. z. | říšský zákoník |
| WR | W – Wilddieb = pytlák, R – revers |

Obsah

| | |
|--|-----------|
| Úvod | 1 |
| 1. Pojem myslivost..... | 3 |
| 2. Právo myslivosti do roku 1754..... | 6 |
| 2.1. Nejstarší prameny | 6 |
| 2.1.1. Doba lovectví..... | 6 |
| 2.1.2. Doba počátku feudalismu | 7 |
| 2.1.3. Vladislavské zřízení zemské..... | 10 |
| 2.1.4. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období | 11 |
| 2.2. Období 16. století a jeho přelom | 12 |
| 2.2.1. Maxmiliánova a Rudolfova instrukce..... | 13 |
| 2.2.2. Patent krále Matyáše II. | 14 |
| 2.2.3. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období | 15 |
| 2.3. Doba pobělohorská..... | 15 |
| 2.3.1. Obnovené zřízení zemské | 16 |
| 2.3.2. Myslivecké řády..... | 17 |
| 2.3.3. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období | 18 |
| 3. Období vlády Marie Terezie a Josefa II. | 20 |
| 3.1. První patenty Marie Terezie..... | 20 |
| 3.2. Myslivecký řád Marie Terezie z roku 1754..... | 21 |
| 3.3. Konec vlády Marie Terezie..... | 23 |
| 3.4. Myslivecký řád Josefa II. z roku 1786..... | 24 |
| 3.4.1. Právo myslivosti | 25 |
| 3.4.2. Ochrana a péče o zvěř..... | 26 |
| 3.4.3. Vliv zemědělského zájmu..... | 27 |
| 3.4.4. Úprava pytláctví..... | 28 |
| 3.5. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 29 |
| 4. Všeobecný rakouský občanský zákoník č. 946/1811 Sb. z. s. | 32 |
| 4.1. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 34 |
| 5. Patent č. 154/1849 ř. z. císaře Františka Josefa I. | 35 |
| 5.1. Revoluční rok 1848 a jeho vliv na výkon myslivosti..... | 35 |
| 5.2. Patent č. 154/1849 ř. z. císaře Františka Josefa I..... | 37 |
| 5.2.1. Právo myslivosti a honitba..... | 37 |
| 5.3. Ostatní právní předpisy týkající se myslivosti..... | 39 |
| 5.4. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 41 |
| 6. Zákon o myslivosti pro Království české č. 49/1866 č. z. z. | 43 |
| 6.1. Poměry sledovaného období v rakouské monarchii..... | 43 |
| 6.2. Výkon a obsah práva myslivosti..... | 44 |
| 6.3. Právní úprava honitby | 46 |
| 6.3.1. Honitba vlastní..... | 46 |
| 6.3.2. Honitba společenství..... | 47 |
| 6.4. Osoby vykonávající myslivost | 51 |
| 6.4.1. Osoby nezpůsobilé..... | 52 |
| 6.5. Ustanovení týkající se hájení zvěře | 53 |
| 6.6. Náhrada škody | 54 |
| 6.7. Právo vyhrazené koruně | 55 |
| 6.8. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 56 |
| 7. Právní úprava pro Moravu a Slezsko | 59 |
| 7.1. Honební zákony pro Moravské markrabství..... | 59 |
| 7.1.1. Honební zákon pro Moravu č. 66/1896 m. z. z. | 59 |
| 7.1.2. Honební zákon pro Moravu č. 4/1912 m. z. z. | 65 |

| | | |
|------------|--|------------|
| 7.2. | Honební zákon pro Vévodství Horní a Dolní Slezsko | 66 |
| 7.3. | Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 67 |
| 8. | Zákon č. 98/1929 Sb. z. a. n. | 69 |
| 8.1. | Doba před přijetím | 69 |
| 8.2. | Podstata zákona | 71 |
| 8.3. | Úprava hájení zvěře | 72 |
| 8.4. | Přestupky a jejich úprava..... | 73 |
| 8.5. | Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 73 |
| 9. | Myslivost za protektorátu Čechy a Morava | 75 |
| 9.1. | Nařízení RP 20/39, o držení zbraní v území protektorátu Čechy a Morava 76 | |
| 9.2. | Vládní nařízení č. 205/1939 Sb., o řádném výkonu myslivosti | 77 |
| 9.3. | Změna pojetí mysliveckého práva | 78 |
| 9.3.1. | Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. a vládní nařízení č. 128/1941 Sb..... | 79 |
| 9.4. | Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 88 |
| 10. | Poválečné období..... | 89 |
| 10.1. | Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti | 91 |
| 10.1.1. | Druhy honiteb a podmínky jejich vzniku | 92 |
| 10.1.2. | Doklady k výkonu myslivosti..... | 96 |
| 10.1.3. | Ochrana zvěře a myslivosti..... | 97 |
| 10.1.4. | Právní úprava pytláctví | 98 |
| 10.1.5. | Povinná myslivecká organizace..... | 100 |
| 10.2. | Zákon č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu..... | 100 |
| 10.3. | Zhodnocení právní úpravy sledovaného období..... | 101 |
| 11. | Zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti | 103 |
| 11.1. | Kontext doby | 103 |
| 11.2. | Právo myslivosti a jeho výkon | 105 |
| 11.3. | Sdružování osob v myslivosti..... | 106 |
| 11.4. | Honitba | 108 |
| 11.5. | Ochrana myslivosti..... | 110 |
| 11.6. | Ustanovení o zvěři | 112 |
| 11.7. | Plán mysliveckého hospodaření a lovu | 113 |
| 11.8. | Doklady nezbytné k výkonu myslivosti | 115 |
| 11.9. | Pytláctví..... | 117 |
| 11.10. | Zhodnocení právní úpravy sledovaného období | 118 |
| 12. | Vývoj po roce 1989..... | 120 |
| 12.1. | Zákon č. 143/1991 Sb..... | 120 |
| 12.2. | Zákon č. 270/1992 Sb..... | 121 |
| 12.2.1. | Právo myslivosti a jeho výkon..... | 122 |
| 12.2.2. | Honitba | 123 |
| 12.2.3. | Zvěř | 126 |
| 12.2.4. | Náhrada škody | 126 |
| 12.2.5. | Správa a organizace myslivosti | 127 |
| 12.3. | Další vývoj myslivecké legislativy | 128 |
| 12.4. | Současná právní úprava myslivosti, zákon č. 449/2001 Sb..... | 128 |
| | Závěr | 132 |
| | Resumé..... | 136 |
| | Seznam použitých zdrojů | 138 |

Úvod

Aby bylo možné obsáhle porozumět určité problematice a dokázat ji posoudit, je na místě se seznámit s historickým vývojem dané oblasti. Nejinak tomu je i u práva myslivosti. Obzvláště, když má myslivost za sebou již 1 000letou historii, během které její důležitost nejdříve oscilovala od okrajové činnosti společnosti až po činnost, jenž si pro sebe vyhradila ta nejvyšší vrstva společnosti a následně se její důležitost opět vytratila a stala se činností, jenž je v dnešní době společností často vnímána až nelibě.

Spolu s proměnou vnímání myslivosti se proměňovalo i myslivecké právo či spíše tomu často bylo naopak, jelikož lze souznít s myšlenkou: „*jaký zákon taková myslivost*.“¹ Při historickém exkurzu se nelze nikdy zaměřit pouze na čistý vývoj práva, ale je nezbytné pracovat i s ostatními vlivy společnosti, jelikož právo představuje soubor obecně závazných pravidel chování, jež ale sama společnost vytváří dle své vlastní představy, která se však v průběhu času proměňuje na základě společenských událostí. Pokud právě uvedenou tezi vztáhneme k této diplomové práci, ani historický vývoj práva myslivosti nelze posuzovat bez uvážení vnějších dějinných vlivů.

Diplomová práce je segmentována na 12 hlavních kapitol, kdy obsah těchto kapitol byl vždy volen tak, aby se dosáhlo souvislého a přehledného přednesu vývoje mysliveckých právních předpisů. Zároveň byl kladen důraz na nastínění provázanosti změn v právní úpravě myslivosti v kontextu změn a zvratů ve společnosti na pozadí politické situace na českém území. Také proto se jednotlivé části diplomové práce okrajově zmiňují o událostech, jež formovaly společnost, jelikož právě ony velmi často předkládají odpověď, proč se daná právní úprava přijímala či měnila zrovna tímto směrem. Práce byla zpracována prostřednictvím metody popisné, analytické a komparativní.

Pro dosažení uceleného pohledu na právní vývoj regulace myslivosti a tím porozumění danému vývoji nebylo možné opomenout nejstarší právní předpisy, jenž je vhodnější spíše nazývat „loveckým právem“. Počátek právní regulace oblasti myslivosti lze spojovat již s přelomem 9. a 10. století. Stěžejní část

¹ HAUZR, Mirek. *Jaký zákon, taková myslivost*. In: Asociace soukromého zemědělství ČR [online]. 20. 4. 2021 [28. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/7312/jaky-zakon-takova-myslivost/>

diplomové práce začíná, tak jak název diplomové práce napovídá, ve 2. pol. 18. století, kdy se na našem území začal uplatňovat tzv. osvícenecký absolutismus, který autoritativní vládou přinášel mnohé společenské reformy a lze ho parafrázovat jako „revoluce ze shora“. Změny nastolené v této době se nevyhnuly ani mysliveckému právu. Diplomová práce rozbor vývoje mysliveckého práva dále člení, nikoliv podle zásadních společenských událostí, ale podle jednotlivých nejdůležitějších právních předpisů z oblasti myslivosti. Přesto, jak již bylo uvedeno výše, společenské události měly na vývoj práva vždy zásadní vliv a výrazně se v jejich obsahu projevují, a proto některé názvy kapitol bylo vhodnější spojit s těmito událostmi. Diplomová práce bude zakončena stručným rozбором stávající účinné právní úpravy mysliveckého práva, a to z důvodu potřeby stručného nastínění, kam se myslivost z pouhého lovu za účelem obživy, přes kratochvíle šlechty a jednu z nejdůležitějších společenských událostí, a přes velmi proměnlivé 20. století, vyvinula v dnešní době.

Jelikož sám autor patří mezi myslivce a udržuje vřelý vztah nejen k mysliveckým tradicím a zvykům, ale i k přírodě, je mu téma diplomové práce velice blízké a pro další rozvoj jeho mysliveckých vědomostí velmi obohacující. Autor diplomové práce také věří, že načerpané znalosti bude moci využít např. pro subjektivní myslivecké ale i právní hodnocení připravované novelizace zákona o myslivosti, jenž se aktuálně tvoří na stole ministerstva zemědělství.

1. Pojem myslivost

Stručné a zároveň jednoznačné vymezení myslivosti, jež by postihlo celý obsah této disciplíny, je velmi obtížné. Pro definování pojmu myslivost je nejhodnější nahlédnout do platného a účinného právního předpisu věnujícího se této problematice, neboli do zákona č. 449/2001 Sb., zákona o myslivosti a vypůjčit si definici z ustanovení § 2 písm. a), které říká, že: „myslivostí se rozumí soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního dědictví.“² Stojí za upozornění, že v dané definici nenalezneme termín lov, a to má své důvody. Lov je samozřejmě nezbytnou součástí myslivosti, ale myslivost není, jak se často nejen veřejnost ale i někteří myslivci mylně domnívají, provozována za účelem lovu, ale lov slouží pouze jako nástroj myslivosti k dosažení jejích zájmů a cílů. Ve výše uvedeném zákoně také nalezneme definice pro myslivost důležitých pojmů a to „zvěř“ a „právo myslivosti“.

Termín zvěře je v odborných kruzích popisován jako obnovitelné přírodní bohatství, čímž se rozumí populace volně žijících živočichů uvedených v zákoně o myslivosti, kdy z tohoto bohatství je dovoleno čerpat.³ To lze také chápat jako určitý ekologický nástroj sloužící k obhospodařování vybraných částí ekosystémů, jelikož naše krajina již dávno ztratila samoregulační schopnost, a proto se právě myslivecká činnost stará o dosažení rovnovážného stavu mezi protichůdnými zájmy společnosti a přírody. Onen rovnovážný stav je velmi těžko dosažitelný, o čemž dobře vypovídá etymologie slova myslivec. Může se to zdát překvapivé, ale jedná se o substantivní odvozeninu z přídavného jména myslivý. Přesto při detailním rozboru zjistíme, že se jedná o velmi pochopitelnou odvozeninu, jelikož myslivec měl by být člověkem velmi uvážlivým, který provádí zásahy do chovu zvěře rozvážně, a to hlavně s ohledem na rozvoj zvěře pro budoucí generace a na ochranu ekonomických zájmů společnosti v oblasti lesnictví či zemědělství.

² § 2 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti

³ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – platná právní úprava*. In: Právní prostor [online]. 31. 5. 2017 [6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>

Dalším zmíněným pojmem je právo myslivosti, pod kterým se chápe souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží a k tomu využívat honební pozemky.⁴

V České republice se právo myslivosti přímo neodvozuje z vlastnictví honebních pozemků. Zmíněné odvození je využíváno např. ve Francii a v Itálii, což se především projevuje tím, že v těchto zemích se na většině území zvěř nenachází. V tomto případě si majitel pozemku může zvěř na svém pozemku libovolně lovit a také tak v těchto zemích často činí. Tím nedochází k chovu a k péči o zvěř, tak jak je tomu v České republice⁵, a proto lze zmíněnou českou úpravu považovat za lepší pro rozvoj biodiverzity krajiny.

Z historického hlediska byl poprvé pojem „myslivost“ kodifikován až v zákoně č. 225/1947 Sb., zákon o myslivosti, kdy do této doby v právních předpisech figurovalo pouze právo honební.⁶ Tento zákon ji definoval takto: „*Myslivost jako hospodářská a kulturní hodnota jest odvětvím zemědělské a lesní prvovýroby, které záměrnou hospodářskou činností sleduje řádný chov, ochranu a lov zvěře, jakož i hospodářské zužitkování ulovené zvěře.*“⁷ Z citovaného ustanovení zákona vyplývá, že myslivost byla především chápána jako hospodářská činnost, jenž je jednou z částí hospodaření s přírodními zdroji člověkem.⁸ Na tuto právní úpravu navázal i následující zákon upravující tuto problematiku, tedy zákon č. 23/1962 Sb., zákon o myslivosti, který říkal: „*Myslivost je odvětvím zemědělské a lesní výroby, které zajišťuje podle potřeb socialistické společnosti a v souladu se státním plánem rozvoje národního hospodářství řádný chov, zušlechťování, ochranu a lov zvěře...*“⁹

Obě právě zmíněné kodifikace do definice myslivosti opomněly zahrnout kulturní důležitost myslivosti, kterou nedostatečně reflektuje také stávající úprava. Tento určitý nedostatek stávajícího zákona o myslivosti je možno vidět

⁴ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – platná právní úprava*. In: Právní prostor [online]. 31. 5. 2017 [6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>

⁵ Tamtéž.

⁶ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 17.

⁷ § 1 zákona č. 225/1947 Sb., zákon o myslivosti

⁸ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 17.

⁹ § 1 zákona č. 23/1962 Sb., zákon o myslivosti

v nedostatečné definici pojmu „myslivosti“ ve smyslu společenském. Myslivecká kultura se na našem území kontinuálně rozvíjela po více než tisíc let, kdy se do dnešní doby uchovaly nejen myslivecké zvyky, ale i tradice. Současná zákonná úprava vyvrací historicky zakotvené pojetí myslivosti jako právo a rozptýlení panovníka, šlechty či později vlastníků honebních pozemků neboli „ius fruendi“.¹⁰ Až později výše uvedené částečně doplnil Ústavní soud ČR svým nálezem z roku 2003, ÚS č.j. 34/03 ze dne 13. 12. 2003, který stanovil: „Z uvedených premis dle názoru Ústavního soudu plyne, že v podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody.“¹¹

Ústavní soud vymezuje myslivost jako činnost prováděnou ve veřejném zájmu, která slouží k ochraně a rozvoji přírody. Tím Ústavní soud vyzdvihl regulační roli myslivosti v kulturní krajině České republiky. Přesto nedošlo ke zcela přesnému vymezení myslivosti ve smyslu společenském a nebyly přesně stanoveny úkoly, jež má myslivost vykonávat. Tím vyvstává problém s nemožností systémové úpravy myslivosti v právních předpisech, na což se nabalují problémy s vymezením odpovědnosti za škody zvěře či rozsah, v němž mají vlastníci honebních pozemků ovlivňovat myslivost. Přesto myslivosti nelze upřít její největší přínosy, jako je společenský přínos, čímž je např. výchova mládeže nebo udržování kulturního života na venkově. Dalším přínosem je ochrana přírody, a to ve snaze udržovat rovnovážný stav zvěře v kulturní krajině či podporovat chov zvěře. V neposlední řadě se jedná o ochranu před škodami zvěře, a to např. z hospodářského hlediska.¹²

¹⁰ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravu>

¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2003, č. j. ÚS 34/03.

¹² DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravu>

2. Právo myslivosti do roku 1754

2.1. Nejstarší prameny

Počátky mysliveckého či spíše honebního práva se datují do období 9. století, kterému však předcházela doba lovu, jenž charakterizuje volnost lovu. To znamená, že nikdo a ničím není v lovu omezován. V této době nelze myslivost chápat dle dnešní představy. Je třeba brát v úvahu aktuální společenskou situaci, která má vždy značný vliv a propisuje se do vydávané právní úpravy.¹³

2.1.1. Doba lovectví

Za přímého předchůdce myslivosti se označuje lovectví.¹⁴ Lov zcela jednoznačně patří k nejstarším činnostem člověka. Již pravěký člověk si vedle sběračství lovem doplňoval potravu a získával tím další prospěch v podobě kožešin, parohů, rohů či kostí, které se dále hodily pro výrobu různých nástrojů.¹⁵ V těchto časech byl lov volný neboli mohl lovit kdokoliv, kdekoliv a cokoliv, a to zároveň znamenalo, že lovec nedělal žádné rozdíly mezi dospělými, mláďaty nebo samci a samicemi. V této době neexistovalo žádné výsadní právo či předpis, jenž by lovectví nějakým způsobem omezovalo.¹⁶

Následkem rozvoje pastevectví a zemědělství došlo ke snížení významu lovu jako činnosti sloužící pro obstarávání nezbytné potravy pro obživu.¹⁷ V období příchodu Slovanů na naše území, jež se datuje kolem 6. století, byla většina naší země zalesněna a stavy zvěře téměř nedotčeny. Lov se v této době spíše než pro získání potravy, provozoval za účelem obrany polností a stád.¹⁸ Další rozvoj rolnictví a pastevectví měl za následek rozdělování půdy, a s tím vznik soukromého vlastnictví. Došlo ke změně práva lovu jako práva všech. Začalo se promítat vlastnictví půdy, kdy každý chtěl využívat plody své půdy pro vlastní

¹³ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 34.

¹⁴ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 9.

¹⁵ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 13.

¹⁶ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 34.

¹⁷ Tamtéž Str.8

¹⁸ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. ISBN 80-7181-901-8. Str. 42.

potřebu.¹⁹ Zároveň již začínaly vznikat značné rozdíly ve společnosti, kdy zejména docházelo k diferenciaci společnosti na bohatší a chudší, což mělo za následek potřebu zavedení právní regulace pro veškeré činnosti tehdejší společnosti, tedy i pro lovectví.²⁰ Již v této době si lze povšimnout, že vývoj lovectví či později vývoj myslivosti je úzce spjat se změnami ve společnosti a značně je v sobě reflektuje.

2.1.2. Doba počátku feudalismu

Na přelomu tohoto tisíciletí dochází ke vzniku feudálního státu, ve kterém se společnost začíná značně diferenciovat na vrstvu feudálů, vrstvu podřízených a vrstvu poddanskou. Jako příčinu změn ve společnosti lze označit rozdělování půdy, nabývání majetku a dělbu práce. Postupně dochází k centralizaci správy společnosti pod moc feudálů, kdy se do jejich čela dostává panovník, kterému náleží mnoho výhod. Jednou z těchto výhod, jenž je pro tuto práci zásadní, je výsadní právo lovu, tzv. regál.²¹ Tím si vrchnost či panovník přisvojil právo lovu a vyloučil z něj všechny poddané. Výsadu práva lovu následně panovník či šlechtic mohl udělit osobám s nižším společenským postavením, což se odvíjelo od jejich osobního privilegia.²² V této době také došlo k dalšímu ústupu lovectví ve smyslu hospodářského významu a lov se čím dál více stával spíše zábavou či kratochvílí privilegované vrstvy společnosti.

Knížeti Boleslavovi I. se za jeho vlády povedlo násilím potlačit ostatní rody starých knížat a učinil z nich své poddané zemany. V důsledku toho upevnil svojí moc a jako panovník mohl vydávat právní akty, kdy jedním z nich byl např. Honební regál knížete Boleslava I., který se datuje kolem roku 950. Jedná se o první historicky doložený právní akt na našem území, jenž se týká loveckého práva. Díky své moci přeměnil Boleslav I. obecné statky (např. lesy, lov, rybníkářství, včelařství) na statky státní a vytvořil z nich tzv. regálie.²³ Zmíněné nařízení určilo, že lov je výhradním právem panovníka a došlo k odebrání práva

¹⁹ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 27.

²⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 17.

²¹ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 28.

²² KOMÁREK, Julius. *Myslivost v českých zemích*. 2. vyd. Praha: Čin, 1948. Str. 14.

²³ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Louny: Antonín Štrombach, 1909. Str. 136.

svobodného lovu poddaným.²⁴ To také znamenalo, že panovníkovi náležela všechna zvěř, jelikož on byl majitelem veškeré půdy v Čechách a na Moravě. Častým případem bylo, že panovník následně své výhradní právo lovu propůjčoval či rozdával za zásluhy o vlast či krále svým leníkům, měšťanům či klášterům, ale to jen pro lov drobné zvěře, mezi níž se v této době však řadila i zvěř srnčí. Právo lovu k velké zvěři, čímž byl jelen, zvěř černá²⁵ či los, si panovník uchovával pouze ve svůj prospěch. Z tohoto důvodu se jelení zvěř označuje jako „zvěř královská“.²⁶ Již zde lze spatřovat zárodky lovu jako určité společenské události vyšších vrstev.

V období 11. až 12. století se lovecké právo kodifikuje jako právo věcné. To stvrzuje, že lovecké právo v této době nesouvisí s vlastnictvím půdy, ale výhradně náleží panovníkovi, který ho dále dle svého uvážení může darovat či prodat svým leníkům.²⁷ I přes zavedení Honebního regálu byl volný lov povolen u zvěře škodící. Mezi škodící zvěř se řadil vlk a medvěd, což dokládá právní kniha Švábské zrcadlo z 2. poloviny 13. století. Podle této právní knihy se na našem území rozhodovaly spory v oblasti loveckého práva. Dokládající ustanovení o volném lovu zvěře škodící znělo následovně: „*všem zwieratóm je příměrie i mír ustaven krom vlkóv a medvědóv; nad těmi nikdo neručie i jednoho příměrie.*“²⁸

Postupným rozvojem feudalismu dochází ke snížení moci panovníka na úkor šlechty, jelikož panovníkova síla se začíná čím dál více opírat o podporu šlechtického stavu. V důsledku toho dochází k částečnému omezení výhradního práva lovu panovníka, jenž se čím dál více poskytuje šlechtě. Zmíněné bylo zcela potvrzeno nařízením krále Václava IV. z roku 1388, které stanovilo, že lov je výsadou vrchnosti. To znamená, že právo lovu je součástí tzv. práva dominikálního neboli práva správce šlechty jako leníků.²⁹ Stále platilo, že právo lovu nenáleželo osobám, kterým svědčilo právo rustikální, což bylo právo sedláků

²⁴ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 28.

²⁵ Prase divoké (*Sus scrofa*)

²⁶ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravy>

²⁷ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 34.

²⁸ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 42.

²⁹ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 29.

k pronajaté půdě. Sedlákům byl povolen pouze lov dravé neboli škodící zvěře, pro kterou byl stanoven tzv. volný lov.³⁰

Právní předpisy loveckého práva vydané v této době byly převážně za účelem ochrany privilegované vrstvy, tak aby její lovecké právo nebylo zkracováno. Důraz byl kladen na ochranu práva lovu panovníka a šlechty před pytláctvím nikoliv na ochranu zvěře jako takové. Doklad o zmíněném se nachází např. v Právech pána starého z Rožmberka, známá též jako Kniha Rožmberská, která se datuje do první poloviny 14. století. V bodě VII odst. 115 se praví: „*Když král žaluje na koho, že mu loviště opustil, neb na zeměnína nebo na pána: tehdá král postihni svědky svými dědici, služebníky, jak právo, z většího dluhu. Také brání-li se proti tomu ludmi, tehdá wed' svědky z dluhu.*“³¹ Načež v bodě VII odst. 175 dále navazuje: „*Z lovu již v ciziem lovi; jeden pohon, že je zlodějstvo; právo sehnati jako z plena.*“³² Kdy dané ustanovení uvádí, že pro účinnou ochranu zvěře jako výsadu krále je potřeba dostatečného počtu personálu.

Ve 14. století jsou již vydávány právní předpisy týkající se povolené doby lovu a hájení zvěře. Nelze je ale vykládat z dnešního pohledu. Tyto předpisy byly opět přijaty nikoliv za účelem ochrany zvěře, ale za účelem ochrany lovce. Zvolená doba hájení zvěře byla volena dle zkušeností a znalostí, že v dané době bude lov obtížný či jinak řečeno pro panovníka nebo šlechtu tedy málo zábavný, např. v důsledku nevhodného počasí a tím malého výřadu.³³

Panovníkovi pro upevňování moci a k udržování správy země sloužila soustava hradů rozmístěných po ovládaném území. Na každém hradě byli panovníkem pověřeni úředníci, jenž vykonávali správu nad závislým obyvatelstvem v okolí sídla. Správu lesa, jenž se také vázala k hradům, vykonávali lovčí, lovci a hajný. Lovčí patřil k váženým vyšším úředníkům, což dokládá také to, že byl brán za svědka a byl respektovanou osobou. Lovčí a hajný byli napřímo od panovníka pověřováni výkonem, což vypovídá o důležitosti těchto funkcí. Ze sborů lovců byly následně vytvořeny lovecké soudy, které měly pravomoc

³⁰ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravy>

³¹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 42.

³² Tamtéž. Str. 42.

³³ Tamtéž. Str. 41.

rozhodovat o proviněních spáchaných v souvislosti s lesem jako je např. pytláctví či krádež dřeva.³⁴

2.1.3. Vladislavské zřízení zemské

Ve 13. a 14. století byly značné snahy panovníků o kodifikaci zemského práva. O zmíněné se pokoušeli silní panovníci jako např. Přemysl Otakar II., Václav II. či Karel IV., ale žádnému z nich se to nepodařilo. Na odpor se vždy postavila šlechta, která v předkládaných kodifikacích oprávněně cítila snahu o omezení své vzrůstající moci na úkor panovníka.³⁵

Ke změně došlo až v důsledku skončení války o Korunu českou roku 1479 a následného pražského povstání v roce 1483, čímž došlo k dalšímu výraznému oslabení moci panovníka a zároveň i městského stavu. Šlechtický stav své silné pozice využil a pomocí svého vlivu inicioval kodifikaci zemského práva.³⁶ Snahy šlechty byly naplněny roku 1500 za vlády krále Vladislava Jagellonského. V této době byl vydán první kodex zemského práva českého neboli Vladislavské zřízení zemské. Kodex vycházel ze starších sněmovních usnesení, nálezů zemského soudu, šlechtických privilegií a obyčejového práva.³⁷

Myslivecké právo je ve Vladislavském zřízení zemském zmíněno v pěti člancích, a to v člancích 551 až 555. Jako příklad lze uvést hned první z nich, kdy článek 551 říká: *„Nalezli vuobec za právo: Aby sedláci tenet neměli, leč by kteří na to výsady měli. Pakli by který měl a to naň usvědčeno bylo, tehdy má na pána jeho vznešeno býti od toho, ktož by na toho sedláka usvědčil, aby pán jeho ty teneta rozkázal dáti tomu, ktož by naň to usvědčil. Pakli by pán jeho nekázal jemu tenet dáti, tehdy ten, ktož usvědčí, bude moci pána (toho sedláka) pohnati z 20 kop grošuov pražských českých; a provede-li to naň, aby jemu dány byly.“*³⁸ Uvedený článek zakazuje sedlákům vlastnit tenaty, což jsou trojdílné lovecké sítě sloužící k odchytu drobné zvěře.³⁹ Dále se věnuje osobě, jenž zjistila nedovolené

³⁴ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 156.

³⁵ KREUZ, Petr, MARTINOVSKÝ, Ivan. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. 1. vyd. Praha: Scriptorium, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3. Str. 11.

³⁶ Tamtéž. Str. 34.

³⁷ Tamtéž. Str. 48

³⁸ Tamtéž. Str. 258

³⁹ ROSÁK, Jan. *Lapila ho do svých tenat. Co to vlastně znamená?* [online]. 13. 9. 2019. [10. 11. 2022]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/lapila-ho-do-svych-tenat-co-vlastne-znamenava-8074494>

sedlákovu vlastnictví zmíněné lovecké pomůcky. Po osvědčení sedláka mají být tenata oznamovateli odevzdána či při neodevzdání mu má být vyplacena peněžitá odměna od sedlákovu pána v podobě 20 kup pražských grošů.⁴⁰

Odměnu za udavačství lze spatřit také v článku 553, který zakazuje lov pro neprivilegované vrstvy pod hrozbou pokuty. Článek 554 se věnuje používání ručnic pro myslivost, kdy jejich použití zakazuje a který zní takto: „*Nalezli vuobec za právo: S ručnicemi aby žádný nechodil ani nejezdil po myslivosti.*“⁴¹ Poslední článek 555 se opět věnuje zákazu lovu měšťanům a sedlákům, kteří nesmí lovit na svých pozemcích tak ani na pozemcích pánovo. Za porušení tohoto ustanovení jim hrozila pokuta nebo žalář.⁴²

2.1.4. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období

Hlavním pramenem loveckého práva do 16. století byla sněmovní usnesení, které byla pod značným vlivem šlechty. Důsledkem toho se lov v této době stal panskou výsadou neboli záležitostí privilegované vrstvy, a to jako činnost zábavy či pro reprezentaci svého postavení ve společnosti. Proto se převážně můžeme shledat s právními akty, jenž šlechtě chrání právo lovu z hlediska dosažení co největšího loveckého výřadu, a to jak z pohledu prevence či trestání pytláctví, tak zároveň byly zavedeny doby lovu zvěře, jež byly vytyčeny podle zkušeností, kdy je pro lovce nejlepší doba lovu dané zvěře. Lze říci, že byla snaha zabránit zbytečnému ztrácení času v lese, když je velká pravděpodobnost, že lov bude neúspěšný. Nelze proto ustanovení týkající se doby lovu zvěře vykládat jako ochranu zvěře, tak jako je tomu v dnešní době.

Ve 14. století také byly položeny základy kynologie, tedy disciplíny, jenž se zabývá psi, jak z biologického, tak chovatelského a výcvikového hlediska. Kynologie neodmyslitelně k myslivosti patří. Z této doby se dochovaly první zmínky o rozlišování plemen psů, dále zmínky o způsobu jejich výcviku a užívání k lovu.⁴³

⁴⁰ KREUZ, Petr, MARTINOVSKÝ, Ivan. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. 1. vyd. Praha: Scriptorium, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3. Str. 258.

⁴¹ Tamtéž. Str. 258.

⁴² Tamtéž. Str. 258.

⁴³ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravu>

V tomto období platilo právo lovu za právo dominikální, což znamenalo, že právo lovu souvisí s vlastnictvím půdy. Vlastníkem půdy mohl být panovník, šlechta, kláštery či královská města. Poddaným bylo právo lovu odebráno. Zároveň měli poddaní zakázáno nosit zbraň, vodit psy na pole či nosit zelené šaty.⁴⁴ Zcela výjimečně a vždy za úplatu docházelo k tomu, že poddaným právo lovu bylo uděleno od panského stavu.⁴⁵

Historické dokumenty přesto dokládají, že selský lid se sněmovními usneseními zcela neřídil a zákaz lovu nijak zvlášť nedodržoval, čímž se dopouštěl pytláctví.⁴⁶ Zmíněná vášeň šlechty a panovníka k lovu, dohromady s pytláčením sedláků, neustálým zdokonalováním techniky lovu a loveckých zbraní a zmenšováním neobydleného území s čím dál větší plochou obdělávané půdy, mohlo dospět pouze k jedinému výsledku. Došlo k rapidnímu snížení stavu zvěře.⁴⁷ Na zmíněné postupně reagovala šlechta zakládáním obor a bažantnic a později také vydáváním právních předpisů, jenž se již týkají ochrany a péče o zvěř.⁴⁸

2.2. Období 16. století a jeho přelom

Nástupem Habsburků na český trůn nedošlo jen ke změnám společenským, ale nastaly změny i v přístupu k myslivosti. Habsburští panovníci byli lovem velmi zaujatí a v hojné míře ho také provozovali. Jejich snahou bylo zcelovat větší lesní celky, na nichž by byl možný chov zvěře takového množství, aby výřady splňovaly představu velkolepého úlovku, což bylo pro renezanční způsob života charakteristickým znakem.⁴⁹

Základem pro rozvoj myslivosti byla řádná organizace správy, kdy v čele stál nejvyšší lovcí. Jednalo se o vysoký úřad, který byl vždy svěřen osobě

⁴⁴ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Louny: Antonín Štrobach, 1909. Str. 142.

⁴⁵ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 30.

⁴⁶ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Louny: Antonín Štrobach, 1909. Str. 142.

⁴⁷ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 7.

⁴⁸ HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4. Str. 29.

⁴⁹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 110.

ze šlechtického stavu. Nejvyššímu lovcímu byli podřízeni lesmistři nebo nadlesní, na polesích polesní a myslivci, kdy ochrannou činnost lesa v nejnižším stupni vykonávali hajní a lesní hlídači. Aby tato dobře organizovaná správa plnila vytyčené cíle, potřebovala, aby její personál měl řádné směrnice a instrukce, které by jejich práci v hospodaření v oblasti lesnictví a myslivosti usměrňovaly a sjednocovaly. Zpočátku docházelo k tvoření těchto hospodářských instrukcí na komorních statcích⁵⁰, které dále sloužily jako inspirace a více či méně byly „opisovány“ na jiných velkostatech a panstvích, čímž se stalo komorní hospodářství vzorem.⁵¹

Příkladné pro dané období jsou dvě následně uvedené instrukce, jenž názorně dokáží vyobrazit skutečný stav tehdejších potřeb a poměrů v myslivosti. Za prvé se jedná o instrukci danou císařem Maxmiliánem nejvyššímu lovcímu v Království českém, Dětrichu Schwendimu, z 20. října 1568. Druhou instrukcí, jenž z té Maxmiliánovo značně vychází, je instrukce vydaná císařem Rudolfem II. z 15. dubna 1599 nejvyššímu lovcímu Janu z Vřesovic.⁵²

2.2.1. Maxmiliánova a Rudolfova instrukce

Instrukce byly reakcí na značný pokles stavu zvěře, a to převážně nepříliš ukázněným lovem, který nedbal předchozích právních aktů, kterými byla např. usnesení českých sněmů. Dále byly reakcí na růst počtu obyvatelstva na našem území, čímž docházelo ke zmenšování rozlohy lesů.⁵³ Instrukce stanovily povinnosti mysliveckému personálu, kdy nejvyšší lovcí se stal jejich hlavním vykonavatelem. Dohlížel, aby se s jejich obsahem seznámili všichni lovcí, myslivci, polesní a hajní a při jakékoliv nepravosti, měl na starost odstranit škody a v případě neuposlechnutí viníků v nepřítomnosti císaře měl on povinnost viníky potrestat. Úkolem nejvyššího lovcího byl výkon dozoru nad lesy, dále připravoval a dohlížel na průběh panovníkova lovu a kontroloval dodávky zvěřiny pro kuchyni panovníka.

⁵⁰ statky ve státním vlastnictví, kde je král vrchností

⁵¹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 111-112.

⁵² Tamtéž. Str. 112.

⁵³ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti*. 1. vyd. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-80-856118-12-5. Str. 407-408.

Instrukce zakazovaly hejtmanům a purkrabím, aby v panovníkovo panství honili a štváli zvěř či jiným způsobem provozovali myslivost.⁵⁴

Zvláště Rudolfova instrukce je velmi kladně hodnocena, což dokládají dobové texty. Tato instrukce na svoji dobu je velmi obsáhlá, kdy čítá 68 odstavců a tehdejší komentáře uvádějí, že je v ní pamatováno na vše, co v dané době bylo pro dobrý provoz myslivosti potřebné. Císařská instrukce následně sloužila jako vzor pro šlechtické velkostatky, čímž tato instrukce silně ovlivnila myslivecké myšlení ve staletích následujících. V konečném důsledku instrukce přivodily stav, v němž se myslivost konečně začíná na celém našem území řídit stejnými zásadami.⁵⁵

Již v těchto instrukcích je pamatováno také na péči a ochranu zvěře. Část instrukce se např. věnovala krmení zvěře, kdy přímo nařizovala stavby jeslí a stohů pro zimní příkrmování zvěře senem. Dále instrukce omezovala pastvu chovaného dobytka v lesích, tak aby zvěř nebyla připravena o potravu, kterou jí les běžně poskytuje.⁵⁶

2.2.2. Patent krále Matyáše II.

Dalším jedinečným mysliveckým právním aktem je Patent krále Matyáše II. o zákazu lovu zvěře na královských a jiných panstvích ze dne 6. června 1611. Jak už název napovídá, jedná se o jeden z prvních právních pramenů, který zcela zakazuje lov. Patent svůj obsah opírá o několik sněmovních usnesení, jenž zavádějí omezení lovu. Byla to reakce na další značné snížení stavů zvěře, které bylo převážně způsobeno pytláčením.⁵⁷

Text zákazu lovu zněl takto: „*Protože všem vůbec i jednomu každému obzvláště podle téhož sněmovního snešení milostivě poroučeti a přikazovati ráčíme, abyste jeden každý jak z obyvatelův od osoby své žádných myslivosti buďto na panstvích našich aneb na jiných cizích číchkoli gruntech neprovozovali,*

⁵⁴ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 112.

⁵⁵ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti*. 1. vyd. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-80-856118-12-5. Str. 408.

⁵⁶ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 157.

⁵⁷ Tamtéž. Str. 169.

*tak též myslivcům a lidem poddaným svým provozovati nedali a nedopouštěli.*⁵⁸

Patent také obsahuje sankce za jeho nedodržování.

2.2.3. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období

Na popisované období již lze nahlížet ze současného hlediska, jelikož panovníci si v této době začínají uvědomovat omezené množství zvěře, na což reagují zaváděním základní péče o zvěř a její ochranu. Panovnické instrukce se stanou vzorem i pro šlechtické statky, čímž dojde ke sjednocení základních zásad, z kterých myslivost na našem území začíná vycházet. Tyto právní akty se stanou prameny mysliveckého práva pro další století.

2.3. Doba pobělohorská

Období po bitvě na Bílé hoře je pro společnost na našem území či pro celou Evropu obdobím změn v důsledku třicetileté války. Na našem území dojde ke konci českého stavovského státu, kdy se moci chopí silný rod Habsburků v čele s Ferdinandem II., jenž zavede absolutistickou moc panovníka. Moc stavů jako samosprávných orgánů tímto obdobím končí. Další ranou pro českou šlechtu byla konfiskace majetku, která šlechtě způsobila další ztrátu v ekonomické a politické moci. Zároveň došlo k tvrdé rekatolizaci společnosti, čímž nastal částečný odliv české šlechty do jiných zemí.⁵⁹

Stavy zvěře byly po předchozím století relativně nízké, načež se reagovalo vydáním několika loveckých instrukcí a sněmovních usnesení, jež měli zvěři zaručit čas na zotavení stavů. Přesto zvěř dostatek času nezískala. Hlavní vliv na to měla přítomnost cizích vojsk na našem území, jež neplenila jen města ale taktéž lesy. Zároveň došlo k dalšímu nárůstu pytlacení poddaných, kteří žili ve velmi těžkých životních podmínkách. Přesto válečné období nepřineslo zvěři jen nepříznivé podmínky. Jako pozitivní hledisko pro zvěř lze posuzovat velký pokles zalidnění země, v jehož důsledku došlo k uvolnění území pro zvěř a přírodu.

⁵⁸ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 169.

⁵⁹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 117

Nastala změna rázu krajiny ve prospěch zalesněné půdy, čímž se vytvořily příhodné podmínky pro volné rozmnožování jak užitkové, tak i škodné zvěře.⁶⁰

Myslivost v tomto období je stále výhradní výsadou panovníka a nově etablované šlechty. Myslivost ve vyšších společenských kruzích byla jako zábava ceněna velmi vysoko a často byla využívána pro reprezentaci svého postavení. Proto dochází ke snaze o znovu zazvěření našeho území, a to ve třech směrech. Za prvé se zavedla přeměna lesního hospodářství, tak aby vytvořila co nejlepší předpoklady pro chov zvěře. Za druhé se nastolila soustavná péče o chov zvěře a za třetí se chtělo dosáhnout rychlých výsledků novým zazvěřováním. Základem pro hospodářské instrukce a řády byla Rudolfova instrukce, která byla rozšířena o myšlenku zvýšení stavu zvěře na našem území.⁶¹

2.3.1. Obnovené zřízení zemské

Vydání oktrojovaného Obnoveného zřízení zemského lze nazvat jako dohru prohry českých stavů nad Ferdinandem II., který v té době byl již králem českým a markrabětem moravským. Pro Čechy Ferdinand II. přijal Obnovené zřízení zemské v roce 1627 a pro Moravu v roce 1628, a to bez souhlasu sněmu. Došlo k implementaci absolutistické moci a země Koruny české přešly do dědictví Habsburků. Vedle těchto a dalších velmi zásadních ústavních a společenských změn se obsah zemského zřízení věnoval nejen soukromému a trestnímu právu, ale také myslivosti.⁶² Obnovené zřízení v oblasti myslivosti navazuje na předešlé právní předpisy, kdy např. opět zakazuje vykonávat myslivost komukoliv. Za uvedení dále stojí článek Q LII, který říká: „*A jestliže by kdo jaké řádné vejsady a královské obdarování k provozování myslivosti na gruntech Našich od Našich slavných předkův dostal a ty sobě od nás potvrzen měl: ten té myslivosti vedle svých vejsad a obdarování užiti má a může.*“⁶³ V tomto ustanovení lze vidět umocnění postavení panovníka nad šlechtou, kdy již v minulosti propůjčená práva na výkon myslivosti musí být znovu potvrzena.

⁶⁰ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 118-119.

⁶¹ Tamtéž. Str. 123-124.

⁶² MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a česko-slovenského práva do roku 1945*. 3. přepracované vyd. Praha: Linde Praha, 2003. ISBN 80-7201-433-1. Str. 157.

⁶³ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 171

2.3.2. Myslivecké řády

Panovník právo myslivosti a jeho výkon usměrňoval vydáváním císařských patentů, jenž byly v souladu s Obnověným zřízením zemským. Myslivost se v této době začíná přeměňovat a hledat cesty ke svému rozmachu, který nastane již v následujícím 18. století. Přesto je nutné dodat, že na tomto rozkvětu měla největší zásluhy šlechta. Komorní statky, které udávaly směr rozvoje myslivosti v předešlém století, doplácely na nepřítomnost panovníka v českých zemích a na jeho vyprázdněné pokladnice po dlouhé třicetileté válce. V průběhu 17. a začátku 18. století bylo vydáno několik mysliveckých řádů, jenž se snažily o vybudování pevného základu pro myslivecké právo. Jednotlivé řády vždy vycházely z předešlých loveckých instrukcí a sněmovních usnesení, proto jsou si v obsahovém znění řády velmi podobné. Jedná se o první pokusy řízeného hospodářství v myslivosti.⁶⁴

Prvním byl Myslivecký řád Ferdinanda III. z roku 1641. Tento řád v sobě zcela reflektovat předchozí období, ve kterém došlo ke značnému snížení stavu zvěře. Obsahoval například tříletý zákaz lovu zvěře, který byl při porušení sankcionován finanční pokutou. Dále Ferdinand III. ve svém řádu opět připomíná, že myslivost je pouze šlechtickou kratochvílí, kdy poddaní ale musejí plnit loveckou robotu.⁶⁵

Z pohledu důležitosti myslivosti ve společnosti bylo vrcholné období myslivosti za vlády Karla VI. Značná část činností panovnického dvora a šlechty byla spojená s lovem. Lov byl součástí všech významnějších událostí, jako byly například diplomatické styky, sňatky či oslavy. Již v této době byly sklizeny první úspěchy předchozího období řízeného hospodářství v myslivosti, kdy byla zvěř hojně chráněná pro zvýšení stavů, jelikož výřady při honech dosahovaly až několika tisíc kusů.⁶⁶

Karel VI. byl panovníkem v období vrcholného baroka, kdy se lov provozoval tzv. technikou plachtového lovu. Jednalo se o způsob lovu, při němž byla zvěř zahrnuta do místa obehnaného plachtami, kde stál lovec

⁶⁴ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 464.

⁶⁵ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí.* 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 177.

⁶⁶ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 464.

s ručnicemi. Jednalo se o velmi intenzivní způsob lovu.⁶⁷ Během svojí vlády vydal Karel VI. hned několik významných právních aktů, jež se týkaly mysliveckého práva. Zavedl tři Myslivecké řády Karla VI., a to v letech 1713, 1726 a 1732. První řád byl velmi rozsáhlý a podrobný. Soustředil se na ochranu zvěře, kdy zopakoval zákaz provozování myslivosti na královských statcích pro všechny, vyjma těch, kterým bylo právo lovu uděleno předky Karla VI. Dále Karel VI. zřídil speciální soud v Praze nazvaný „*Judicium delegatum venticum*“⁶⁸, jež se věnoval stíhání přestupků a provinění proti Mysliveckému řádu. Jeho rozsudky dále vykonávali krajští hejtmani či městská rada, kteří vymáhali uložené pokuty. Odvolat se proti rozhodnutí bylo možné přímo k panovníkovi.⁶⁹

Další Myslivecký řád z roku 1726 přibral k předchozím oblastem zájmu ještě širší úpravu pytláctví. Došlo k rozlišení pytláků na tulácké, domácí a usedlé lidi a podle těchto skupin byly stanoveny tresty. Dále pro poddanský stav byl zaveden zákaz volného nošení ručnic v lese. V neposlední řadě se prováděla kontrola zvěřiny na trzích.⁷⁰ Přesto tato opatření nevedla ke snížení pytláctví, na což reagoval třetí Myslivecký řád z roku 1732, který přinesl ještě přísnější tresty. Hajní, řemeslníci a sedláci, kteří byli poprvé přistiženi při pytláčení, byli trestáni čtvrt rokem nucené práce a pranýřem. Druhé a třetí přistižení znamenalo trest mrskání a vypálení znamení WR⁷¹. Při dalším chycení jim již hrozila smrt. Měšťané byli trestáni mírněji, a to vězením nebo peněžitou pokutou a ztrátou měšťanského práva. Výjimečně jim hrozil hrdelní soud. I přes tato opatření však k výraznému snížení pytláctví nedošlo.⁷²

2.3.3. Zhodnocené právní úpravy sledovaného období

Začátek tohoto období lze vidět již jako přelomový, jelikož dojde ke značné změně rázu společnosti, což se nemálo projevit ve vydávaných právních předpisech, do kterých vždy doba výrazně promlouvá. Jedná se o období, kdy na trůn Zemí

⁶⁷ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 136.

⁶⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 465.

⁶⁹ Tamtéž. Str. 465.

⁷⁰ Tamtéž. Str. 466.

⁷¹ Wilddieb – německy pytlák, R – revers

⁷² ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 158-159.

koruny českých usedne rod Habsburků a tím ukončí éru českého stavovského státu a započne éra absolutistické vlády v rakouském soustátí.

Po konci třicetileté války jsou na tom stavy zvěře ještě hůře než v období předcházejícím, ačkoliv se v této době projevuje snaha o obnovení hojného počtu zvěře. V důsledku toho se většina vydaných právních aktů věnuje ochraně a péči o zvěř s cílem dosáhnout nového zazvěření krajiny. Jsou zaváděny jak zákazy lovu na několik let, tak stanovovány doby hájení zvěře, přičemž se porušení těchto regulací trestá peněžitou pokutou. Obyvatelstvo bylo po třicetileté válce v dosti složité životní situaci a často si vypomáhalo pytláčením, na což panovníci reagovali svými mysliveckými řády. Největší snaha o omezení pytláčení byla za vlády Karla VI., jehož řády se později nazývají přímo pytláckými patenty. Přesto přestupků proti myslivosti stále přibývalo.⁷³ Pytláčení se stávalo čím dál větším problémem, kterému bylo nezbytné co nejrychleji zamezit. Velký zásah proti pytláčení provede však až nástupkyně Marie Terezie.⁷⁴

⁷³ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 159.

⁷⁴ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 466.

3. Období vlády Marie Terezie a Josefa II.

Marie Terezie usedla na rakouský trůn na základě pragmatické sankce dne 20. října 1740 a to do doby, která ji nebyla zrovna nakloněna. Systém řízení státu byl nefunkční, hospodářství upadalo, státní pokladna byla téměř prázdná a poddaní žili v bídných podmínkách. Poddaní zároveň byli čím dál tím více sužováni nevolnictvím a robotními povinnostmi. Ke jmenovaným problémům se dále přidaly i zahraniční problémy. Francie společně s Pruskem neuznávaly nárok Marie Terezie na rakouské dědictví a ji nezbyvalo nic jiného než s nimi vést války o území Habsburské monarchie.

Na domácí scéně pomohly přijaté osvícenecké reformy, které se později nazývají tereziánskými reformami. Tereziánské reformy se věnovaly např. oblasti správy, kdy se zavedla centralizace a profesionalizace správy. Dále jimi došlo ke sjednocení trestního práva a byly vytvořeny tereziánské katastry, jež obsahovaly soupis půdy, domů a obyvatel. Marie Terezie vydala také robotní patent, kterým snížila robotní povinnost.⁷⁵ Jednou z oblastí reforem byla i struktura hospodářství, mezi něž se řadí i myslivost. V oblasti mysliveckého práva vydala Marie Terezie několik předpisů, z nichž za nejvýznamnější lze považovat Myslivecký řád Marie Terezie z roku 1754.⁷⁶

3.1. První patenty Marie Terezie

První protipytlácký patent Marie Terezie byl přijat roku 1746. Tento právní předpis navazoval na patenty Karla VI., jejího předchůdce na trůně, kdy však došlo k dalšímu zpřísnění trestů. Ani tento patent Marie Terezie však nevedl k zamezení pytláctví, což dokazuje i dochovaný reskript ze dne 23. prosince roku 1752, ve kterém si panovnice stěžuje, že: „*Pytlářstvo tenkrát nejvýš vystoupilo kteréžto v shromážděném spolku, neb celých Bandách obsažené jsouce, bez všelikého ohledu se provozuje...*“⁷⁷ Téhož roku vydala Marie Terezie další patent namířený proti pytláctví, který opět zpřísnil tresty. Novinkou, jež měla pytláky odradit,

⁷⁵ WEITLANEROVÁ, Juliana. *Marie Terezie. Život císařovny slovem i obrazem*. 1. vyd. Praha: Vitalis, 2017. ISBN 978-3-89919-458-6. Str. 55.

⁷⁶ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 466.

⁷⁷ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 159.

bylo přímé uvedení místa výkonu nucených prací, a to „na galejích“ při stavbách vojenských objektů na obranu proti nájezdným Turkům. Pytlákům, kteří loví velkou zvěř, byl udělován trest dvou až čtyř let nucených prací v poutech na stavbách pevností proti Turkům v Petrovaraždíně ve východních Uhrach, dnes se jedná o Oradea v Rumunsku. Pytláci drobné zvěře dostávali trest stejný, ale měli nižší sazbu, a to čtyři až šest měsíců nucených prací. Jestliže pytláci byli chyceni, že loví v tlupách, uděloval se jim trest deseti let pevnostních prací v poutech, nebo vypovězení ze země na věčné časy.

Také byly stanoveny tresty za podílnictví neboli za překupování masa z ilegálně ulovené zvěře. Za překupnictví byla stanovena pokuta v řádu 100 zlatých a při recidivě se pokuta zvyšovala na trojnásobek až čtyřnásobek. Při neschopnosti pokutu zaplatit, byli překupníci taktéž odvedeni na pevnostní práce v poutech. Pytlák, který náležel do stavu urozeného byl trestán vězením. Zároveň byla zavedena i motivace pro udavače. Byla jim přislíbena odměna ve výši 30 zlatých. Stejný patent byl přijat dne 20. prosince 1752 i pro Slezsko.⁷⁸

3.2. Myslivecký řád Marie Terezie z roku 1754

Myslivecký řád Marie Terezie z roku 1754 se považuje za nejvýznamnější právní předpis vydaný za její vlády, jenž se týkal úpravy myslivosti. Tímto předpisem došlo ke zrušení předchozích řádů vydaných Karlem VI.⁷⁹ Řád byl velmi rozsáhlý a inspiroval se předchozími řády, kdy zopakoval některé zákazy, a to např. zákaz, aby sedlák, mlynář, ovčák, vinař či prostý lid nosil střelnou zbraň, přičemž za porušení tohoto zákazu hrozil hrdelní trest. Výjimku v držení ručnice např. měli například mlynáři bydlící na odlehlém místě či vinaři na ochranu před zloději. Řád také obsahoval širokou úpravu problematiky pytláctví a opět zpřísnil udělované tresty, které lze považovat až za kruté. Záměr v zavedení krutých trestů spočíval především ve snaze omezit pytláčení. Jednalo se však i o reakci na stále častější vzpoury utiskovaného lidu.⁸⁰

⁷⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁷⁹ Tamtéž. Str. 467.

⁸⁰ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti.* 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 159-160.

Myslivecký řád z roku 1754 se také věnuje hájení zvěře. Ve svém šestém ustanovení vytyčil přesné doby lovu jednotlivých druhů zvěře.⁸¹ Došlo k opětovnému potvrzení zákazu lovu pro prosté obyvatelstvo v královských lesích. Zároveň platil zákaz pro chytání zvěře do tenat a lákání či vyhánění zvěře z cizích revírů. Také měšťané měli zakázáno provozovat veškeré myslivecké činnosti. Při prokázání porušení tohoto zákazu byl měšťan okamžitě sesazen ze svého úřadu a uvězněn v městském vězení po dobu 4 měsíců. V důsledku velice rozšířeného ilegálního prodeje zvěřiny na trzích bylo poprvé zavedeno opatření, které se v upravené podobě využívá až do dnes. Vrchnost vydala ke každému ulovenému kusu zvěřiny tzv. vysvědčení, jež prokazovalo její legální původ. Jestliže k prodávané zvěřině nebylo přiloženo ono vysvědčení, bylo zcela jasné, že zvěř byla upytlačena. V takovém případě byla zvěřina zabavena a zpeněžena. Zároveň byl dotyčný provinilec zadržen a předán konsensu nejvyšších úředníků Království českého.⁸²

Hned první ustanovení Mysliveckého řádu se věnuje úpravě pytláctví, kdy stanovuje, že: „*Předně hlavní pytláři, jenž v tom svůj obchod vedou a tudy skutečným zlodějům rovni jsou, na místě té předešlé porozdílne arbitraliter vyměřené hrdelní pokuty k šancovnímu dílu v poutech do Uher na 2, 3, též 4 léta odesláni.*“⁸³ Citované ustanovení dává na roveň pytláky se zloději, kterým hrozí trest dvou, tří až čtyř roků nucených prací v Uhrách na stavbě pevností. To samé hrozilo i jejich pomocníkům. Jestliže myslivec narazil v revíru či jinde na pytláka nebo na překupníka zvěře, měl povinnost ho zadržet. Při kladení odporu během zadržení myslivcovi náleželo právo střelby. Jestliže myslivec někoho při zadržení usmrtil, jeho povinností bylo svoje jednání ohlásit. Načež následovalo vyšetřování, zda myslivec postupoval v souladu s právem. Při zadržení musela být provinilá osoba předána nejvyššímu lovčímu nebo vrchnosti, a to do jednoho dne, poté následovalo odevzdání osoby hrdelnímu soudu, kde se vedlo o jeho činu důkazní řízení.⁸⁴

⁸¹ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 203-204.

⁸² SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁸³ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 202.

⁸⁴ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

Trest pokuty hrozil za porušení zákazu přijmutí či koupě upytlačené zvěře. Za mnohem závažnější provinění bylo hodnoceno pytláčení provozované ve skupině, zvláště když se pytláci slučovali do tzv. pytláckých spolků a rot. Těmto osobám hrozily ještě přísnější tresty. Tento řád také myslel i na motivaci udavačství, za které náležela odměna od vrchnosti.⁸⁵

I přes všechny „kruté“ tresty nebyl ani tento řád dostatečně účinný v omezení pytláctví. Ještě v témže roce se patentem zavedla úprava, na základě které myslivec již nečekal na první ránu pytláka, ale měl zasáhnout hned v okamžiku, jestliže pytlák kladl nějaký odpor vůči vzdání se či na myslivce namířil. Pokud pytlák při svém činu způsobil někomu zranění či někoho zabil, tak mu byl udělen hrdelní trest.⁸⁶

Všichni myslivci, lovci a hajní měli povinnost při přijímání do služby myslivosti složit přísahu, která byla velmi zaměřena proti pytláčení. V osmnáctém ustanovení v Mysliveckém řádu Marie Terezie se také dočteme o ochraně lesa, které praví: „*Při městách ten neslušný obyčej se pozoruje, že skoro všudy i privatní neb sprostí měšťané mimo lovectví též v obecních lesích dříví jako své sekati a porážeti se osmělují bez pozorování v tom prošlých záповědí a skutečných trestání.*“⁸⁷ Bylo stanoveno trestání měšťanů pokutou, jestliže nepožádali o povolení ke kácení dřeva či jestliže porazili jiné stromy než ty přesně určené k porážení.⁸⁸

3.3. Konec vlády Marie Terezie

Marie Terezie v průběhu svého panování postupně měnila pohled na důležitost myslivosti v Habsburské monarchii. Její změna v názoru vyvrcholila úmrtím jejího manžela Františka Lotrinského⁸⁹ a postupnou spoluvládou s jejím synem Josefem II., který myslivcem nebyl a ani lovu neholdoval.⁹⁰

⁸⁵ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁸⁶ Tamtéž. Str. 467.

⁸⁷ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí.* 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 208.

⁸⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁸⁹ Tamtéž. Str. 467.

⁹⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 79.

Nejprve dovolila snížení počtu loveckého personálu a umožnila lov většímu množství veřejných činitelů. Na což dále navázalo častější pronajímání revírů.⁹¹

Udržování vysokých stavů tzv. užitkové zvěře skončilo v důsledku existenčních problémů hospodářsky zaostalé Habsburské monarchie. Ke vnějšímu ohrožení od sousedních států přispěly doznívající následky předchozích válek a k tomu se přidaly stále narůstající škody od zvěře na polích a lesích, což se značně projevilo v produkci potravin. Zpočátku měli poddaní zakázáno zvěř z polí vůbec vyhánět.⁹² Proto následovaly činy, jež vedly k radikálnímu snížení stavů spárkaté zvěře, zejména jelenů a k praktické likvidaci prasete divokého.⁹³

V roce 1766 panovnice vydává Patent o povinnosti hrazení škod způsobených zvěří. Jak již název napovídá, patent zakládá pozemkové vrchnosti povinnost nahrazovat škody způsobené jejich zvěří zemědělcům. Roku 1770 Marie Terezie vydává Nařízení o zabránění volného a neusměrňovaného chovu zvěře v zemědělství nejvíce škodlivé – černé. Tím dochází k příkázání chovu prasete divokého pouze v oborách. Nařízení označilo černou zvěř ve volné krajině za zvěř škodící. To pro tuto zvěř znamenalo, že s ní bude nakládáno obdobně jako se zvěří dravou.⁹⁴ Nařízení stanovilo lhůtu pro dosažení tohoto stavu, a to do konce roku 1771, kdy buď mělo dojít k odstřelu prasete divokého nebo k jeho přesunutí do obor. Tyto předpisy na pomoc poddaným byly vrchností nelibě přijímány.⁹⁵

3.4. Myslivecký řád Josefa II. z roku 1786

Na svoji matku v reformních myšlenkách dále navázal její syn a následník trůnu Josef II. Nejprve vládl po boku své matky a jeho vliv na vydávané předpisy stále postupně narůstal. Po smrti Marie Terezie roku 1780 se vlády nad Habsburskou monarchií ujímá sám. Josef II. byl ve své době průkopnickým panovníkem, který prosadil mnoho významných osvíceneckých reforem, které byly

⁹¹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁹² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 78.

⁹³ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

⁹⁴ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti.* 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 185.

⁹⁵ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 467.

velmi prospěšné, a to převážně pro prostý lid neboli pro tehdejší nižší třídu společnosti. Jako příklad, výše uvedeného, dobře poslouží zavedení tolerančního patentu a zrušení nevolnictví.⁹⁶

Josef II. oproti svým předkům myslivcem nebyl, ani lov neprovozoval a nezajímal se o něj. Panovníkovi záměry s myslivostí byly zcela odlišné i od předešlých právních předpisů, které např. zaváděly ochranu zvěře za účelem udržení vysokých stavů a následných lovů s majestátními výřady. Panovníkovým cílem byl rozvoj zemědělství a s tím spojená pomoc selskému lidu. Vysoké stavy zvěře a podpora myslivosti dosažení jeho plánů přímo bránily. Nejen v důsledku výše zmíněného Josefa II. v roce 1786 vydává svůj myslivecký řád, kterým ruší všechna předchozí nařízení a řady týkající se myslivosti a jímž sjednotil myslivecké právo do jediného předpisu.⁹⁷

Myslivecký řád Josefa II. z roku 1786 ihned v preambuli shrnuje, že lovecké řady z roku 1728 a 1734 byly v mnoha ohledech pozměněny a že již neodpovídají aktuálnímu pojetí vlastnického práva. Na což dále navazuje: „*Shledali jsme se proto podníceni k tomu, abychom všechna předchozí vydaná nařízení týkající se myslivosti tímto zrušili a abychom do současného zákona shrnuli vše to, co na jedné straně může držitelům revírů spravedlivé užívání jejich práva uchovat a na straně druhé však pomůže obecnému obdělávání půdy zajistit plody píce proti nepřiměřené lovecké vášni.*“⁹⁸ Dále řád v preambuli stanovuje, že se nebudou činit žádné rozdíly mezi královskými a soukromými revíry. Řád byl účinný pro všechny provincie a země rakouského státu.⁹⁹

3.4.1. Právo myslivosti

Myslivost v mysliveckém řádě Josefa II. z roku 1786 byla chápána jako chov a právo lovu volně žijících zvířat. Zákon zavedl volnost lovu a jeho využívání, kdy svrchované právo myslivosti slouží jako právo státu, jenž se vykonává prostřednictvím zeměpána, vlády a státní moci. Tím došlo

⁹⁶ Česká televize. *Josef II. Habsburský*. [online]. Praha: ČMMJ. [2. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/josef-ii-habsbursky/>

⁹⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 79.

⁹⁸ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášně v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 215.

⁹⁹ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 7.

ke změně vnímání mysliveckého práva z práva dominikálního na samostatné právo v systému, tzv. právo věcné. Svrchovanému právu myslivosti náležely tyto atributy: vydávání zákonů, výkon státní moci, výkon soudní pravomoci a výběr daní.¹⁰⁰

Řádem se zavedlo rozdělení práva myslivosti na soukromé právo myslivosti, které náleží vlastníkovu pozemku, právo volného lovu dravé zvěře, jenž mohl vykonávat každý a právo myslivosti na cizí půdě, které si mohl vyhradit panovník pro sebe, a to bez ohledu na držitele honitby.¹⁰¹ Držitelem honitby byl vlastník honitby, kdy ustanovení § 1 mysliveckého řádu z roku 1786, držitel honitby dává oprávnění k lovu či chycení libovolné divoké zvěře, jenž se nachází v jeho honitbě, jakožto jeho vlastnictví, a to ve všech ročních obdobích a bez ohledu na stáří či velikost zvířete.¹⁰²

Legislativně se myslivost dělila na lov vysoké, střední a nízké zvěře. Mezi vysokou zvěř se řadily velké šelmy, jelení zvěř a bažanti. Do střední zvěře patřilo srnčí, tetřívka, jezevec a liška. Do lovu nízkého spadala ostatní zvěř. Nepsaným pravidlem bylo, že si majitel pozemku či zeměpán vyhradil ve svůj prospěch tzv. lov vysoké zvěře. Za to lov nízké zvěře byl zpravidla přenechán svobodným lidem či poddaným. Legislativa v tomto ohledu umožňovala volnost rozhodnutí.¹⁰³ Také byla možná výhradní právo lovu na drobnou zvěř pronajmout či prodat jiné osobě. Přesto sedlákům a měšťanům bylo zabráněno vykonávat právo myslivosti, a to z důvodu, aby nezanedbávali hospodářství na úkor lovu.¹⁰⁴

3.4.2. Ochrana a péče o zvěř

Jak již bylo zmíněno výše, ustanovením § 1 mysliveckého řádu z roku 1786 došlo ke zrušení veškeré doby hájení zvěře a bylo zavedeno oprávnění lovit, střílet či chytat zvěř bez ohledu na stáří, velikost či váhu, a to v kterémkoliv roční období.

¹⁰⁰ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 7.

¹⁰¹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 79.

¹⁰² FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 215.

¹⁰³ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 7-8.

¹⁰⁴ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

A zároveň bez ohledu, zda tak bylo činěno pro vlastní potřebu nebo k prodeji.¹⁰⁵ Se zmíněným ustanovením se velmi nelibě smiřovala šlechta a lze říci, že to odporovalo již v té době zažitým mysliveckým zásadám. Záměrem ustanovení bylo dosáhnout nižších stavů zvěře, jež by tolik neškodily zemědělské činnosti.¹⁰⁶

Zvěř se stala vlastnictvím držitele honitby, který se zvěří mohl nakládat dle svého uvážení. S tím se také pojil zákaz dohledávky raněné zvěře mimo vlastní území honitby, jelikož zvěř náleží vlastníkovu území, na kterém se zvěř aktuálně nachází. Divoká zvěř byla dána na roveň s domácím dobyt看em. Držitelé honiteb byli oprávněni volně přikrmovat veškerou zvěř bez omezení druhu krmiva.¹⁰⁷

Ustanovení § 3 mysliveckého řádu z roku 1786, se zabývá chovem černé zvěře neboli prasete divokého, které se smí nadále chovat již jen v oborách. Jestliže bylo prase divoké zastíženo mimo takovou oboru, tak každému náleželo právo na ulovení, stejně jak tomu bylo u zvěře škodné. Zároveň byla stanovena sankce držiteli honitby na 25 dukátů a náhrada škody, jež zvěř způsobila, jestliže držitel honitby umožnil únik prasete divokého.¹⁰⁸ Dozor nad správným usměrňovaným chovem držitele honitby vykonávaly krajské úřady. Hlídale stavy zvěře a dohlížely, aby nebylo chováno zvěře nad stanovenou míru.¹⁰⁹

Určitým protichůdným ustanovením vůči záměru snižování stavů zvěře bylo ustanovení § 2 mysliveckého řádu z roku 1786, které dovolovalo v honitbě vypouštět bažanty, zajíce či jinou divou zvěř pro honitbu či štvanici se psy.¹¹⁰

3.4.3. Vliv zemědělského zájmu

Když opomeneme celkový záměr Josefa II. vydáním mysliveckého řádu z roku 1786 dosáhnout nižších stavů zvěře, tak mnoho ustanovení slouží k přímé ochraně zemědělské produkce, a to nikoliv pro podporu myslivosti. Právě zmíněné výstižně dokládá ustanovení § 16 mysliveckého řádu z roku 1786, které říká: „*Vůbec však nemůže právo honitby bránit v tom, aby každý,*

¹⁰⁵ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 215.

¹⁰⁶ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 79.

¹⁰⁷ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 215.

¹⁰⁸ Tamtéž. Str. 215.

¹⁰⁹ Tamtéž. Str. 217.

¹¹⁰ Tamtéž. Str. 215.

*kdo se věnuje zemědělství a vlastní pozemky v knížepanském nebo soukromém revíru, se tomu mohl věnovat bez omezení, aby mohl stavět obydlí a hospodářské budovy, aby mohl louky zbavovat všelijakého plevelu a trní, aby mohl bez překážky kosit a vyhánět svůj dobytek.*¹¹¹ Zavedením tohoto řádu dochází k nadřazenosti zemědělství nad myslivostí, čemuž bylo do této doby zcela naopak.

Jako další příklad poslouží ustanovení §12 mysliveckého řádu z roku 1786, které dává oprávnění k oplocení svých pozemků, jakkoliv vysokými ohradami či ploty, nebo vykopání příkopu, a to celé k zabránění vstupu zvěře na vlastní pozemek z důvodu předcházení vzniku škod od zvěře.¹¹²

Oproti dřívější úpravě je také novinkou povolení jakýmkoliv způsobem vyhánět zvěř ze svých polí, luk a vinogradů. Dále je zakázáno držiteli honitby na obdělávaných pozemcích a před dokončením vinobraní na vinohradech provozovat lov či nadržovat zvěř, a to pod hrozbou peněžité pokuty a náhrady způsobené škody.¹¹³

Řád opět počítá s náhradou škody poddaným, jež byla způsobena zvěří na polích, vinicích či sadech, a to zavádí v ustanovení § 17 mysliveckého řádu z roku 1786.¹¹⁴ Škoda má být uhrazena v penězích nebo v naturáliích. Dále toto ustanovení stanovuje postup hlášení škod, kdy poddaní musí škody nahlásit vrchnosti v době, kdy jsou ještě viditelné. Vrchnost následně zařídí posouzení škod u dvou nestranných mužů. Dojde k určení škody a navrhne se způsob její náhrady. Později postup doznal detailnější úpravy ve vyhlášce z roku 1788, o postupu při řízení o náhradě škody.¹¹⁵

3.4.4. Úprava pytláctví

Předchozí řády velmi hojně bojovaly s pytláčením, kdy za Marie Terezie došlo k vystupňování trestů do takové míry, až by se o nich dalo hovořit jako o krutých. Přesto ke snížení pytláčení nedošlo. Proto i řád Josefa II.

¹¹¹ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN978-80-86515-88-5. Str. 218.

¹¹² Tamtéž. Str. 217.

¹¹³ Tamtéž. Str. 217.

¹¹⁴ Tamtéž. Str. 217-218.

¹¹⁵ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 468.

se na pytláčení v mnoha ustanoveních zaměřuje.¹¹⁶ Pytlák byl podle tohoto řádu roven zloději a na pytláctví se pohlíželo jako na krádež. Protiprávné jednání bylo nejen ulovení či lapení cizí zvěře, ale také zatajení pytláka či poskytnutí úkrytu. Také se za protiprávné jednání považovalo vědomé koupení upytláčené zvěře. Tyto osoby měly být postaveny před soud jako zlodějové divoké zvěře.¹¹⁷ Zpočátku platnosti řádu bylo stanoveno, že za noční pytláčení zvěře se ukládal hrdelní trest. Až roku 1800 bylo výnosem apelačního soudu v Čechách rozhodnuto, že noční krádež zvěře nemá být klasifikována jako hrdelní zločin, ale pouze jako kriminální zločin.¹¹⁸

Řád Josefa II. opět zavádí odměnu pro osobu, která odhalí pytláka, kdy taková osoba dostane od držitele revíru 12 zlatých. Jestliže pytláka přivede držitel honitby, tak ten má povinnost jí na místě vyplatit 25 zlatých. Dále bylo ustanovením § 25 mysliveckého řádu z roku 1786 zavedeno právo k zastřelení pytláka. Myslivec již nemusel vyčkávat na první ránu pytláka. V praxi se jednalo o velmi problematické ustanovení, kdy často docházelo k usmrcení nevinných lidí.¹¹⁹

3.5. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

V tomto období došlo k přeměně vnímání myslivosti ze společensky velmi významné činnosti, bez které si panovník nedokázal svoji reprezentaci představit, až k činnosti nevýznamné a z hospodářského hlediska zatěžující.

Na začátku své vlády Marie Terezie navázala na otce a dále pokračovala ve snaze omezit pytláčení. Zaváděla stále zpřísnování trestů, přesto ke snížení pytláčení nedošlo. V roce 1754 byl vydán myslivecký řád Marie Terezie, kterým se zrušily předchozí právní předpisy. Předchozí právní předpisy však posloužily pro nový řád jako inspirace a myslivecký řád z roku 1754 na ně značně navazuje.

¹¹⁶ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 206.

¹¹⁷ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5. Str. 219.

¹¹⁸ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 206.

¹¹⁹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 468.

Po smrti manžela Marie Terezie, Františka Lotrinského, a začátkem jejího spoluvládnutí se synem Josefem II. dochází k přeměně pohledu na důležitost myslivosti. Přesto velký podíl na změně jejího názoru měla také špatná hospodářská situace v zemi. Panovnice byla nucena na tento stav reagovat, a to výrazným snížením stavů zvěře, zejména jelenů a prasete divokého. Jako pomoc rolnictvu např. zavedla Patent o povinnosti hrazení škod působených zvěří, kterým se zakládá pozemkové vrchnosti povinnost nahrazovat zemědělcům škody způsobené jejich zvěří.

Po smrti Marie Terezie se ujímá vlády její syn Josef II., který myslivcem nebyl a ani lovu se nevěnoval, a proto jím vydané právní předpisy mají nemyslivecký rukopis. Lze říci, že jím vydané právní předpisy neslouží k ochraně a podpoře myslivosti, ale jejich záměrem je podpora zemědělství a lesnictví.

Josefův myslivecký řád se označuje za pokrokové dílo s několika ustanoveními, jež jsou ale krokem nazpět. Mezi taková ustanovení patří hlavně ustanovení o době lovu zvěře či o vyloučení rolnictva a měšťanstva z výkonu práva myslivosti s odůvodněním, že by docházelo k zanedbávání provozovaného hospodářství či živnosti.¹²⁰ Důsledkem a zároveň i cílem tohoto řádu bylo značné snížení stavů spárkaté zvěře, kdy např. došlo až k vyhubení jelení zvěře na Šumavě.¹²¹

Po smrti Josefa II. vládu převzal jeho bratr Leopold II., na kterého od počátku svými nepokoji tlačila šlechta a církve, aby došlo ke změně právní úpravy myslivosti, ke které také nakonec došlo. Na jednotlivých panstvích byly zaváděny vrchnostenské řády, které pozměňovaly či doplňovaly myslivecký řád Josefa II.¹²²

Zároveň v období vlády Marie Terezie došlo k oddělení lesního hospodářství od myslivosti. Jako hlavní příčina tohoto oddělení byl doslova katastrofální nedostatek palivového a stavebního dříví, jenž nastal v polovině 18. století. Reakcí na zmíněné bylo vydání Tereziánského lesního řádu roku 1754. Cílem řádu byla obnova lesa a dosažení takové kvality lesů, která by dokázala

¹²⁰ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 468.

¹²¹ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Louny: Antonín Štrombach, 1909. Str. 295.

¹²² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 81.

uspokojit požadovanou potřebu. Např. byla nařízena obnova vytěžených porostů. Stanovily se základní prvky hospodářské úpravy lesa a zavedla se státní správa lesního hospodářství.¹²³

Obnova lesa a povinnost zalesňovat byla ve střetu s vysokými stavy spárkaté zvěře a při těchto počtech byla zcela nedosažitelná, což volně žijící zvěř postavilo do role konkurence. Jedná se o jeden z hlavních důvodů následného snižování stavů spárkaté zvěře.¹²⁴

¹²³ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 81.

¹²⁴ Tamtéž. Str. 81.

4. Všeobecný rakouský občanský zákoník č. 946/1811 Sb. z. s.

Roku 1811 byl císařem Františkem I. vydán patentem č. 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný občanský zákoník pro německé dědičné země Rakouské monarchie (německy Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie, dále jen „ABGB“). ABGB upravoval občanské právo s platností pro všechny země rakouského soustátí vyjma uherské koruny.¹²⁵

Autoři zákoníku byli ovlivněni osvíceneckými myšlenkami a inspirovali se recipovaným římským právem a právem pruským. Text zákoníku byl značně rozsáhlý, kdy čítal 1502 paragrafů a členil se na úvod a tři díly.¹²⁶

ABGB na právo myslivosti hleděl jako na součást systému soukromého práva. Zejména ustanovení z druhého dílu „*O právu k věcem*“ se věnují úpravě myslivosti, kdy hledí na charakter zvěře jako na věc a rozebírá právo lovu.¹²⁷

Ustanovení § 285 ABGB definuje pojem věci v právním smyslu jako: „*Všechno, co od osoby je rozdílné a slouží k potřebě lidí, sluje věc v právním smyslu.*“¹²⁸ ABGB věci rozlišoval podle své odlišné povahy, a to na hmotné a nehmotné, na movité a nemovité, na zužitelné a nezužitelné, na ocenitelné a neocenitelné. Rozdělení hmotných a nehmotných věcí se věnuje ustanovení § 292 ABGB. Věci, které lze vnímat vlastními smysly jsou dle tohoto ustanovení věci hmotné. Všechny ostatní věci jsou pak nehmotné neboli imateriální, kdy ABGB jako příklad uvádí právo lovu či právo rybolovu.¹²⁹

Ustanovení § 292 ABGB dále stanovuje, že: „*Věci, které bez porušení jejich podstaty s jednoho místa na druhé lze přenášeti, jsou movité, jinak jsou nemovité. Věci, které o sobě jsou movité, pokládají se v právním smyslu za nemovité, tvoří-li na základě zákona nebo vlastníkovy určení příslušenství nemovité věci.*“ Uvedené ustanovení stanovuje rozdíly mezi věcmi movitými a nemovitými, načež dále navazuje ustanovení § 293 ABGB, které doslova říká: „*I ryby v rybníce*

¹²⁵ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8. Str. 443.

¹²⁶ Tamtéž. Str. 443.

¹²⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 82.

¹²⁸ § 285 zákona č. 946/1811 Sb. z. s.

¹²⁹ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

a zvěř v lese stanou se teprve tehdy movitým statkem, když byl rybník vyloven a zvěř polapena nebo skolena.“ Zmíněné ustanovení jednoznačně označuje zvěř a ryby za příslušenství¹³⁰ pozemku čili příslušenství věci nemovité, což znamená, že zvěř do jejího ulovení je také věcí nemovitou.¹³¹

Dalším podstatným ustanovením ABGB, jenž se dotýkalo zvěře a lovu bylo ustanovení § 381 ABGB, které upravovalo otázku nabývání vlastnického práva přivlastněním. Zákoník zvěř chápal jako věc bez pána, kdy způsob nabytí věci bez pána do svého vlastnictví nastával přivlastněním, a to v úmyslu zmocnit se věci a nakládat s ní jako s vlastní.¹³² Základem pro zmíněné byla úvaha, že u věci bez pána je zcela přirozený zájem nabývat věci do držby.¹³³ Zákoník předkládá přivlastnění lovem jako první příklad právního důvodu pro nabytí věci do vlastnictví, a to v ustanovení § 383 ABGB, které dále říká: „*To platí zejména o lovu zvířat. Komu náleží právo honby nebo rybolovu, jak se brání nadměrnému přírůstu zvěře a jak se nahrazuje škoda zvěří způsobení, jak je zabrániti; aby cizí včely med neloupily; je ustanoveno v zákonech politických. Jak se trestají pytláci, ustavují zákony trestní.*“¹³⁴ V uvedeném ustanovení si lze také povšimnout odkazu na speciální politické neboli správní zákony, které následně stanovily, kdo má právo zvěř honit a lovit.

V této době je právo lovu chápáno jako samostatné právo, které se historicky poprvé neodvozuje a ani není spjata s držbou půdy. Zároveň právo lovu zatěžuje honební pozemek břemenem v podobě práva loviti na cizím pozemku, což držitel daného pozemku musí strpět.¹³⁵ Zmíněné dokládá ustanovení b) o služebnostech polních zakotvené v § 477 ABGB pod č. 5, které uvádí jako služebnost právo honby, rybolovu a čižby.¹³⁶

¹³⁰ Ustanovení § 294 zákona č. 946/1811 Sb. z. s.: „*Příslušenstvím rozumí se to, co bývá s věcí trvale spojeno. Sem patří nejen přírůstek věci, pokud není od ní oddělen; nýbrž i vedlejší věci, bez nichž hlavní věci nelze upotřebiti nebo o kterých zákon nebo vlastník určil, aby se jich trvale k hlavní věci upotřebo.*“

¹³¹ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹³² Tamtéž. Str. 405.

¹³³ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 83.

¹³⁴ § 383 zákona č. 946/1811 Sb. z. s.

¹³⁵ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹³⁶ § 477 zákona č. 946/1811 Sb. z. s.

4.1. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Pro myslivecké právo se jedná o určité přechodné období. Stále je platný Myslivecký řád Josefa II., který doplňovaly a pozměňovaly vrchnostenské řády. Přijetím ABGB dochází k úpravě některé problematiky mysliveckého práva, a to jako součásti systému práva soukromého. ABGB právo myslivosti definoval jako právo nehmotné a zároveň jako právo samostatné. Neulovenou zvěř ABGB chápal jako příslušenství věci nemovité a jako věc bez pána, které se lze zmocnit přivlastněním. Ulovením se zvěř stává věcí movitou.¹³⁷

Celkově se jednalo o velmi zdařilé dílo, které s určitými změnami na českém území platilo díky recepčnímu zákonu až do roku 1950 a některá ustanovení ještě déle. ABGB společně s francouzským Code civil a s německým Bürgerliches Gesetzbuch odborné kruhy označují jako jedny z nejvýznamnějších občanských zákoníků vůbec.¹³⁸

¹³⁷ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 468.

¹³⁸ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny.* 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8. Str. 444.

5. Patent č. 154/1849 ř. z. císaře Františka Josefa I.

5.1. Revoluční rok 1848 a jeho vliv na výkon myslivosti

Habsburská říše v období 1. poloviny 18. století byla velmi konzervativní až téměř zpátečnická, kdy se prostupu v té době moderního liberalismu do své státní správy až bránila.¹³⁹ Nejen proto stále rostlo vnitropolitické napětí, které bylo živeno sociálními a národnostními rozdíly.¹⁴⁰ Velký podíl na tom měla Metternichovská diktatura, kdy tehdejší panovník Ferdinand V. se držel odkazu svého otce: „*Nedotýkej se základů státních, neměň nic, důvěřuj zcela knížeti Metternichovi, nejlepšímu příteli a nejvěrnějšímu služebníkov.*“¹⁴¹ Naopak v západních zemích Evropy se zásady politického liberalismu začaly šířit a pronikat do nejširších vrstev společnosti. V Evropě se počátek revoluce pojí s Únorovou revolucí ve Francii, ke které dochází v únoru roku 1848 a v důsledku ní dochází k abdikaci krále Ludvíka Filipa I. a ke vzniku tzv. Druhé republiky. Francie posloužila jako rozbuška, pomocí které se následně revoluce takřka rozšířila po celé Evropě, tedy i do celé rakouské monarchie včetně českých zemí.¹⁴²

Na rok 1848 se často pohlíží jako na předěl, kdy za hlavní změnu lze označit konec feudalismu, od kterého se ostatní změny nejen ve společnosti dále odvíjejí. Z toho vplynuly zásadní reformy, a to zrušení poddanství a osvobození půdy od vrchnostenských břemen. Současně nastává konec dosavadní patrimoniální soustavy a přijímá se nový správní systém. Dochází tím k omezení výkonné moci velkostatků v oboru veřejné správy.¹⁴³ Nové uspořádání poměrů mělo také nemalý vliv na výkon práva myslivosti. Např. došlo ke zrušení dominikálního práva, čímž se ukončila veškerá robota, tedy i honební robota.¹⁴⁴

V předkládaných požadavcích revolučních hnutí císařskému dvoru byla zastoupena i oblast myslivosti či spíše honební poměry a chov zvěře, o což velmi

¹³⁹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 219.

¹⁴⁰ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8. Str. 221.

¹⁴¹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 219.

¹⁴² Tamtéž. Str. 219

¹⁴³ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 468.

¹⁴⁴ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

stál český a moravský venkov. Jako doklad slouží zasílané petice venkovského lidu národnímu výboru v Čechách a zemskému sněmu na Moravě. Hlavním požadavkem byla tzv. demokratizace loveckého práva. Dle kontextu zaslaných petic lze tento termín vyložit jako zájem o vyřešení otázek hospodářských a sociálních, nikoliv pouze jako chtíč po lovu, který do té doby byl převážně zábavou, a to ještě jen vrchnosti.¹⁴⁵ Jako příklad poslouží petice z 27. dubna 1848, jež poddaní z Krupé zaslali své vrchnosti na panství Kostelec nad Černými lesy a která zní: „*Žádáme, aby vrchnostenská zvěř, která se až dosavad na našich gruntech honila, od nynější doby se honit nesměla, poněvadž se nezřídka stává, že se nám po našich gruntech a na nich jsoucím obilí velká, avšak nikdy nenahrazená škoda děje.*“¹⁴⁶ Dále např. Třebohostičtí na škvoreckém panství zaslali 17. května téhož roku stížnost národnímu výboru ve znění: „*Zvěř nám velice v našem obilí škodí, a potom ještě myslivci, když se jim zlíbí, sobě honbu dělají a jejich psi a oni sami obilí velice hubějí.*“¹⁴⁷ V obdobném duchu napsaných stížností poddanými své vrchnosti je zaznamenáno mnoho, kdy hlavní tužbou poddaných bylo jejich osvobození od vrchnostenské nadvlády.¹⁴⁸

Snaha poddaných o změnu honebního práva v tak příhodném revolučním roce se nakonec naplnila. Již v srpnu 1848 byl na Moravě přijat prozatímní zemský honební zákon, který rušil vykonávání myslivosti na cizí půdě, kdy právo myslivosti náleželo nově každému, kdo měl ve vlastnictví nejméně 200 jiter¹⁴⁹ souvislých pozemků. V Čechách ale k přijetí alespoň podobného zákona nedošlo. Z dobových pramenů je doloženo, že sedláci na nový zákon přesto nečekali a začali lovit dle své potřeby či chutě, jelikož na základě revolučních skutečností lid pokládal výhradní lovecké právo velkostatku za odstraněný přežitek.¹⁵⁰

Nejvýstižnější popis událostí z roku 1848 z pohledu myslivosti přináší pamětní kniha schwarzenberského revíru Zálezky u Přechína, ve které se uvádí: „*Pokud se týče myslivosti, panovala v tomto roce úplná nevázanost, protože byl starý zákon zrušen a nový se ještě čeká. Mezi lidem byla vzbuzena potlačená*

¹⁴⁵ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 219.

¹⁴⁶ Tamtéž. Str. 219.

¹⁴⁷ Tamtéž. Str. 220.

¹⁴⁸ Tamtéž. Str. 222.

¹⁴⁹ jitra – plošná jednotka používaná v Rakouském soustátí, 1 jitra=5 755 m²

¹⁵⁰ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 222-223.

*nebo dřímající divoká chuť k lovu, byly opatřeny pušky, střelivo, psi a všelijaké lovecké nářadí a lov byl provozován každým, kdo měl chuť lovit. Při tom se nikdo nestaral o roční dobu a lovilo se i ve svátek. Stavby zvěře, kdysi tak význačné, šly dolů, takže na př. zajíci byli skoro vyhubeni. K tomu musel přihlížet myslivec s krvácejícím srdcem; on měl jen zabraňovat tomu, aby nikdo nechodil do lesa rušit panské právo lovu.*¹⁵¹

5.2. Patent č. 154/1849 ř. z. císaře Františka Josefa I.

Opětovný řád, ale také nový směr myslivosti přinesl až říšský zákon o myslivosti, který byl platný pro celý stát. Tento zákon byl přijat císařským patentem Františka Josefa I. dne 7. března roku 1849 pod číslem 154 v Olomouci. Zákon přinesl zásadní změnu v podobě ukončení výsady feudální myslivosti a zavedl tzv. demokratizaci mysliveckého práva, čímž položil základy lidové myslivosti. Zákon se skládal z preambule a z 15 ustanovení, kdy poslední 4 ustanovení měla ráz formální a časový.

5.2.1. Právo myslivosti a honitba

Ihned v prvním ustanovení říšského zákona o myslivosti se ruší právo lovu na cizím pozemku, čímž se vlastně výkon práva myslivosti svázal s vlastnictvím půdy, i když zákon ve své podstatě přímo neupravoval, komu právo myslivosti náleží.¹⁵² Navázání práva myslivosti s vlastnictvím honebních pozemků dalo vzniknout novému jevu, tzv. společenství honitby. Tím zákon stanovil povinnost vlastníka půdy honitbu propachtovat, čímž byl položen základ smluvních vztahů mezi vlastníkem a nájemcem honitby. Honitba se vždy hodnotila podle předem daných kritérií a dle nich se poté odvíjela cena za pronájem. Např. se posuzoval počet zvěře dle jednotlivých druhů, množství úlovků, dosažitelnost honitby pro nájemce či struktura honebních pozemků.¹⁵³

¹⁵¹ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 223.

¹⁵² VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹⁵³ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 469.

Zákon dále zavedl podmínku pro provozování práva myslivosti, a to v podobě minimální souvislé výměry honitby o rozměrech 200 jiter¹⁵⁴. Jestliže vlastník pozemku neboli tzv. gruntu splňoval tyto rozměry, měl povolení vykonávat právo myslivosti v tomto honebním okrsku.¹⁵⁵ Jestliže honební pozemky nesplňovaly podmínku stanoveného minimálního rozměru a byly obklopeny dostatečně velkým honebním okrskem, který patřil jednomu vlastníkov, obvykle majiteli velkostatku, tak k této honitbě byly přiřčleněny a vlastník si je prostřednictvím obce pronajímal. V případě že v katastru obce žádná osoba nevlastnila honební pozemek o rozloze větší než 115 hektarů, náležel výkon práva myslivosti obci. Obec měla dvě možnosti, jak s výkonem práva myslivosti naložit. Buď ho vykonávala prostřednictvím drobných vlastníků honebních pozemků, a to pod kontrolou znalce neboli kvalifikovaného myslivce nebo výkon práva myslivosti pronajala. Obecní honitba se pronajímala skrze veřejnou dražbu na pětileté období, kdy roční zisk byl rozdělen mezi vlastníky půdy podle výměry jejich pozemků.¹⁵⁶ Jiný způsob využití nebyl možný a byl pokutován 10 až 100 zlatými, kdy dozor byl svěřen správním úřadům.¹⁵⁷

Pro obce možnost volby však dlouho nevydržela. Již v roce 1852 byla nařízením č. 57/1852 ř. z. zrušena a obci byla dána povinnost honitbu pronajmout. Jednalo se o reakci na špatný vztah sedláků, dříve poddaných, ke zvěři a její značné vybíjení, což vedlo až k obavě císaře ze znehodnocení hospodářské ceny honiteb ze strany drobných vlastníků půdy.¹⁵⁸

Nájemné a případné přestupky proti myslivosti tvořily významnou část příjmů obecního rozpočtu, což mělo za následek změny pohledu na zvěř. Zvěř byla považována za podstatnou součást pozemku, a i když byla původcem škod, při jejím rozumném obhospodařování z ní bylo možné vytvořit významný zdroj příjmů, a to nejen pro obce ale i pro vlastníky půdy.¹⁵⁹

¹⁵⁴ 200 jiter = 115 hektarů

¹⁵⁵ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhřetiské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹⁵⁶ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 84.

¹⁵⁷ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 469.

¹⁵⁸ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 84-85

¹⁵⁹ Tamtéž. Str. 84-85.

V oborách právo myslivosti dále náleželo těm, kterým příslušelo již před vydáním císařského patentu, kdy nebyl činěn žádný rozdíl, zda se jedná o vlastníka dané půdy či nikoliv.¹⁶⁰

5.3. Ostatní právní předpisy týkající se myslivosti

Říšský zákon o myslivosti z roku 1849 byl sice dosti výrazným dílem ve srovnání s předchozími právními úpravami myslivosti, ale na druhou stranu se jednalo o relativně stručné dílo, které se převážně věnovalo základním požadavkům společnosti jako reakce na revoluční nálady. Zbylým neméně důležitým tématům, kterým bylo např. povolení držet a zacházet se zbraní či pytláctví, se věnovaly jiné právní předpisy.

Vlastníci honitby či pronajímatelé k výkonu práva myslivosti potřebovali zbrojní pas. Loveckým hostům musel být navíc ještě vystaven tzv. legitimační lístek, který dnes můžeme připodobnit k povolení k lovu. Ten byl vydáván pánem myslivosti nebo nájemcem honitby. Právní úprava týkající se zbrojních průkazů byla řešena prostřednictvím tzv. vynesemím českého a moravského náměstnictví neboli vyhláškami. V roce 1852 byl dále vydán Císařský patent č. 223/1852 z. z., jímž to se činí ustanovení o tom, kdo má právo zbraň a munici dělati, s ní obchod věsti, ji míti a zbraň nositi. Jednalo se o zákon o zbraních a střelivu, který s určitými novelizacemi platil až do roku 1949, tedy jeho platnost byla 97 let. Patentem byly např. stanoveny zakázané zbraně, kterými nelze provozovat lov. Také jím byly zavedeny již zmíněné zbrojní pasy s platností na tři roky.¹⁶¹

Dalším důležitým prováděcím předpisem k císařskému patentu o myslivosti bylo Ministeriální nařízení o policii lovců. Jednalo se o nařízení ministra vnitra ze dne 15. prosince 1852, které obsahovalo definici honebního práva vlastníků a nájemců honiteb, a to v ustanovení § 1, jenž zní: „...oprávnění, v jejich honbištích na volnosti se zdržující zvěř užitečnou chovati dle přirozenosti jednotlivých druhů v množství všeobecně neškodném a neohrožujícím rolnictví, vinařství a lesnictví, tuto nejvhodnější době uměle loviti a chytati, jelikož i všechny škodné šelmy a dravce po celý rok dle možnosti hubiti nebo jich rozplemeňování

¹⁶⁰ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹⁶¹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 85.

*ničiti.*¹⁶² Uvedené ustanovení umožňuje relativně volný lov a soustředí se jen na usměrňování chovu zvěře, jelikož císařský patent a ani nařízení v sobě neobsahovaly žádnou úpravu o hájení zvěře, ale pouze stanovily povinnost dohledu nižších politických úřadů nad vykonavateli mysliveckého práva v dodržování přiměřených stavů zvěře.¹⁶³

Z obsahu nařízení lze usuzovat, že se zákonodárci inspirovali a dosti navazovali na předchozí právní úpravu. Byla stanovena odpovědnost za škody vzniklé během lovu a odpovědnost za škody způsobené zvěří a povinnost jej uhradit. Stále byl chov černé zvěře povolen jen v oborách. Jestliže se prase divoké nacházelo mimo oboru bylo považováno za zvěř škodou a mohl kdokoliv oprávněný použít střelnou zbraň usmrtit jej. To samé platilo pro vlka, medvěda či pro jinou dravou zvěř. Novinkou bylo tzv. zástřelné neboli odměna za ulovení šelmy, kterou vyplácel stát. Opět platil zákaz dohledávky na území cizí honitby, jelikož zvěř patřila majiteli půdy, kde se zvěř aktuálně nachází. Také byl zakázán vstup na osení a zasetá pole, výjimkou byla doba, kdy půda byla zmrzlá nebo se jednalo o pole s širokořádkovými plodinami.¹⁶⁴

V neposlední řadě nařízení obsahovalo i částečnou úpravu pytláctví, kdy ale pytláctví bylo převážně upraveno v trestním zákoníku. Pytlačení bylo stále vážným problémem. Další snahou o předcházení tohoto provinění proti myslivosti se stalo Nařízení ministeria záležitostí vnitřních a práv č. 4/1854 ř. z., ze dne 2. ledna 1854 o přísaze dozorství lovčího v Čechách. Tímto nařízením byla dána povinnost přísahy nejen při hájení lesů, ale i při myslivosti, což vykonávali tzv. lesní zřízenci, jenž se dříve nazývali hajnými. Zřízence lze označit za veřejnou stráž a jejich práva ve službě se shodovala s osobami vrchnostenskými a s civilními strážemi. Na základě trestního zákoníku měli ve službě povolení nosit a také použít zbraň. Použití zbraně muselo odpovídat spravedlivé obraně proti násilí. Další obsáhlejší úprava tzv. zřízenců strážních se zavedla zákonem v roce 1872, kterým došlo k rozšíření služebního postavení, práv a povinností v ochraně zeměvzdělání, kterým bylo myšleno polní a lesní hospodářství, hornictví, myslivost, rybářství apod.¹⁶⁵

¹⁶² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 85-86.

¹⁶³ Tamtéž. Str. 86.

¹⁶⁴ Tamtéž. Str. 86.

¹⁶⁵ Tamtéž. Str. 86-87.

5.4. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Rok 1848 byl revolučním rokem nejen pro společnost a pro státní zřízení, ale nastaly také významné změny v oblasti myslivosti. Dalo by se říci, že došlo k formálnímu ukončení tzv. výsady feudální myslivosti, jelikož došlo ke změně podstaty honebního práva, jenž do této doby bylo právem samostatným a k volné dispozici vrchnosti. Změna honebního práva zavedla svázání honebního práva s vlastnictvím půdy, a tím byl položen základ pro pozdější lidovou myslivost, jelikož došlo k umožnění výkonu myslivosti širokým vrstvám společnosti, a nikoliv pouze vrchnosti.

V praxi se ale vrchnost svých výsostných práv, jež měla po generace, nechtěla vzdávat a díky svému vlivu i dokázala na některých panstvích původní stav udržet, což vedlo k dalším střetům mezi vesnickým obyvatelstvem a panstvem. Zároveň je třeba si uvědomit, že v tomto období bylo více než 37 % půdy ve vlastnictví velkostatků. Oproti tomu selský majetek byl velmi rozdroben a téměř 65 % obyvatelstva drželo pouze nepatrné rozměry půdy, která jim sotva stačila pro jejich obživu. Na stanovený rozměr honitby, odpovídající výměře 115 hektarů, dosahovala převážně jen šlechta.¹⁶⁶ Na základě toho se lze domnívat, že v praktické rovině nedošlo k zamýšlenému výsledku, a to zpřístupnění výkonu myslivosti celé společnosti, přesto se jednalo o velmi významný krok pro budoucí úpravu a vývoj mysliveckého práva.

Velký nedostatek zákona o myslivosti z roku 1849 se spatřuje v chybějící úpravě, která by se věnovala ochraně zvěře, jako je např. doba hájení zvěře či zakázané způsoby lovu. I pytláctví se zákoník věnuje jen velmi okrajově, jelikož pouze odkazuje na trestní zákoník. Přesto v tomto období ve společnosti dochází ke změně vnímání zvěře. Do zavedení císařského patentu sloužila zvěř, a to hlavně spárkatá, převážně k pouhé šlechtické zábavě v podobě lovu a pro zemědělce byla neužitečným či spíše velmi škodícím prvkem při pěstování zemědělských plodin, kterého by se ve volné krajině nejraději zcela zbavili. Díky změně honebního práva dochází ke změně přístupu ke zvěři, na níž se začalo pohlížet jako na neodmyslitelnou součást naší přírody, přičemž při zodpovědném

¹⁶⁶ ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958. Str. 226.

hospodaření se zvěří a jejím usměrňovaným chovem, lze ze zvěře vytvořit významný zdroj příjmů a prospěch pro každého člověka.¹⁶⁷

¹⁶⁷ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 35.

6. Zákon o myslivosti pro Království české č. 49/1866 č. z. z.

6.1. Poměry sledovaného období v rakouské monarchii

Na počátku druhé poloviny 19. století se již rakouská monarchie nenacházela ve své zlaté éře ba spíše naopak. V důsledku nepomoci Rusku v krymské válce v roce 1853 se Rakousko ocitlo v mezinárodní izolaci v podobě spojenců při válečných konfliktech. Načež hned doplatilo ve válce proti Sardinii v roce 1859, kde Rakousko utrpělo značnou porážku. Na stranu Sardinie se postavila Francie, kdy Prusko společně s ostatními státy Německého spolku odmítly Rakousku pomoci. Habsburská říše přišla nejenom o území Lombardie, ale zároveň to způsobilo i změnu ve vnitřní politice země. Způsobilo to pád neoabsolutismu a císař František Josef I. byl donucen k obnovení ústavnosti, což přislíbil přijetím Říjnového diplomu ze dne 20. října 1860, ve kterém se zavázal k federalizaci monarchie a ke znovuzavedení parlamentarismu.¹⁶⁸ Zároveň se Rakousko nacházelo i v ekonomické krizi v důsledku nekonsolidovaného rozpočtu. Státní dluh se v této době vyšplhal na úctyhodné 2 miliardy a 265 milionů zlatých a deficit rozpočtu v roce 1860 činil 280 milionů zlatých, kdy příjmy na straně státu dosahovaly pouze výše 261 milionů zlatých.¹⁶⁹

V roce 1861 již byla vydána oktrojovaná Únorová ústava, která provedla slíbené změny v Říjnovém diplomu, a to např. zavedení parlamentarismu v podobě ustanovení dvoukomorové říšské rady. Ústava obsahovala, jak prvky centralizace neboli byly zřízeny centrální úřady, tak i prvky federativní, neboť došlo k obnovení zemských sněmů, což nakonec již v roce 1867 dospělo až k federalizaci země na Rakousko-Uherskou monarchii.¹⁷⁰

Na základě změny v politickém řízení státu se zavedly zemské sněmy pro každou korunní zemi v monarchii. Zemským sněmům náležela samostatná zákonodárná pravomoc, proto dochází k částečnému roztržení zákonné úpravy mezi Čechy, Moravou, Slezskem a také dalšími zeměmi Rakouské monarchie,

¹⁶⁸ PERNES, Jiří. *František Josef I. nikdy nekorunovaný český král*. Praha: Brána, 2005. ISBN 80-7243-217-6. Str. 135.

¹⁶⁹ Tamtéž. Str. 129-131.

¹⁷⁰ VEBER, Václav a kol. *Dějiny Rakouska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-491-2. Str. 418-423.

a to nejen mysliveckého práva.¹⁷¹ Již zmíněná změna politického zřízení společně s dalším snížením stavů zvěře v obecních honitbách iniciovala vytvoření nové právní úpravy myslivosti. K přijetí prvního českého honebního zákona dochází dne 1. června 1866, a to zákona č. 49/1866 č. z. z. (dále jen jako „honební zákon“). Později se tento zákon stává vzorem pro ostatní země v Rakousko-Uherské monarchii.¹⁷²

6.2. Výkon a obsah práva myslivosti

Dle ustanovení první věty § 1 honebního zákona, která zní: „*Právo myslivosti zakládá se na právu vlastnickém k pozemkům. Jak se práva myslivosti užívati má, ustanovuje se tímto zákonem.*“¹⁷³, lze říci, že se tímto potvrzuje zásada, že honební právo se váže k vlastnictví pozemku. Tím dochází k navázání na předchozí právní úpravu, kterou byl císařský patent ze dne 7. března 1849 č. 154 ř. z., a to konkrétně na ustanovení § 1, které znělo následovně: „*Honební právo na cizí půdě se zrušuje.*“¹⁷⁴ Oproti tomu dřívější právní úprava stanovovala, že na vlastníkovu pozemku nezáleží a honební právo vždy přísluší panovníkovi či vrchnosti. Dochází tedy k osamostatnění honebního práva od vlastnického, a to jako práva reálného, jelikož je spjato s držbou nemovitosti. Samostatnost honebního práva je vytyčena i v ustanovení § 292 ABGB, které mezi věci hmotné řadí i právo „loviti“.¹⁷⁵

Výše citovanému ustanovení, §1 honebního zákona, lze přisoudit záměr, že hospodářský prospěch z myslivosti má vždy náležet majiteli pozemku, i když vlastníkovu pozemku není možné povolit výkon myslivosti. Jak již bylo uvedeno výše, právo honební bylo právem reálným, kdy existoval veřejný zájem na úpravě jeho výkonu. I přesto ho nelze výlučně označit jako právo veřejné, jelikož bylo upraveno i normami soukromého práva, veřejnoprávní normy však dominují.¹⁷⁶

¹⁷¹ URBAN, Otto. *Česká společnost 1848-1918*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1982. Str. 147-154.

¹⁷² VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 405.

¹⁷³ § 1 zákona č. 49/1866 č. z. z.

¹⁷⁴ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 12.

¹⁷⁵ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 9-10.

¹⁷⁶ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 10.

Druhá věta ustanovení § 1 honebního zákona se věnuje obsahu honebního práva, přesto ale nepřináší jeho přesnou definici a jen stanovuje jeho vytyčení prostřednictvím honebního zákona jako celku. Obsah práva myslivosti lze dovodit pomocí komentářů honebního zákona k tomuto ustanovení, jenž vychází z celého kontextu zákona a zní takto: „*Honební právo čili právo myslivosti opravňuje ku výhradnému honění, usmrcování, chytání, lapání a jinakému přivlastňování si zvěře honební v určitém místním obvodu; totéž obsahuje též oprávnění ku výhradnému přisvojování si zvěře samé, jakož i její oddělených užitečných částí.*“¹⁷⁷ Předmětem honebního práva je zvěř honební či lovná, což vyplývá z ustanovení § 383 ABGB. V případě pochybností, zda zvěř patří mezi lovnou, se mělo vycházet z mysliveckých obyčejů a zvyklostí. Ze zvyklostí daného kraje a na základě skutkového hlediska se vycházelo i při určování zvěře škodné.¹⁷⁸

Honební zákon stanovuje, že výkon práva myslivosti přísluší držiteli souvislých pozemků o rozloze nejméně 200 dolnorakouských jiter, což odpovídá 115 hektarům. Zmíněné je uvedeno v ustanovení § 2 honebního zákona, které dále stanovuje, že tyto souvislé pozemky jsou označovány za honitbu a jsou zde definovány takto: „*Pozemky pokládají se za souvislé, když leží tak, že se může jíti z jednoho na druhý, aniž potřebí jíti přes pozemek cizí.*“¹⁷⁹ Z toho vyplývá, že cesty, silnice, železnice, potoky a řeky souvislost pozemků nepřerušovaly. Z textu ustanovení vyplývá, že právo myslivosti nepřísluší knihovnímu vlastníkov, ale držiteli pozemku ve smyslu § 309 ABGB, což potvrdil později svým nálezem ze dne 27. února 1928, č. 9533/27 také Nejvyšší správní soud v Praze. Soud tento svůj názor dovozuje na základě ustanoveních § 2, § 4 a § 5, v nichž je upraveno nabytí práva myslivosti a zákon zde užívá slova „držitel“. Naopak rakouský správní soud ve Vídni ke zmíněné problematice přistupoval zcela opačně, a to tak že podmínkou pro nabytí práva myslivosti bylo ono knihovní vlastnictví pozemků honitby.¹⁸⁰

Oprávněná osoba k výkonu práva myslivosti v důsledku držby dostatečné rozlohy souvislých pozemků pro vlastní honitbu ovšem není povinna a nemusí toto právo uplatnit. Ustanovení § 2 honebního zákona pouze praví, že určitým

¹⁷⁷ STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu praxe*. Beroun: Václav Antony, 1907. Str. 4.

¹⁷⁸ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 9-10.

¹⁷⁹ § 2 zákona č. 49/1866 č. z. z.

¹⁸⁰ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 12.

osobám toto právo přísluší, ale nikdo jej k výkonu práva nesmí nutit.¹⁸¹ Je na vůli oprávněné osoby, zda toto právo využije, zůstane členem honebního společenství či jej propachtuje nebo zřídí jiné osobě služebnost.¹⁸²

6.3. Právní úprava honitby

Honební zákon rozlišoval dva základní druhy honiteb, a to honitbu vlastní a honitbu společenství. Na základě druhu honitby se poté lišil způsob výkonu práva myslivosti.

6.3.1. Honitba vlastní

Charakteristickým znakem pro honitbu vlastní je, že výkon práva myslivosti náležel pouze jedné oprávněné osobě. Nárok na vlastní honitbu vznikl tehdy, jestliže byly ke splnění zákonné podmínky, neboť poté úřad vydával pouze deklaratorní výrok, kterým již jen konstatoval splnění podmínek.¹⁸³

Honební zákon rozlišoval dále dva druhy honiteb vlastních, které by bylo možné zjednodušeně řečeno rozdělit na ohrazenou honitbu a honitbu s minimální zákonnou rozlohou. Ohrazenou honitbu definuje ustanovení § 3 honebního zákona, které zní: „*Na pozemcích zděmi neb ploty dokonale a trvale ohrazených přísluší právo provozovati myslivost, vlastníkově těchto pozemku, nehledíc k tomu, jak jsou velké.*“¹⁸⁴ Tímto ustanovením se tak opět navazuje na předchozí právní úpravu. Ohrazení muselo být trvalé a jeho záměrem bylo zamezit úniku nebo vnikání srstnaté zvěře, která zde ale nemusela být zvláště chována. Od obor jej právě odlišoval neřízený chov zvěře, které lze označovat za speciální případ ohrazené honitby vlastní.¹⁸⁵

Pro druhý případ honitby vlastní byla stanovena zákonná podmínka držby minimální výměry 115 hektarů souvislých neohrazených pozemků. Do zákonem stanovené výměry se započítávaly jen pozemky, které byly v držbě jednoho majitele. Na kultuře těchto pozemků nezáleželo, neboť se sem řadily i rybníky, soukromé cesty, obory, parky, zahrady při staveních, ohrazená místa,

¹⁸¹ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 15.

¹⁸² SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 13.

¹⁸³ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 15.

¹⁸⁴ § 3 zákona č. 49/1866 č. z. z.

¹⁸⁵ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 23.

a také zastavěné plochy. Nebylo rozhodující, zda jsou souvislé pozemky tvořící honitbu s minimální rozlohou pozemkami lovnými nebo pozemky, na nichž byla zvěř bez možnosti přebíhání. Zásadními podmínkami byly držba a prostorová souvislost. Do zákonné výměry se však nevztahovaly vymezení typy pozemků, mezi něž patřily najaté cizí pozemky, cizí pozemky užívané, veřejný statek (silnice, cesty, potoky, řeky) a železnice. Na některých pozemkách, jež se do zákonné výměry sice započítávaly, bylo prostřednictvím zákona č 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích zakázáno vykonávat honitbu. Jednalo se o pohřebiště, zahrady a pozemky v blízkosti budov a ohrazených nebo zastavěných prostor využívaných pro hospodaření.¹⁸⁶

Z kontextu honebního zákona lze říci, že tento zákon dával přednost honitbě vlastní či právům vlastníka pro výkon myslivosti na svých pozemcích před honitbou společenství, jelikož ji ve specifických případech stavěl navrch, a to např. tehdy, když jeden z vlastníků pozemků zahrnutých do honitby společenství získal do svého vlastnictví další pozemky, které společně s pozemky zahrnutými do honitby společenství splnily zákonnou podmínku výměry. V takovém případě měl pak daný vlastník měl nárok na vznik honitby vlastní. O daném rozhodoval okresní výbor, kdy jeho rozhodnutí bylo pouze deklaratorní, vydané na základě splněných podmínek. Žádosti o honitbu vlastní bylo vyhověno i tehdy, jestliže by vyjmutím pozemků z honitby společenství znamenalo zánik této honitby z důvodu nesplnění zákonné výměry 115 hektarů souvislých pozemků.¹⁸⁷

6.3.2. Honitba společenství

Hlavní ideu honitby společenství lze spatřovat ve sdružení vlastníků menších rozměrů pozemků příslušících k určité části obce, kteří nevlastní zákonem vymezenou výměru souvislých pozemků pro vytvoření honitby vlastní, a to s cílem vykonávat společně právo myslivosti na těchto pozemcích. Tím docházelo k vytvoření tzv. honebního společenstva.¹⁸⁸

¹⁸⁶ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 23.

¹⁸⁷ STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu praxe*. Beroun: Václav Antony, 1907. Str. 37.

¹⁸⁸ § 4 zákona č. 49/1866 č. z. z.

Subsidiární charakter honitby společenství lze vyčíst z ustanovení § 4 honebního zákona, které zní: „*Ve všelijakých jiných případech činí veškerí držitelé pozemků některé osady (§ 107. zřízení obecní království Českého z roku 1864), když mají jejich pozemky souvislé alespoň 115 hektarů společenstvo honební, kteréž má pod výminkami tímto zákonem ustanovenými (§ 6) právo, vykonávati na svých právo myslivosti.*“¹⁸⁹ Z citovaného ustanovení vyplývá, že honitba společenství byla založena na svazku osadním ve smyslu obecního zřízení království Českého z roku 1864, což znamená, že osada se neshodovala s katastrální obcí, tedy se nepojila s pozemky obce, ale jednalo se o určité vymezení části obce, neboli vyčlenění skupiny určitého počtu usedlostí uvnitř teritoria obce. Hranice osady nebyly pevně stanoveny a plně odpovídaly usedlostem, který ji tvořily. Takovéto osady neměly právní subjektivitu, a proto právo výkonu myslivosti náleželo držitelům usedlostí v dané osadě, a to tehdy kdy v dané osadě na pozemcích hospodaří neboli jednalo se o jejich domovní usedlost. Tyto osoby poté byly nazývány tzv. gruntovníky.¹⁹⁰

Pro honitbu společenství opět byla stanovena minimální výměra 115 hektarů, do níž se započítávaly všechny pozemky oněch gruntovníků. Do této výměry se však nezapočítávaly pozemky, které sice spadaly do území osady, ale vlastnily je osoby, jež v dané osadě nebydlely.¹⁹¹ Zároveň se do výměry osady mohly započítat jen ty pozemky, nacházející se v teritoriu jedné politické obce. To jest potvrzeno i ustanoveními, v nichž zákon starostovi dané obce poskytuje určité pravomoci nad honitbou, a to např. její dražbu, jelikož starosta svoji úřední moc nemůže vykonávat mimo území své obce.¹⁹²

6.3.2.1. Správa honitby společenství

O správu honitby společenství se staralo honební společenstvo, jež lze označit za právnickou osobu veřejného práva. Honební společenstvo vznikalo na základě zákona při splnění podmínky zákonem stanovené výměry honitby, a to zcela mimo vůli jejích členů. Těmi byli usedlíci a držitelé pozemků, jež náleželi do dané honitby. Honebnímu společenství zákon ukládal povinnost provozovat právo myslivosti, a to prostřednictvím ustanovení § 6 honebního zákona,

¹⁸⁹ § 4 zákona 49/1866 č. z. z.

¹⁹⁰ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 24-25.

¹⁹¹ STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu praxe*. Beroun: Václav Antony, 1907. Str. 44.

¹⁹² SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 26-27.

jehož první věta zní takto: „*Společenstvo honební (§ 4) jest povinno, právo jemu náležející provozovati myslivost, buď nedílně pronajmout nebo je dáti k dobrému společenstva znalci zvláště zřízenými, řádně pod přísahu vzatými, vykonávati.*“¹⁹³ Právě uvedení představuje zásadní rozdíl při srovnání s honitbou vlastní, neboť zákon držitele vlastní honitby nijak k výkonu myslivosti nenutil a bylo zcela na jejich uvážení, jak se svým právem naloží.¹⁹⁴

Jak vyplývá z výše citovaného ustanovení, honební společenstvo muselo vykonávat právo myslivosti, kdy honební zákon stanovil dvě možnosti, jak uloženou povinnost naplnit. Prvním případem byl výkon samostatný, kdy se výkon myslivosti předal kvalifikovanému znalci.¹⁹⁵ Aby se právo myslivosti vykonávalo tímto způsobem, muselo se pro souhlas vyslovit minimálně $\frac{3}{4}$ všech hlasů společenstva, což stanovovalo ustanovení § 14 honebního zákona.¹⁹⁶ Znalcem se pro tyto účely rozuměla osoba, která vykonala u příslušného politického úřadu zkoušku z myslivosti a ze zákona o myslivosti a byla vzata do přísahy. Znalce jmenoval honební výbor a jeho poměr k honebnímu společenství byl námezdní, kdy práva a povinnosti upravovala vždy služební smlouva. Proto se jednalo o výkon samostatný, jelikož pánem myslivosti přesto zůstávalo honební společenství, které zastupoval honební výbor. Znalec byl tak smluvním pomocným orgánem, jenž měl prostřednictvím své odbornosti zabezpečit racionální výkon práva myslivosti.¹⁹⁷

Druhou možností bylo pronajmutí honitby, a to z volné ruky či ve veřejné dražbě, o čemž rozhodoval honební výbor.¹⁹⁸

Honební výbor dle honebního zákona byl kolegiálním výkonným orgánem honebního společenství a byl jediným orgánem, prostřednictvím něhož honební společenství jednalo navenek.^{199,200} Tento orgán byl utvořen přímo zákonem²⁰¹ a skládal se ze tří až pěti členů, které volilo honební společenstvo ze svých řad na šestileté volební období.²⁰² Výbor se při svých rozhodnutích musel řídit vůlí

¹⁹³ § 6 zákona č. 49/1866 č. z. z.

¹⁹⁴ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 51-52.

¹⁹⁵ Tamtéž. Str. 51-52.

¹⁹⁶ Tamtéž. Str. 90-91.

¹⁹⁷ Tamtéž. Str. 92-93.

¹⁹⁸ Tamtéž. Str. 51-52.

¹⁹⁹ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 41.

²⁰⁰ § 12 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²⁰¹ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 41.

²⁰² § 8 zákona č. 49/1866 č. z. z.

společenstva a samotným honebním zákonem. Na dodržování zákona dohlížel okresní úřad.²⁰³

Způsob volby výboru honební zákon upravoval také, a to v ustanoveních § 9, § 10 a § 11. Volbu řídil starosta dané obce. Počet hlasů jednotlivých členů honebního společenstva byl nerovnoměrný, kdy odpovídal velikosti vlastněných pozemků daných jednotlivých členů, jenž byly součástí honitby. Držiteli pozemku o rozloze menší než 4 hektary náležel 1 hlas. Při držbě pozemku o rozloze 4 až 8 hektarů náležely držiteli 2 hlasy a dále byl nastaven mechanismus, že se za každé další 4 hektary půdy přidával držiteli o 1 hlas více. Zákon výslovně vylučoval možnost, že by jednomu členovi honebního společenstva připadala více než polovina všech hlasů společenstva.²⁰⁴ Volba byla platná, jestliže součet hlasů odpovídal minimálně $\frac{1}{4}$ hlasů všech členů společenstva.²⁰⁵

Působnost honebního výboru upravují ustanovení § 8 a § 12 honebního zákona, která praví, že honební výbor spravuje právo myslivosti, které náleží honebnímu společenství, zastupuje společenstvo navenek a vydává usnesení, jenž zákon předvídá. Správa myslivosti tkví v rozhodnutí výboru, jakým způsobem se bude právo myslivosti vykonávat. Jak již bylo výše uvedeno, honební zákon předkládá dvě možnosti, a to pronajmutí honitby nebo výkon myslivosti prostřednictvím kvalifikované osoby neboli znalcem.²⁰⁶

Pronájem honitby se realizoval buď prostřednictvím veřejné dražby nebo tzv. pronajmutím z volné ruky. Ani jeden z těchto způsobů nebyl druhému nadřazen a záleželo zcela jen na skutkových okolnostech daného případu a jak si je vyloží honební výbor.²⁰⁷

Jestliže měl pronájem proběhnout prostřednictvím veřejné dražby, tak výbor stanovil tzv. dražební podmínky. Jednalo se o seznam pozemků spadajících do honitby společenství, dobu pronájmu, vyvolávací cenu apod. Samotnou dražbu vykonával starosta obce, což mělo zaručit řádný průběh dražby.²⁰⁸

²⁰³ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 43.

²⁰⁴ § 11 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²⁰⁵ § 9 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²⁰⁶ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 57.

²⁰⁷ Tamtéž. Str. 80.

²⁰⁸ STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu praxe*. Beroun: Václav Antony, 1907. Str. 75.

Pronajmutí z volné ruky si lze jednoduše představit jako případ, kdy honební výbor dostal konkrétní nabídku od konkrétní osoby a předloženou nabídku přijal. Kontrolu nad průběhem vybrání nájemce a nad uzavřenou smlouvou vykonával okresní úřad, jehož zmocnění se nacházelo v ustanovení § 23 honebního zákona. Okresní úřad měl pravomoc uzavřenou smlouvu zrušit, jestliže zjistil rozpor se zákonem či pronájem byl pro honební společenství nevýhodný.²⁰⁹ Honitba se pronajímala minimálně na 6 let, kdy myslivecký rok začínal vždy 1. února a končil 31. ledna.²¹⁰

6.4. Osoby vykonávající myslivost

Taxativní výčet osob, které mohly osobně vykonávat právo myslivosti, se nacházel v ustanovení § 24 honebního zákona. Mezi tyto osoby patřil pán myslivosti neboli osoba, která měla v držbě pozemek o zákonné výměře. Dále jím byl nájemce, který si honitbu pronajmul od honebního společenství a osoby myslivecké a pod přísahu vzaté neboli myslivečtí znalci. Poslední osobou, jenž mohla vykonávat myslivost byl pozvaný host na honbu.²¹¹ Hosté pozvaní na honbu ale nevykonávali vlastní právo myslivosti, nýbrž jim náleželo pouze právo myslivosti odvozené od osoby, jež je na honbu pozvala. V tomto případě se jednalo o provozování myslivosti na základě soukromoprávní smlouvy.²¹²

Ustanovením § 26 písm. a) honebního zákona byl prvně zaveden ekvivalent k dnešnímu loveckému lístku. Jednalo se o tzv. honební list, který byl nezbytný pro řádný výkon myslivosti. Majitel honebního listu ho při výkonu myslivosti ho musel mít stále při sobě.²¹³ Honební lístek vydával okresní úřad příslušný dle bydliště žadatele.²¹⁴ Vystavoval se s platností na celé území Českého království, a to na jeden měsíc, jeden honební rok nebo na tři po sobě jdoucí honební roky.^{215,216} Nezbytnou podmínkou pro jeho vydání bylo vlastnictví zbrojního listu. Jiné kvalifikační podmínky nebyly stanoveny. Samostatný honební list však majitele neopravňoval ke svévolnému lovu. Osobu k lovu na konkrétním

²⁰⁹ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 123.

²¹⁰ § 17 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²¹¹ § 24 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²¹² MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 144.

²¹³ § 26 písm. a) zákona č. 49/1866 č. z. z.

²¹⁴ § 26 písm. b) zákona č. 49/1866 č. z. z.

²¹⁵ § 26 písm. c) zákona č. 49/1866 č. z. z.

²¹⁶ § 26 písm. d) zákona č. 49/1866 č. z. z.

území zmocňovala až povolenka k lovu vydaná konkrétním pánem myslivosti či honebním výborem.²¹⁷

Dalším potřebným oprávněním společně s honebním listem byl již zmiňovaný zbrojní list. Držení a nošení zbraně upravoval císařský patent č. 223/1852 ř. z, o ustanoveních týkajících se výroby, obchodu a držení zbraní a věci muničních a nošení zbraní, tzv. zbrojní patent. Tento zákon stanovil podmínky pro získání zbrojního listu a také určil okruh zbraní, které lze k myslivosti používat. Rozhodování o zbrojních listech bylo svěřeno do působnosti okresním hejtmanstvím, případně magistrátům města Prahy a Liberce. Určitou výjimku tvořilo myslivecké služebnictvo vzaté pod přísahu, a to ve výkonu své služby v honitbě. Pro tyto osoby nebyla stanovena povinnost vlastnit zbrojní list. Podmínkou pro řádné nošení zbraně ve službě bylo, že služebnictvo na sobě mělo předepsaný oděv neboli uniformu, čímž se tyto osoby snadno rozpoznaly od ostatních.²¹⁸

6.4.1. Osoby nezpůsobilé

Honební zákon obsahoval v ustanovení § 28 také taxativní výčet osob, kterým vydání honebního listu bylo dopředu odepřeno. Mezi tyto osoby patřily nezletilí. Těm, avšak byla dána výjimka, kdy bylo možné žádosti vyhovět, a to v případě, že byl nezletilý učněm na lesnické škole nebo pomocníkem v honitbě a o honební list požádal otec, pán revíru či ředitel dané školy.²¹⁹

Dále právo na honební list bylo odebráno osobám mentálně nemocným, opilcům nebo osobám sociálně slabým, za něž se považovaly osoby pobírající důchod či osoby žijící v dobročinných ústavech.²²⁰

Zároveň vydání honebního listu bylo po zákonem stanovenou dobu zapovězeno osobám, které spáchaly některý ze stanovených zločinů. Podle druhu spáchaného zločinu byla stanovena doba od vykonaného trestu, po kterou daná osoba nemohla o honební list požádat na 3, 5 a 10 let.²²¹ Pozůstatkem či navázáním na předcházející dobu, v níž právo myslivosti náleželo jen šlechtě, byl zákaz

²¹⁷ STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu praxe*. Beroun: Václav Antony, 1907. Str. 111-112.

²¹⁸ Tamtéž. Str. 110.

²¹⁹ § 28 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²²⁰ § 28 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²²¹ § 28 zákona č. 49/1866 č. z. z.

vydání honebního listu osobám, jež pracovaly jako dělníci.²²² Zmíněný zákaz lze vykládat jako určitou snahu udržet právo myslivosti ve vyšší vrstvě, a to pouze mezi velkostatkáři, kteří z velké části byli ze šlechtického stavu.

Jak již bylo uvedeno výše, nezbytnou podmínkou pro vydání honebního listu bylo vlastnictví zbrojního listu, a proto osoby, které tímto oprávněním nedisponovaly, neměly nárok na honební list.²²³

6.5. Ustanovení týkající se hájení zvěře

Ustanovení honebního zákona týkající se hájení zvěře již snese pohled a kritiku dnešní doby, jelikož v něm lze spatřit základ pro dnešní právní úpravu ochrany zvěře. Ustanovením § 32 honebního zákona se zavedla doba hájení zvěře, a to od 1. února do 31. července každého roku. Z takto stanovené doby lze vyvodit, že se již nejedná o tu část roku, kdy lov bývá obtížný, ale doba hájení byla stanovena na tu část roku, kdy zvěř vyvádí mláďata a potřebuje klid v revíru. Uvedené ustanovení přímo stanovuje, že v tomto čase se má zvěř šetřit a hájiti, což dále podtrhuje zákazem zvěř honit, usmrcovat a chytat, načež navazuje také zákazem sběru vajec těch ptáků, kteří se mají šetřit v tomto čase.²²⁴ Výjimka možného nepřetržitého lovu byla stanovena pro zvěř škodnou. Zmíněné ustanovení o hájení zvěře se také nevztahovalo na obory neboli ohrady, kde se chovala zvěř dančí, vysoká a černá. Zde se zvěř mohla lovit celoročně.²²⁵

I přes pokrok spočívající ve stanovení doby, po kterou byla zvěř zcela hájena, lze však vytknout chybějící ustanovení zabývající se výčtem lovné a škodné zvěře. Rozřazení zvěře do těchto dvou skupin bylo činěno pouze na základě mysliveckých zvyklostí a obyčejů v daném místě.²²⁶

Určitou ochranu zvěři poskytovalo také ustanovení § 36 honebního zákona, jenž vymezilo dva zakázané způsoby lovu zvěře lovné, a to chytání zvěře do ok a do pastí. Přesto tyto metody bylo možné využít pro lov zvěře škodné.²²⁷

²²² § 28 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²²³ § 28 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²²⁴ § 32 zákona č. 49/1866 č. z. z.

²²⁵ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 100.

²²⁶ Tamtéž. Str. 100.

²²⁷ Tamtéž. Str. 102.

Zákon hleděl také na ochranu zvěře před potulujícími se psy a kočkami, jelikož i tato zvířata jsou predátoři. Jestliže majitel psa nechal psem hnát zvěř v cizí honitbě, byl za tuto svoji nečinnost pokutován. V případě, kdy pán honitby přistihl ve svém revíru ve vzdálenosti minimálně 380 metrů od neblížšího domu potulující se kočku či psa honícího zvěř, bez přítomnosti pána, mohl jej v zájmu ochrany zvěře usmrtit.²²⁸

Do skupiny ustanovení, jež měla chránit zvěř, lze zařadit i ustanovení § 34 honebního zákona, ačkoliv účel tohoto ustanovení spočíval především v zamezení pytláctví, tedy pro ochranu provozovatele honitby. Po uplynutích prvních čtrnácti dnů doby hájení zvěře byl stanoven absolutní zákaz prodeje zvěře, a to jak mrtvé, tak i živé, který končil až opětovnou dobou lovu. Byl zakázán i prodej zvěře pocházející z cizí země s výjimkou pro zvěř, která se v Čechách vůbec nenacházela. Zvěřina prodávaná v této době byla zkonfiskována a výtěžek z ní náležel státu. Zákaz prodeje platil i pro obory, kde zvěř hájená nebyla.²²⁹

Jako protipytlácké opatření působilo také ustanovení § 35 honebního zákona, které nařizovalo vydání lístku ke zvěřině. Tyto lístky vydával pán myslivosti. V lístku se vždy uváděl původ zvěřiny neboli honební okresek, kde došlo k ulovení, počet kusů a druh zvěře a také datum vystavení daného lístku.²³⁰

6.6. Náhrada škody

Lze říci, že se institut náhrady škody v této době již stává neodmyslitelnou součástí každého zákona věnujícího se myslivosti. Náhrady škody se mohli dožadovat držitelé pozemků, a to za škody způsobené honbou nebo zvěří. Za škodu způsobenou honbou zodpovídal pán myslivosti. Zato škodu způsobenou zvěří mělo hradit honební společenstvo. Zákon výslovně nedefinoval, co je škoda od zvěře, ale z povahy této škody vyplývalo, že se jedná o škodu na pozemcích, na stromech a na plodinách, jež ještě nebyly sklizeny. Na enklávách nebo na pozemcích k honbě přikázaných jej hradil ten, komu náleželo právo vykonávat myslivost.²³¹

²²⁸ SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 103-104.

²²⁹ Tamtéž. Str. 101-102.

²³⁰ Tamtéž. Str. 101-102.

²³¹ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 164-165.

Pro řešení sporů o náhradě škody se zákonem zřídily v každém okrese smluvčí soudy. V čele každého soudu stál vrchní rozsudí, kterého jmenoval okresní úřad. Dalšími členy byli tzv. důvěrníci, přičemž si každá ze stran sporu volila dva své důvěrníky. Za činnost těmito osobám nenáležela žádná odměna, jednalo se o čestnou funkci. Řízení se zahajovalo žalobou, kterou bylo vhodné podat v době, kdy ještě bylo možné ohledáním na místě zjistit škodu a vyčíslit ji. Na základě zjištěného stavu na místě soud ověřil, zda ke škodě došlo, a dále zda se jednalo o škodu způsobenou honbou nebo zvěří a společným úsudkem členové soudu případně určili její výši.²³²

Honební zákon ustanovením § 46 ukládal soudu povinnost jednat tak, aby se snažil o dosažení narovnání. Při nemožnosti dosažení smíru rozhodl vrchní rozsudí s přihlédnutím k návrhům důvěrníků stran. Přiznaná náhrada škody byla v peněžitém nebo naturálním plnění. Proti meritornímu rozhodnutí soudu nebylo možné se odvolat. Stranám náleželo jen právo podat stížnost pro zmatečnost, a to pouze pro formální vady.²³³ Materiální vady byly zcela neopravitelné, což názorně shrnuje ve svém článku Dr. Jiří Pražák: „*Přisoudí-li nějaký rozhodčí soud pro několik okousaných hlávek zelí náhradu jednoho milionu, není žádné pomoci. Každý advokát pokrčí rameny a poradí odsouzenému, aby raději zaplatil, může-li.*“²³⁴

6.7. Právo vyhrazené koruně

Ustanovení § 50 honebního zákona stanovuje, že: „*Práva myslivosti vyhrazeného koruně v okolí pražském tento zákon se netýče.*“²³⁵ Uvedené ustanovení lze tak nazvat reliktem předchozích století, jelikož byla v důsledku jeho negativního vymezení stále omezena působnost honebního zákona vůči koruně. Z jeho místní působnosti bylo vyňato území tzv. honebního rezervátu pražského a jeho okolí. Tím došlo k vyhrazení výkonu práva myslivosti na tomto území českému králi. Určitý základ tohoto ustanovení lze spatřovat již v 16. století za vlády krále Ferdinanda, který si pro sebe na základě staršího

²³² SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932. Str. 108-110.

²³³ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 179-180.

²³⁴ PRAŽÁK, Jiří. *Jsou-li honební společenstva osobnostmi právníckými?* Právnický: teoretický časopis pro otázky státu a práva. Praha: Jednota právnická 1900, roč. 39. Str. 348

²³⁵ § 50 zákona č. 49/1866 č. z. z.

práva vyhradil výkon myslivosti v nejbližším okolí hradu a měst pražských.²³⁶ Ke zrušení této tradiční úpravy došlo až zákonem č. 445/1919 Sb., jímž se zrušuje právo myslivosti vyhrazené koruně v okolí pražském, tedy až po vzniku samostatné Československé republiky, v níž již nebylo pro tyto monarchistické přežitky ve společnosti místo.

6.8. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Honební zákon, tedy zákon č. 49/1866 č. z. z., lze vidět v kontextu dějin jako zákon, který dotvořil změnu v mysliveckém právu započatou předchozí právní úpravou, jíž byl říšský zákon o myslivosti z roku 1849, v jehož ustanoveních se významně promítal vliv roku 1848. Je tedy možné konstatovat, že až na pár výjimek dochází tímto zákonem opět k přiblížení myslivosti k širší veřejnosti, a nikoliv k návratu směrem k předchozím obdobím, ve kterých právo výkonu myslivosti náleželo pouze šlechtě.

Honební zákon značně ovlivnila situace v Rakouské monarchii, kde došlo k určité federalizaci země, a proto je honební zákon prvním ryze českým zákonem, jenž uceleně upravoval myslivecké právo na našem území. Byl vydáván v době, po kterou v Čechách docházelo k neudržitelnému snižování stavů spárkaté zvěře, což lze částečně přisoudit předchozí nedostatečné právní úpravě správy myslivosti. Proto se zákon ve svých prvních ustanoveních věnuje převážně způsobu výkonu práva myslivosti, což dále podtrhuje obsáhlou úpravou honebních společenství.

Značný pokrok honební zákon učinil v odvětví ochrany zvěře. Honební zákonem se zavedla doba hájení, a to v období roku kdy dochází k reprodukci zvěře, v čemž lze spatřovat snahu a zájem na obnově vyšších stavů zvěře. K omezování pytláctví také posloužila ta ustanovení, jež zavedla lístek ke zvěři, jímž se prokazoval původ zvěřiny. Další novinkou, která přetrvala až do nynějška, bylo zavedení první úpravy honebních listů, které dnes známe v upravené podobě pod pojmem „lovecký lístek“. Rozvoje doznal také institut náhrady škod v podobě zavedení smluvních soudů. Zmíněné určitě uvítali zemědělci, jelikož změna přinesla zefektivnění a zrychlení celého řízení o náhradě škody, jež byla způsobena zvěří nebo honbou.

²³⁶ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Louny: Antonín Štrombach, 1909. Str. 138-139.

Přesto byl honební zákon v první „třicetiletce“ své účinnosti hojně kritizován, jelikož docházelo ke značným rozporům mezi litero a duchem tohoto zákona. Tato kritika měla základ v jeho neúplnosti, částečné nejasnosti a obsahuje značné mezery v úpravě.²³⁷ Honební zákon byl vůbec prvním zákonem tohoto druhu na území Česka. Je proto celkem očekávatelné, že se tímto zákonem nepovedlo dostatečně upravit všechny situace a okolnosti tak dokonale, aby nedocházelo k nedorozuměním, a aby se vhodně předcházelo sporům, a hlavně aby bylo dosaženo obecné spravedlnosti.²³⁸

Honební zákon byl během své účinnosti celkově čtyřikrát novelizován, a to v letech 1870, 1915, 1919, a 1929, čímž dostal několika změn. Jako takový byl však účinný až do 40. let 20. století, což s ohledem na měnící se společnost na přelomu 19. a 20. století znamenalo mnoho vad.²³⁹

Jednou z uváděných vad bylo využívání zásady: „*stejně povinnosti, stejná práva, nechť nikdo nevymyká se této povinnosti a přispívá k ní stejným dílem.*“²⁴⁰ Zmíněné ve spojení s rozlohou honitby a placením nájemného poplatku za právo myslivosti znamenalo, že některý nájemce vykonával právo myslivosti v ohromném komplexu za určitý poplatek a jiný nájemce právo myslivosti vykonával za stejné peníze ale na zákonem stanovené minimální výměře revíru.²⁴¹

Jako další příklad nedostatku honebního zákona lze spatřovat v ustanovení § 46, jež stanovuje povinnost ustanovit jednoho vrchního honebního rozsudího pro každou honitbu. V rámci běžných okolností tak mohla snadno nastat situace, kdy sám hlavní rozsudí je poškozeným či tento honební rozsudí z jakéhokoliv důvodu není dostupný, ať např. pro nemoc či pro odcestování. Jako vhodné doplnění této úpravy by se nabízelo např. ustanovení zástupce vrchního honebního rozsudího.²⁴²

K rozsáhlé nápravě neúplnosti zákona a jeho mezer došlo až postupem času, přibližně ve 20. letech 20. století. Částečné nápravy bylo dosaženo zmíněnými novelizacemi, ale především v této době již správní soudy vydaly mnoho

²³⁷ SRB, Eduard. *Výklad zákona o myslivosti, platného pro království České*. Praha: Reinwart, 1903. Str. 3.

²³⁸ BARTÁK, Jan. *Za nový zákon o myslivosti*. Benešov: Nákladem spisovatelovým, 1900. Str. 8.

²³⁹ SRB, Eduard. *Výklad zákona o myslivosti, platného pro království České*. Praha: Reinwart, 1903. Str. 3.

²⁴⁰ Tamtéž. Str. 4.

²⁴¹ Tamtéž. Str. 4.

²⁴² Tamtéž. Str. 5.

svých nálezů, které mezery v dané úpravě výrazně doplnily a myslivecké právo zpřesnily a zjednotily. Z tohoto lze dovést, z jakého důvodu jsou jednotlivé komentáře a vyjádření k honebnímu zákonu z 20. a 30. let 20. století veskrze pozitivní a zákon je jimi hodnocen jako kvalitní dílo. Zmíněné také potvrzují fakt, že části tohoto zákona byly nejen inspirací pro budoucí právní úpravu, ale došlo i k převzetí úpravy do zákona č. 23/1962 Sb., a také do zákona č. 270/1992 Sb., jenž byl jeho rozsáhlou novelizací.²⁴³

²⁴³ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 10.

7. Právní úprava pro Moravu a Slezsko

Vznik Rakousko-uherské monarchie přinesl změnu nejen v politickém řízení státu. Z hlediska oblasti práva byly v monarchii pro každou korunní zemi zavedeny zemské sněmy a náležela jim samostatná zákonodárná pravomoc. Tím došlo k již zmiňovanému částečnému roztržení zákonné úpravy mezi Královstvím českým, Moravským markrabstvím, Vévodstvím Horního a Dolního Slezska (dále jen „Slezské vévodství“) a dalšími zeměmi Rakouské monarchie, a to nejen v oblasti honebního práva. K roztržení právního řádu v jednotlivých zemích docházelo odlišně a postupně. Nejprve nastalo období, během něhož zůstalo v platnosti obecné honební právo, ale zároveň bylo přijato tzv. partikulární honební právo pro každou konkrétní zemi. Na to později navázalo období, kdy obecné honební právo ztratilo svoji platnost a přijala se pouze nová honební úprava pro každou zemi zvlášť.²⁴⁴

7.1. Honební zákony pro Moravské markrabství

Jak již bylo uvedeno výše v Čechách k pozbytí platnosti obecného honebního práva došlo již v roce 1866 vydáním honebního zákona (zákon č. 49/1866 č. z. z.). Moravské právní úpravě v Rakousko-Uhersku předcházely ještě honební zákon pro Vorarlberk.²⁴⁵ Pro území Moravského markrabství v první řadě zůstalo v platnosti obecné honební právo, tedy Císařský patent č. 154/1849 z. z., které bylo dále doplňováno partikulárním právem neboli moravskými právními předpisy, jakým byl např. zákon č. 36/1873 m. z. z. o hájení zvěře, vydaný dne 31. března 1873.²⁴⁶

7.1.1. Honební zákon pro Moravu č. 66/1896 m. z. z.

Jako první samostatný honební zákon pro Moravské markrabství byl po pětiletém legislativním procesu tvorby vydán zákon č. 66/1896 m. z. z. Zákon v sobě reflektoval zájmy hospodářů, ale zároveň text zákona nezapomínal na ochranu výkonu honby a hájení zvěře. Pro Moravské markrabství byla zvěř

²⁴⁴ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 150.

²⁴⁵ Tamtéž. Str. 150.

²⁴⁶ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 90.

značným hospodářským přínosem v podobě vývozu zvěřiny do zahraničí, ale zároveň zde byla snaha udržet stavy zvěře na takové výši, aby na úkor toho netrpělo polní a lesní hospodářství.²⁴⁷

Zákon č. 66/1896 m. z. z. vycházel z platných zásad honebního práva, které částečně přebral a částečně reformoval. Mezi novoty např. patřilo nové pojetí honebního práva, ustanovení týkající se honební zvěře, hájení zvěře v podobě zastavení honby či zákonné určení nájemní honební doby. Zákon se členil do pěti hlavních oddílů, a to na právo honební a jeho výkon, policejní honební předpisy, nařízení o škodách způsobených honbou a zvěří, všeobecná ustanovení o úřadech a řízení a poslední oddíl se zabýval přestupky a tresty.²⁴⁸

Honební právo a jeho výkon

Zákon č. 66/1896 m. z. z., jak již bylo řečeno, obecně vycházel ze zavedených principů a navazoval na náleze Správního soudního dvora ze dne 20. října 1882, vydaný pod č. 2025, v němž soud uvedl, že: „*Právo honební není zvláštní, samostatné právo, které by se do všeobecných kategorií práv nedalo zahrnouti, nýbrž vyplývá prostě z vlastnictví k pozemku.*“²⁴⁹ Tento princip byl promítnut hned v ustanovení § 1 zákona č. 66/1896 m. z. z., kterým se právo honební spojilo s vlastnictvím půdy. Zároveň ale v případě, že byl honební pozemek pronajat, náleželo právo myslivosti uživateli pozemku neboli držiteli, nikoliv vlastníkov, čímž zákon stavěl právo myslivosti na faktické držbě pozemku, což byla jedna z odlišností oproti českému zákonu č. 49/1866 č. z. z.²⁵⁰ Výše zmíněný princip byl dále doplněn náleze Správního soudního dvora ze dne 27. prosince 1882, vydaným pod číslem 2479 takto: „*proto nesmějí obmezení ve výkonu tohoto práva přes nařízení se rozšiřovati.*“²⁵¹ Tímto náleze byla vyřčena zásada výhrady zákona, že omezení výkonu práva myslivosti nemůže stanovit nižší právní předpis.

²⁴⁷ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 151-152.

²⁴⁸ Tamtéž. Str. 152-153.

²⁴⁹ Tamtéž. Str. 156.

²⁵⁰ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 37.

²⁵¹ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 156.

Zákon č. 66/1896 m. z. z. v ustanovení § 2 definoval obsah práva honby jako výlučné právo vlastníka či nájemce honitby²⁵², jenž zvěř hájí, stíhá, chytá a usmrcuje, a také sobě přivlastňuje zvěř celou, odloučené části zvěře či nalezená vajíčka zvěře pernaté. Na což vhodně navazovalo i následující ustanovení, ve kterém se vymezily jednotlivé druhy honební zvěře. V této době šlo o novotu, jelikož výčet zvěře v českém zákoně uveden nebyl a lovná zvěř vždy odpovídala mysliveckým tradicím a zvykům dané oblasti. Zároveň zákon pamatoval na možné změny v přírodě a místodržícímu poskytoval pravomoc tento výčet zvěře dále rozšířit.²⁵³

Honitba

Moravský zákon č. 66/1896 m. z. z. pracuje také se dvěma druhy honiteb, kdy prvním druhem byla honitba vlastní a ve druhém případě došlo oproti českému honebnímu zákonu ke změně nejen terminologie, ale také organizace honitby společenstevní na honitbu obecní.²⁵⁴

Pro honitbu vlastní se z důvodu hospodářských zájmů a ochrany zvěře stanovila minimální výměra souvislých pozemků také na 115 hektarů, které ale nemusely ležet v obvodu jedné obce. Jediné omezení spočívalo v tom, aby se pozemky nacházely v katastrálním území Moravy nebo se jednalo o území moravských enkláv ve Slezsku. K uznání vlastní honitby docházelo až na základě rozhodnutí okresního úřadu. Majitel vhodných pozemků pro uznání honitby musel podat žádost ve stanovené lhůtě okresnímu úřadu. Jestliže žadatel žádost nepodal včas, tak svůj nárok na výkon práva myslivosti ve vlastní honitbě na dané myslivecké období (6 let) ztratil a pozemky se následně staly součástí obecní honitby.²⁵⁵

K výše zmíněnému se vyjadřoval i Správní soudní dvůr svým nálezem ze dne 1. června 1889, vydaným pod č. 1732 a vyjádřil se následovně: „*Pokud týž vykonávání samostatného práva honebního se nedožaduje, nemůže se cestou úřední takový komplex z obecního obvodu honebního vyloučiti.*“²⁵⁶ Potvrdil

²⁵² HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 37.

²⁵³ § 2 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁵⁴ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 11.

²⁵⁵ Tamtéž. Str. 11.

²⁵⁶ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 174-175.

tak svým výrokem to, že majitel svůj nárok ztratí, jestliže o něj neprojeví svůj zájem. Česká právní úprava z této doby ke zmíněnému přistupovala tak, že k uznání vlastní honitby stačilo pouhé naplnění zákonných podmínek. Výkon práva myslivosti ve vlastní honitbě záležel na vůli vlastníka, jak si s tímto právem přál naložit.²⁵⁷

Obecní honitba byla prostřednictvím zákona vymezena jako pozemky v katastru obce, které nejsou součástí honitby vlastní.²⁵⁸ Okresní úřad obvod obecní honitby uznával na základě své úřední povinnosti bez jakéhokoliv podnětu zvenčí. Žádost pro uznání honitby musela být k okresnímu úřadu podána pouze ve dvou případech a to existoval-li zájem na prodloužení již uznané honitby o další myslivecké období anebo tehdy, kdy se dvě či více obcí dohodly na vytvoření společné honitby. Jak již vyplývá ze zmíněného, zákon č. 66/1896 m. z. z. na rozdíl od českého zákona neznal institut klidu myslivosti, a proto se na každém honebním pozemku musela myslivost vykonávat.²⁵⁹

Sama obec vykonávat myslivecké právo nemohla, a proto se výkon mysliveckého práva v obecní honitbě buďto pronajímal anebo se vykonával skrze mysliveckého znalce. Pronajmutí obecní honitby se činilo prostřednictvím veřejné dražby, která byla řízena okresním úřadem.²⁶⁰ Nájem honitby se platil dané obci a vždy se předplácel jeden rok dopředu. Zisk z nájemného se přerozděloval mezi vlastníky pozemků tvořících danou honitbu.²⁶¹ S ohledem na ochranu vlastníků pozemků nenáleželo nájemci právo vypovědět nájemní smlouvu či vzdát se výkonu práva myslivosti a nájemce tak musel nájemné platit po celou smlouvenou dobu. Pouze např. při neplacení nájemného mohlo dojít ke zbavení tohoto práva na honitbu ze strany okresního úřadu, kdy ale odebrání práva nemělo být ku prospěchu nájemci. Nájemce měl povinnost hradit ustanoveného znalce, který vykonával právo myslivosti za něho do té doby, než se přistoupilo k novému pronájmu honitby. K tomuto zmíněnému upřesnění došlo prostřednictvím rozhodnutí ministerstva orby ze dne 28. března 1874,

²⁵⁷ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 11.

²⁵⁸ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 37.

²⁵⁹ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 11.

²⁶⁰ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 181-182.

²⁶¹ Tamtéž. Str. 190.

vydaného pod č. 3506. Zároveň se zavedlo, že v situaci, kdy by nové nájemné bylo nižší, tak vypovězený nájemce po dobu, do kdy jeho smlouva měla platit, musel tento rozdíl dorovnávat.²⁶²

Honební lístek

Také moravský zákon č. 66/1896 m. z. z. stanovil, že právo honby nelze vykonávat bez honebního lístku.²⁶³ Honební lístky byly vydávány příslušnými okresními úřady dle místa, kde se žadatel zdržoval²⁶⁴ a byly vydávány s platností na běžící kalendářní rok, anebo s platností na běžící a další dva následující kalendářní roky²⁶⁵ a jejich účinnost se vztahovala na celé území Moravského markrabství.²⁶⁶ Novinkou oproti české úpravě bylo, že moravský zákon č. 66/1896 m. z. z. zakotvil odepření vydání honebního lístku osobám, jež se opakovaně provinily na úseku honebních předpisů.²⁶⁷

Ustanovení o zvěři

Při srovnání s českou úpravou, podle které se lovné druhy zvěře určovaly na základě mysliveckých zásad dané oblasti a byla pro všechny druhy zvěře stanovena pevná doba hájení, postoupil moravský zákon č. 66/1896 m. z. z. svým textem o krok dále. K výčtu jednotlivých lovných druhů zvěře zároveň přidal také úpravu doby hájení pro každý druh zvěře zvlášť. Doba hájení, tedy ochrana jednotlivých druhů zvěře, lépe odpovídala biologickému cyklu zvěře.²⁶⁸ Ustanovení § 47 zákona č. 66/1896 m. z. z. v sobě reflektuje zájmy zemědělců, jelikož v případě, že se v nějakém honebním okrese zvěř přemnožila a hrozilo např. poškození polního či lesního hospodářství, okresní úřad musel z moci úřední nařídit snížení početních stavů zvěře, ke kterému se mohlo přistoupit i v čase hájení.²⁶⁹

Zákon pamatoval na mimořádné situace, kdy byla potřeba stavu zvěře zredukovat, ale také dával pravomoc místodržitelství k prodloužení doby hájení

²⁶² PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 191.

²⁶³ § 39 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁶⁴ § 40 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁶⁵ § 41 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁶⁶ § 42 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁶⁷ § 44 zákona č. 66/1896 m. z. z.

²⁶⁸ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 213-214.

²⁶⁹ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 214-215.

jednotlivých druhů zvěře pro daný rok, a to z důvodu místních nebo klimatických podmínek. Ve zvláštním případě, jakým mohlo být např. ohrožení, že by mohlo dojít k vyhubení nějakého druhu zvěře, bylo místodržitelství zmocněno k rozhodnutí o úplném zastavení lovu daného druhu zvěře až na dva roky. Jestliže se ke zmíněnému přistoupilo, ze zákona vznikl nájemci nárok na slevu z nájemného.²⁷⁰

Náhrada škody

Během legislativního procesu na tvorbu zákona č. 66/1896 m. z. z. vyvíjeli zemědělci snahy o reflektování svých zájmů do textu tohoto zákona. Tyto snahy se projeví především v zakotvení institutu náhrady škody. Došlo k zavedení povinnosti k náhradě škody způsobené výkonem práva myslivosti, za kterou odpovídala osoba či osoby, jež ji způsobila. Zároveň byla zavedena náhrada škod způsobených zvěří. Za tyto škody způsobené zvěří odpovídala osoba, které náležel výkon práva myslivosti v dané honitbě. V případě, že toto právo náleželo více osobám, pak odpovídaly za škodu společně a nerozdílně. Zákon stanovil tzv. objektivní odpovědnost, což znamenalo, že nebylo nezbytné dokazovat zavinění osoby oprávněné k honbě.²⁷¹ Oprávněná osoba k honbě se odpovědnosti za škody způsobené zvěří nezbavila ani tehdy, když v honitbě udržovala přiměřený stav zvěře dle mysliveckého hospodaření.²⁷²

Náhrady škody se nebylo možné domáhat v případech, kdy došlo ke škodě na nehonebních pozemcích a majitel těchto pozemků před tím neučinil veškerá rozumná ochranná opatření, aby škodám předešel.²⁷³

Zároveň k ochraně držitelů práva výkonu myslivosti sloužilo ustanovení § 71 zákona č. 66/1896 m. z. z., jenž je chránilo před nezodpovědnými a nedbalými zemědělci. Ustanovení vylučovalo nárok na náhradu škody, jež byla způsobena na zemědělských plodinách, které nebyly včas sklizeny či patřičně ochráněny.²⁷⁴

²⁷⁰ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 216.

²⁷¹ Tamtéž. Str. 227-229.

²⁷² ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 11.

²⁷³ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 234.

²⁷⁴ Tamtéž. Str. 235.

7.1.2. Honební zákon pro Moravu č. 4/1912 m. z. z.

První kodifikace moravského honebního práva na svoji dobu byla velmi kvalitní a oproti české právní úpravě také relativně moderní. I přes zapracování požadavků zemědělců do textu zákona doznal z jejich strany výrazné kritiky. Zemědělci a obce si stěžovali převážně na to, že zákon více hleděl na zájmy myslivecké společnosti. Svoji kritiku např. opíraly o to, že dle jejich názoru byla nadřazenost vlastních honiteb nad obecními, jelikož v situaci, kdy obecní honitba nedosahovala minimální výměry 115 hektarů, se tyto pozemky měly přidružit k sousední honitbě vlastní, čímž obec a jednotliví vlastníci menších rozměrů půdy ztratili nárok na honební právo.²⁷⁵

Zmíněné předznamenalo snahu o přijetí nového honebního zákona, jenž vyvrcholila v roce 1914, kdy moravský zemský sněm vydal nový honební zákon č. 4/1912 m. z. z.²⁷⁶ Tento nový zákon se od předchozího výrazně nelišil a ve většině na něho navázal, a proto budou dále uvedeny jen některé změny mezi zmíněnými právními úpravami.

Prostřednictvím přijetí nového zákona doznala změny tvorba nové honitby vlastní či rozšiřování stávající, což se skrze novou právní úpravu ztížilo a zpřísnilo. Předchozí zákon vyžadoval pouze splnění zákonné výměry a podání žádosti ve stanovené lhůtě. Nově se zavedly širší pravomoce okresního úřadu. Na základě dobrozdání komise složené z majitelů hraničních pozemků, uchazeče o vlastní honitbu či jeho zástupce, jednoho znalce, jenž jmenoval obecní honební výbor z malých rolníků a jednoho znalce, kterého jmenoval okresní úřad ze strážných lesních a lovčích zřízenců, měl okresní úřad rozhodnout o uznání nové honitby vlastní či její změně. Okresní úřad posuzoval, zda nová honitba nebude ohrožovat místní zemědělské zájmy.²⁷⁷ Žádost o uznání honitby vlastní či žádost o její prodloužení se nově nepodávala přímo okresnímu úřadu, ale předkládala se obecnímu honebnímu výboru, který ji až poté předložil okresnímu úřadu.²⁷⁸

Zákon č. 4/1912 m. z. z. přinesl také změnu pro úpravu obecní honitby, kdy pro uznání obecní honitby již nebylo nezbytné dosáhnout výměry 115 hektarů

²⁷⁵ PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896. Str. 177-179.

²⁷⁶ MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934. Str. 5-6.

²⁷⁷ § 4 zákona č. 4/1912 m. z. z.

²⁷⁸ § 10 zákona č. 4/1912 m. z. z.

souvislých pozemků a bylo možné za obecní honitbu prohlásit i honitbu o menší výměře, což bylo projevem jedné z výtek zemědělců a obcí k předchozímu zákonu.²⁷⁹ Další změnou bylo zavedení obecních honebních výborů, které nově zastupovaly vlastníky pozemků začleněných do obecní honitby. Předchozí právní úprava zmíněné zastupování obecní honitby svěřovala okresním úřadům, kterým však z této činnosti neplynul žádný prospěch. Okresní úřad k tomuto jednání nebyl nijak motivován, pouze plnil zákonnou povinnost, a proto lze očekávat, že samotní vlastníci jej budou konat lépe. Přesto všechny pravomoci honebnímu výboru nepřešly a často své jednání musel činit ve spolupráci s okresním úřadem.²⁸⁰

Přijetím moravského zákona č. 4/1912 m. z. z. dochází také k modernímu zpřístupnění výkonu práva myslivosti relativně celé společnosti, jelikož prostřednictvím zákona již nedošlo k žádné diskriminaci osob na základě společenského nebo majetkového postavení, tak jako tomu bylo v české úpravě honebního práva, kdy byl honební list odepřen dělníkům.²⁸¹ Ke změně také došlo u doby platnosti lístku, na kterou se lístek vydával. Nově platnost lístku začínala dnem vydání a končila za rok nebo za tři po sobě jdoucí roky.²⁸² Předchozí právní úprava platnost honebního lístku vázala na kalendářní rok.

7.2. Honební zákon pro Vévodství Horní a Dolní Slezsko

Ve Slezském vévodství stejně jako v Moravském markrabství zpočátku platilo obecné honební právo, tedy Císařský patent č. 154/1849 z. z., jenž bylo doplňováno partikulárním právem neboli slezskými právními předpisy. Ke změně, a tím k pozbytí účinnosti obecného práva, došlo až v roce 1903, kdy se přijal samostatný slezský honební zákon č. 42/1903 s. z. z.²⁸³ Slezská úprava honebního práva výrazně odpovídala moravské právní úpravě, a proto budou dále uvedeny pouze hlavní odlišnosti mezi těmito předpisy.

Ke vzniku vlastní honitby docházelo rozhodnutím okresního úřadu na základě podané žádosti. Rozdílem oproti moravské úpravě bylo to, že okresní

²⁷⁹ § 13 zákona č. 4/1912 m. z. z.

²⁸⁰ MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934. Str. 80-81.

²⁸¹ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 37.

²⁸² § 45 zákona č. 4/1912 m. z. z.

²⁸³ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 92.

úřady o vzniku vlastní honitby rozhodovaly jen na základě splnění zákonných podmínek, a nikoliv dle výsledků místního šetření a vyjádření odborné komise.²⁸⁴ Další neshodu předpisů lze nalézt v podobě délky lhůty pro podání žádosti, kdy slezská úprava lhůtu zkrátila na čtyři týdny.²⁸⁵

Úprava obecní honitby ve slezském předpise doznala také několika změn oproti moravské úpravě. Zákonodárci zavedli odlišnost u nájemní doby obecní honitby, která činila 8 let a zákon zmocňoval okresní úřad k rozhodnutí o jejím prodloužení na 10 let, ale také o jejím zkrácení na minimálně 6 let.²⁸⁶

Také došlo k zakotvení přísnějších podmínek pro dělení obecní honitby, kdy k rozdělení mohlo být přistoupeno pouze u honiteb větších než 1 000 hektarů a nově vzniklé honitby musely vždy dosahovat minimální rozlohy 500 hektarů. Zároveň se stanovilo, že honitby s menší výměrou než 2 000 hektarů, lze dělit pouze na dvě části a honitby o výměře nad 2 000 hektarů se směly rozdělit maximálně na tři části.²⁸⁷ Lze zde spatřovat jednoznačnou snahu o udržení honiteb o větší výměře z důvodu vhodnějších podmínek pro účelnější chov zvěře.

Slezský honební zákon č. 42/1903 s. z. z. ve svém textu nijak nezakotvil honební výbor, a proto o veškerých věcech týkající se obecní honitby rozhodoval orgán místní samosprávy, kterým bylo obecní zastupitelstvo.²⁸⁸

7.3. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Moravské a slezské předpisy upravující honební právo si byly značně obsahově podobné a byly výrazně modernější než český honební zákon z roku 1866. Moravský honební zákon č. 4/1912 m. z. z. lze označit za obrovský přínos pro rozvoj mysliveckého práva, a to nejen na území Moravy, ale také Čech, jelikož novější právní úpravy z něho značně čerpaly a vztahovaly se k němu.²⁸⁹

Mezi pokrokové novoty, jež tyto zákony přinesly, lze vyzdvihnout např. zavedení výčtu lovné zvěře, možnost úpravy doby hájení jednotlivých druhů

²⁸⁴ MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934. Str. 310.

²⁸⁵ MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934. Str. 311.

²⁸⁶ Tamtéž. Str. 333.

²⁸⁷ § 11 zákona č. 42/1903 s. z. z.

²⁸⁸ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 12.

²⁸⁹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 93.

zvěře dle místních či klimatických podmínek, rozlišení honebních a nehonebních pozemků, umožnění vydání honebního lístku i dělníkům a zároveň odepření vydání osobám, jež se provinily vůči mysliveckým předpisům.

8. Zákon č. 98/1929 Sb. z. a. n.

8.1. Doba před přijetím

Bylo by pochopitelné očekávat, že po rozpadu Rakousko-uherské monarchie a následným vznikem Československé republiky v roce 1918 dojde k radikální změně v právním řádu země, tak jako došlo k radikálnímu odklonu od všeho rakouského. Přesto rakouské právo zůstalo zachováno. Zákonem č. 11/1918 Sb. z. a. n., tzv. recepčním zákonem se s několika změnami převzal rakouský právní řád za právní řád československý, čímž byla udržena kontinuita fungování země. Proto honební zákony pro Čechy, Moravu a Slezsko přetrvaly v účinnosti i nadále.

Zásadní vliv na myslivost v Československu po roce 1918 měla pozemková reforma, která se provedla v následujícím roce prostřednictvím zákona č. 215/1919 Sb., o zabránění velkého majetku pozemkového, tzv. záborový zákon. Jednalo se o vyvlastnění či znárodnění zemědělských pozemků, a to osobám, které vlastnily více jak 150 hektarů zemědělské půdy nebo 250 hektarů pozemků. Stát takto zabavenou půdu později přerozdělil mezi nové nabyvatele.²⁹⁰

Před pozemkovou reformou přibližně 55 % statkářů vlastnilo půdu o rozloze menší než 2 hektary, což způsobovalo jejich hospodářskou nesoběstačnost.²⁹¹ Naproti tomu takřka ¼ půdního fondu náležela do vlastnictví 236 velkostatků o výměře více jak 2 000 hektarů.²⁹² Záměr reformy lze spatřovat ve změně velkostatkářství na malé a středně velké pozemkové vlastnictví, čímž se měla značně podpořit samostatnost malých zemědělců. Zároveň provedením reformy došlo k odstranění závislosti chudšího obyvatelstva v té době již na bývalé šlechtě a ke snížení vlivu šlechty na společenské poměry v zemi.

²⁹⁰ § 2 zákona č. 215/1919 Sb.

²⁹¹ FROLEC, Ivo ed. *Československá pozemková reforma 1919-1935 a její mezinárodní souvislosti: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference konané ve dnech 21. a 22. dubna 1994 v Uherském Hradišti, Slováké muzeum*. SLEZÁK, Lubomír. *Pozemková reforma v Československu 1919-1935*. Uherské Hradiště: Slováké muzeum, 1994. Str. 3.

²⁹² FROLEC, Ivo ed. *Československá pozemková reforma 1919-1935 a její mezinárodní souvislosti: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference konané ve dnech 21. a 22. dubna 1994 v Uherském Hradišti, Slováké muzeum*. RYCHLÍK, Jan. *Sociální a národnostní dimenze československé pozemkové reformy v mezinárodním kontextu*. Uherské Hradiště, 1994. Str. 43-45.

Naopak z mysliveckého hlediska měla pozemková reforma neblahý dopad a myslivecká obec změnu nepřijímala vše. Zabránila a následné přerozdělení půdy způsobilo zánik mnoha převážně vlastních honiteb, a to z důvodu rozdrobenosti půdního vlastnictví. Právě vlastní honitby však byly z pohledu přístupu k chovu a k ochraně zvěře mysliveckou obcí preferovanější variantou, tak jak např. lesmistr Josef Masner popisuje ve svém článku publikovaném v časopise Stráž myslivosti: „Ztratí se zase velká řada vlastních lesních honiteb povětšinou velkostatkářských, kde bylo zvěři vždy lépe ustláno, nežli v honitbách obecních, kdyby ne z jiného důvodu, tedy již z toho, že tyto měnily často nájemce a měly krátkodobé trvání.“²⁹³ Z citovaného článku jednoznačně vyplývá, že osoby vykonávající právo myslivosti v honitbách obecních se ke zvěři ne vždy chovaly tak, aby zvěř prosperovala a více hleděly na zájem svůj než zájem zvěře.

Jak již bylo řečeno výše, v tomto období byla právní úprava myslivosti v jednotlivých částech země roztržštěná podle rakouského vzoru. Snaha československých zákonodárců na sjednocení mysliveckého práva do jednoho zákona byla vyvíjena a došlo i k vypracování návrhu, ale po dlouhou dobu se nedokázala najít široká shoda, jak na politické úrovni, tak ani v rámci odborné diskuze. K přijetí první zákonné úpravy věnující se myslivosti s působností pro celou Československou republiku zákonodárce donutila až nastalá katastrofální situace, jak uvádí vládní návrh zákona č. 98/1929 Sb. z. a. n.: „Učiniti opatření ve prospěch ochrany zvěře bude zvláště letos příkazem nutnosti, aby byly všemožně odčiněny citelné ztráty, které utrpěl stav zvěře letošní pohromou povětrností.“²⁹⁴

Jak je již naznačeno výše, na přelomu let 1928 a 1929 zasáhla Československo krutá zima, kterou zpětně meteorologové označují za zimu tisíciletí. Uvedené potvrzuje také skutečnost, že během této zimy se naměřily dosud platné teplotní rekordy, kdy vůbec nejnižší teplota se naměřila v Litvínovicích u Českých Budějovic, kde teplota klesla až na neuvěřitelných -42,2 °C. Zima nebyla krutá jen rekordně nízkými teplotami, ale i svojí délkou. Kronikáři z této doby

²⁹³ MASNER, Josef. *Jak čelili úpadku zvěře*. Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Třebíč: 1929, ročník 7, číslo 5. Str. 80.

²⁹⁴ Vládní návrh č. 2197 na vydání zákona, kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policijní, zejména o hájení zvěře. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t2197_00.htm

uváděli, že zima trvala až do dubna.²⁹⁵ Takto nemilosrdné mrazy a dlouhá zima jsou obecně pro zvěř doslova katastrofální. Není se čemu divit, že během této zimy došlo ke značnému snížení stavů zvěře, a to úhynem z mrazu či z hladu. Detailnější přehled poskytuje statistika vytvořená Českým statistickým úřadem, ze které vyplývá, že nejzasaženější zvěří byla koroptev, jejíž stavy se průměrně snížily až o 40 %. Po koroptvi dále nejvíce utrpěly stavy zajíců, jenž klesly průměrně o 30 %. Na zvěři srstnaté zima způsobila také nemalé škody, kdy např. u zvěře srnčí nastal pokles až o 20 %.²⁹⁶

8.2. Podstata zákona

Přijatý zákon č. 98/1929 Sb. z. a. n., kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policejní, zejména o hájení zvěře je obecně nazýván jako tzv. malý honební zákon (dále jen jako „malý honební zákon“). Tento zákon neupravoval samu podstatu myslivosti, ale jeho cílem bylo především poskytnout zvěři širší ochranu než doposud,²⁹⁷ jelikož zákony účinné v té době v Čechách a ve Slezsku nedávaly žádnou možnost reagovat na výjimečné situace neboli jak vládní návrh zákona uvádí: „*Dosavadní zákony nemají, pokud jde o ochranu zvěře, dosti pružná ustanovení, aby ochrana mohla býti zařízena tak, jak toho vyžadují zájmy myslivosti i zájmy zemědělské.*“²⁹⁸

Výjimkou byl moravský honební zákon č. 4/1914 m. z. z., jenž v ustanovení § 51 poskytoval možnost zemskému úřadu učinit odchylku od všeobecných právních předpisů o hájení zvěře. Jednalo se o pravomoc zkrátit či prodloužit dobu hájení pro jednotlivé druhy zvěře, což mohlo být činěno pro jednotlivé nebo všechny honební obvody jednoho nebo několika politických okresů. Použití této úpravy bylo možné jen v případech, které byly odůvodněny místními nebo

²⁹⁵ MOTÝL, Ivan. *Když v Čechách byla tisíciletá zima. V únoru 1929 teplota klesla na minus 42,2 stupně Celsia* [online]. 8. 2. 2021 [17. 2. 2023]. Dostupné z: <https://program.rozhlas.cz/kdyz-v-cechach-byla-tisicileta-zima-v-unoru-1929-teplota-klesla-na-minus-422-8422265>

²⁹⁶ ŠNOPL, Karel. *Statistika ztrát způsobených v zemi České na lovné zvěři užitkové zimou 1928-1929*. Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Třebíč:1929, ročník 8, číslo 24. Str. 434-437.

²⁹⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str.95-96.

²⁹⁸ Vládní návrh č. 2197 na vydání zákona, kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policejní, zejména o hájení zvěře. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t2197_00.htm

klimatickými poměry.²⁹⁹ Zmíněné ustanovení se stalo inspirací pro malý honební zákon.

Za zmínku také stojí to, že některá ustanovení malého honebního zákona pochází z připravovaného a nepřijatého jednotného zákona o myslivosti pro Československou republiku.³⁰⁰

8.3. Úprava hájení zvěře

Hlavní cíl malého honebního zákona se spatřuje v ochraně zvěře, proto se také převážná většina ustanovení tohoto zákona věnuje ochraně zvěře. Ustanovením § 1 malého honebního zákona se zavedly sjednocené doby hájení zvěře pro celé území tehdejšího Československa. Prostřednictvím ustanovení § 2 malého honebního zákona současně došlo k právnímu zakotvení určité pružnosti v době hájení zvěře z hlediska racionálního hospodaření se zvěří. Pro toto ustanovení posloužilo jako vzor již zmíněné ustanovení § 51 honebního zákona pro Moravu č. 4/1912 m. z. z.³⁰¹

Do pravomoci zemských úřadů se svěřilo právo měnit zákonem stanovenou dobu hájení zvěře, kdy změna musela být odůvodněna místními, klimatickými nebo jinými poměry. Měla se hlídat možnost přemnožení některých druhů zvěře, jež by následně ohrožovaly řádný výkon polního, lesního nebo rybníčního hospodaření. Ustanovení zároveň dbalo i na zachování všech druhů zvěře. Malý honební zákon přímo stanovil možnost zavést při výrazném snížení stavů některého druhu zvěře až celoroční dobu hájení, kdy jako příklad okolnosti způsobující snížení stavů zmínil živelnou pohromu a jako příklady ohrožené zvěře výslovně uvedl koroptve a křepelky. V tomto ustanovení si lze názorně povšimnout jednoznačné reakce na tehdejší situaci v důsledku zmíněné kruté zimy a rapidního snížení stavů koroptví. Změna doby hájení se běžně přijímala na jeden rok. V mimořádných a dostatečně odůvodněných případech bylo možné opatření přijmout i na více let či dokonce až do odvolání.³⁰²

²⁹⁹ Vládní návrh č. 2197 na vydání zákona, kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policejní, zejména o hájení zvěře. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t2197_00.htm

³⁰⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 95.

³⁰¹ § 51 zákona č. 4/1912 m. z. z.

³⁰² § 2 zákona č. 98/1929 Sb. z. a. n.

Malý honební zákon pamatoval i na okolnosti, za kterých je potřeba rychleji reagovat. Proto okresní úřady mohly udělit výjimku k odlovu zvěře i ve stanovené době hájení. Jednalo se o případy, kdy hrozilo ohrožení zdravého stavu zvěře či degenerace zvěře.³⁰³ Zmíněné ustanovení § 3 malého honebního zákona hodnotím velmi kladně, jelikož ochrana zvěře nespočívala pouze v zájmu držení vysokých stavů zvěře, ale hledělo se i na její kvalitu. Záměr ustanovení naplňuje smysl dnešního pojetí myslivosti jako dlouhodobě udržitelného chovu zdravé a kvalitní zvěře.

8.4. Přestupky a jejich úprava

Doposud účinné honební zákony upravovaly přestupky nejednotně. O jejich unifikaci se zasloužil právě až malý honební zákon, a to na základě ustanovení § 10, které bylo ve značné míře převzato z honebního zákona pro Moravu č. 4/1912 m. z. z. Pravomoc trestat přestupky podle zmíněného ustanovení náležela okresním úřadům s podmínkou, že se nejednalo o takový čin, jenž byl svěřen do pravomoci soudu.³⁰⁴

Základní sankce za přestupek byla malým honebním zákonem stanovena na 1 000 Kč. V případě, že došlo k recidivě přestupku nebo byla způsobena značná škoda, mohla být sankce zvýšena až na 5 000 Kč. Zákon po vzoru moravského honebního zákona č. 4/1912 m. z. z. opět zavádí institut náhradního trestu vězení při nedobytnosti sankce v maximální délce 20 dnů. Zmíněný institut náhrady trestu vězení bylo možné uložit též u těžších přestupků, u kterých došlo k recidivě nebo jednalo-li se o mimořádně těžké činy.³⁰⁵

8.5. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Malý honební zákon je prvním mysliveckým zákonem s působností po celém území. Lze říci, že zákonodárci byli k přijetí tohoto zákona „přinuceni“ přírodními živly a nastalou situací, která způsobila překotný pokles stavů zvěře na území Československé republiky. Zavedla se jím nová úprava výkonu myslivosti, a to v důsledku potřeby nutné ochrany zvěře ve spojitosti s racionálním

³⁰³ § 3 zákona č. 98/1929 Sb. z. a. n.

³⁰⁴ § 10 zákona č. 98/1929 Sb. z. a. n.

³⁰⁵ § 10 zákona č. 98/1929 Sb. z. a. n.

provozování myslivosti, kdy jeho cílem však nemělo být znemožnění výkonu honebního práva, k čemuž také nedošlo.³⁰⁶

³⁰⁶ MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933. Str. 205.

9. Myslivost za protektorátu Čechy a Morava

Vzniku protektorátu Čechy a Morava předcházela Mnichovská dohoda v roce 1938, jíž došlo k odstoupení Sudet Německou říší a odsunu českých obyvatel z pohraničí. Myslivcům české národnosti, kteří na daném území zůstali, byly odebrány lovecké zbraně. K navrácení zbraní mohlo dojít jedině v případě, kdy daná osoba měla platný lovecký lístek a o navrácení požádal myslivecký spolek, ve kterém byla daná osoba členem. Přesto v následné válečné době již nesměly být osobám české národnosti žijících v Sudetech vydávány lovecké lístky, a proto v pohraničí právo myslivosti mohli vykonávat pouze Němci.³⁰⁷

Protektorát Čechy a Morava vznikl 16. března 1939 výnosem Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb., kterým došlo k připojení zbylého území Česko-Slovenské republiky k Velkoněmecké říši. Formálně se na základě výnosu jednalo o autonomní oblast, jenž měla právo na samosprávu, kdy ale svá výsostná práva musela vždy vykonávat v souladu s politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami Německé říše. Tím byla ona autonomie protektorátu Čechy a Morava reálně zcela omezena. Postupem času do ní nacisté čím dál více zasahovali, až byla autonomie nakonec z určitých oblastí úplně odstraněna.³⁰⁸

Článek 12 zmiňovaného výnosu Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb. se věnoval právnímu řádu a stanovoval: „*Právo platné nyní v Čechách a na Moravě zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší.*“³⁰⁹ Tím se recipoval téměř celý dosud platný právní řád, který v sobě zahrnoval i některé právní předpisy, jež pocházely z časů Rakouska-Uherska a zachovala se tak kontinuita mezi novým právním řádem a právním řádem zaniklé Česko-Slovenské republiky. Zpočátku se právní řád protektorátu jen doplnil o některé říšské právní předpisy. Záměrem nacistického Německa přesto bylo zavedení jednotného práva pro celé říšské území i pro území okupované, k čemuž mohlo dojít jen postupnými změnami dle říšského vzoru.³¹⁰ Nejinak tomu bylo i v rámci

³⁰⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 97.

³⁰⁸ TAUCHEN, Jaromír. *Právní řád a publikace právních předpisů v protektorátu Čechy a Morava.* Masarykova univerzita v Brně, právnická fakulta. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/revoluce/TauchenJaromir.pdf

³⁰⁹ Čl. 12 výnosu Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb. ze dne 16. března 1939.

³¹⁰ TAUCHEN, Jaromír. *Právní řád a publikace právních předpisů v protektorátu Čechy a Morava.* Masarykova univerzita v Brně, právnická fakulta. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/revoluce/TauchenJaromir.pdf

myslivosti a honebního práva, kterého se změna státního zřízení a práva v konečném důsledku velmi dotkla.

Právě myslivost a honební právo překvapivě patřily k oblastem, které okupační úřady chtěly co nejvíce sjednotit s právní úpravou organizace a výkonu myslivosti v Německé říši. Proto za protektorátu došlo k téměř převzetí říšskoněmecké právní úpravy, kterou představoval říšský honební zákon vydaný 3. července 1934, RGBL. I., S. 549.³¹¹

9.1. Nařízení RP 20/39, o držení zbraní v území protektorátu Čechy a Morava

První změnou pro české myslivce bylo přijetí nařízení RP 20/39 ze dne 1. srpna 1939, o držení zbraní v území protektorátu Čechy a Morava, jímž se držení zbraní zakázalo. Majitelé zbraní je museli odevzdat ve lhůtě dvou týdnů společně s municí. Z povinnosti odevzdat zbraně byla vyjmuta německá branná moc, říšský občané s řádným zbrojní lístek a německé ozbrojené složky. Ze zákazu také byli vyňati registrovaní výrobci a obchodníci se zbraněmi a střelivem. Českým myslivcům se také udělila výjimka z odevzdávací povinnosti. Myslivci směli držet maximálně 5 loveckých zbraní a k nim 50 nábojů. Vše ostatní muselo být odevzdáno. Tato výjimka platila samozřejmě jen za předpokladu, že myslivec byl oprávněným držitelem platného zbrojního pasu a honebního lístku.³¹²

Nařízení dále stanovilo, že veškerá povolení či schválení vydaná před účinností tohoto nařízení ztratí platnost uplynutím roku 1939 a následně o ně muselo být opět zažádáno. Myslivci museli opět požádat o vydání zbrojní pasu a honebního lístku, kdy obnovu povolení schvaloval příslušný úřad. Vydané průkazy byly jak v jazyce českém, tak německém.³¹³ Jednalo se o jednoznačnou snahu Německé říše mít nad okupovaným územím přehled a vliv a zároveň o snahu bránit osobám, které byly pro režim nebezpečné či neloajální, v jejich činnosti.

³¹¹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473.

³¹² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 97.

³¹³ § 4 a § 5 nařízení RP 20/39 ze dne 1. srpna 1939.

9.2. Vládní nařízení č. 205/1939 Sb., o řádném výkonu myslivosti

Prvním protektorátním předpisem, jenž pozměňoval stávající honební právo a měl jej přiblížit říšskoněmecké úpravě, bylo vládní nařízení č. 205/1939 Sb., o řádném výkonu myslivosti. Nařízení bylo vůči stávající úpravě dosti moderní a zavedlo novinky v ochraně zvěře.³¹⁴

Nařízením se zavedla povinnost přiměřeného příkrmování zvěře v době nouze. Povinnost příkrmování se vztahovala k osobě oprávněné k výkonu myslivosti. Při nesplnění této povinnosti měl okresní úřad právo zřídit příkrmování zvěře, a to na účet povinné osoby. Okresní úřad měl také pravomoc lov zvěře omezit či zcela zakázat v případech, kdy se zjistilo, že následkem nedostatečného či žádného příkrmování povinným zvěř trpěla hladem.³¹⁵

Další novou povinností pro osoby oprávněné k výkonu myslivosti bylo zavedení informační povinnosti vůči okresnímu úřadu v případě, že se u zvěře v honitbě objevila nakažlivá nemoc.³¹⁶

Velmi přelomové pro českou právní úpravu myslivosti bylo ustanovení § 3 vládního nařízení č. 205/1939 Sb., jelikož jím poprvé došlo k taxativnímu vymezení zakázaných způsobu lovu. Do této doby bylo dovoleno až na několik omezujících výjimek zvěř lovit jakýmkoliv způsobem. Nově do výčtu zakázaných způsobů lovu patřilo lovení spárkaté zvěře broky nebo sekaným olovem, jelikož střely nedosahovaly dostatečné přesnosti. Z důvodu nedostatečné energie střely bylo pro lov zakázané používat dutiny neboli nábojnice s okrajovým zápalem a nábojnice, jež by byly kratší než 40 milimetrů z důvodu jejich nízké ranivosti. Zákaz se také vztahoval na využívání umělých zdrojů světla při lovu nebo nadhánění zvěře při měsíčním svitu. Zákon zároveň zakazoval lov spárkaté zvěře v době nouze ve vzdálenosti do 200 metrů od krmelce. Mezi zakázané způsoby lovu se také zařadilo chytání zvěře do ok nebo želez či trávení zvěře.³¹⁷

Nařízení také pamatovalo na dříve často provozované parforsní hony neboli štvance, jelikož zakazovalo vykonávat honbu způsobem, jímž se zvěř zbytečně trýzní. Toto ustanovení muselo být z dobového pohledu dosti moderní,

³¹⁴ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473.

³¹⁵ § 1 vládního nařízení č. 205/1939 Sb. ze dne 10. srpna 1939.

³¹⁶ § 2 vládního nařízení č. 205/1939 Sb. ze dne 10. srpna 1939.

³¹⁷ § 3 vládního nařízení č. 205/1939 Sb. ze dne 10. srpna 1939.

a to zvláště pro české myslivce, přičemž nadčasovost tohoto ustanovení dokládá dokonce i to, že dnešní právní úprava zakázaných způsobů lovu v sobě zahrnuje většinu těchto stanovených zákazů a došlo pouze k jejich rozšíření.³¹⁸

Z přijetí takové to právní úpravy vyplývá zájem zvěř chránit, a to nejen se záměrem udržet chtěné stavy zvěře, tak jak tomu bylo do této doby, ale také z důvodu snahy lovit zvěř humánním způsobem. To lze chápat, jako zájem na tom, aby zvěř lovem zbytečně netrpěla více než je nevyhnutelné a aby se dosáhlo rychlého a co nejméně trýznivého usmrcení zvěře.

9.3. Změna pojetí mysliveckého práva

Nová právní úprava o výkonu práva myslivosti vstoupila v účinnost dne 1. dubna 1941 a na rozdíl od předešlých právních úprav v sobě zahrnovala úpravu celé myslivosti. Šlo o vládní nařízení č. 127/1941 Sb., o myslivosti a vládní nařízení č. 128/1941 Sb., kterým se provádí vládní nařízení o myslivosti.³¹⁹

Je potřeba připomenout, že v této době na území protektorátu stále byly v účinnosti zemské honební zákony vydané za Rakouska-Uherska, které mnoho let doslova přesluhovaly. Přijetí zmíněné nové právní regulace u nás přineslo přelomovou změnu v myslivecké legislativě, a to nejen sjednocením práva v oblasti myslivosti na území Čech a Moravy.³²⁰ Celkově lze říci, že se dosáhlo skokového zmodernizování výkonu práva myslivosti³²¹, což se odrazilo i na názvu těchto předpisů, kdy se již nejedná „o právu honebním“, ale přichází se s novým pojetím „o myslivosti“.³²² Mohlo by se zdát, že se jedná o nepodstatnou maličkost, ale opak je pravdou. Nově přijaté právní předpisy velmi dbají na ochranu a rozvoj zdraví a kvality zvěře. To lze spojovat s inspirací a vlivem celkového říšského práva, které ač je to paradoxem ve srovnání, jak si vážilo lidského života, tak velmi hledělo na ochranu a práva zvířat. Jako vhodný příklad pro uvedení poslouží nacistický zákon o ochraně zvířat, Reichstierschutzgesetz, ze dne 24. listopadu

³¹⁸ § 3 vládního nařízení č. 205/1939 Sb. ze dne 10. srpna 1939.

³¹⁹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 98.

³²⁰ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473

³²¹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 98.

³²² SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473.

1933. Jednalo se o podrobný a velmi přísný zákon na ochranu zvířat, kdy v úvodu tohoto zákona byla vyřčena myšlenka, že zvířata nejsou chráněna kvůli lidem, ale kvůli jim samým.³²³

Při tvorbě zmíněných vládních nařízeních č. 127/1941 a č. 128/1941 Sb. se využil i nepřijatý návrh zákona o myslivosti z roku 1923, na jehož kvalitním obsahu se do značné míry podílel prof. Ing. Antonín Dyk, který byl v prostředí myslivosti velmi uznávanou osobností.³²⁴

V odborné literatuře, jenž zpětně hodnotí právní úpravu tohoto období, se nachází určitá rozpolcenost, kdy monografie z období socialismu celé protektorátní právo „hází do jednoho pytle“ a označuje ho za právo nacistické a špatné, kterým docházelo k vykořisťování české myslivosti okupanty. Za to odborná literatura z období po roce 1989 naopak vyzdvihuje modernost této právní úpravy³²⁵, což dále potvrzuje i fakt, že protektorátní právní úprava myslivosti platila ještě tři roky po válce, ačkoliv ostatní právní předpisy s nacistickým podpisem byly ve většině rušeny. Zároveň se tato úprava stala předlohou pro pozdější československé či české zákony zabývající se myslivostí.³²⁶

Současně s výše uvedenými nařízeními nabylo účinnosti i nařízení Říšského protektora RP07/41, o myslivosti v protektorátu Čechy a Morava ze dne 31. března 1941, kterým došlo k vyhrazení prakticky veškerých práv z oblasti výkonu myslivosti do pravomoci říšského protektora.³²⁷

9.3.1. Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. a vládní nařízení č. 128/1941 Sb.

9.3.1.1. Právo myslivosti

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb., o myslivosti ve svém ustanovení § 1 odst. 1 předkládá definici práva myslivosti, která zní následovně: „*Právo myslivosti je výlučné oprávnění stíhati lovnou zvěř, ji chytati, složiti a sobě přivlastniti.*“³²⁸

³²³ SAX, Boria. *Zvířata ve Třetí říši*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-49-7. Str. 126-127.

³²⁴ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 98.

³²⁵ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473.

³²⁶ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 474.

³²⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 98.

³²⁸ § 1 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

Dalším odstavcem se úprava rozšiřuje o právo přivlastňovat si zhaslou, padlou zvěř lovnou, a její shozy paroží a vejce lovné pernaté zvěře a ničit hnízda nechráněných pernatých dravců. Volně žijící zvěř v honebním okresku byla brána jako za věc ničí. Oprávněný k výkonu myslivosti se stane vlastníkem až jejím přivlastněním, proto oprávněný neodpovídá za zvěř např. v případech, kdy zvěř někoho zranila.³²⁹ Prostřednictvím prvních ustanovení vládního nařízení dochází také k negativnímu vymezení pytláka. Právo lovnou zvěř skolit a sobě přivlastnit náleželo výlučně oprávněnému k výkonu myslivosti, a proto každá osoba odlišná od této osoby jednala protiprávně a dopouštěla se trestného činu pytláctví.³³⁰

Nařízení je protkané mysliveckým názvoslovím, kterému „nemyslivec“ nemusí vždy porozumět. Tím je např. termín „složit“, což znamenalo usmrtit střelnou zbraní. „Zhaslou zvěří“ se rozumí zvěř, jenž byla usmrcena loveckým jednáním, a naopak „padlou zvěří“ byla myšlena zvěř, která pošla přirozeným způsobem.³³¹

Souhlasně s předešlými právními úpravami právo myslivosti náleželo vlastníkovu pozemku a bylo tak nerozlučitelně spojeno s vlastnictvím pozemku.³³² Právo myslivosti bylo chápáno jako právo reálné, kdy bylo řazeno mezi právo imateriální.³³³

9.3.1.2. Výkon práva myslivosti

Jedno z hlavních ustanovení vládního nařízení č. 127/1941 Sb. bylo ustanovení § 4, jehož text měl mít vliv na výklad jednotlivých ustanovení. Stanovuje, že myslivec vždy musí jednat v souladu s všeobecně uznávanými mysliveckými zásadami. Dále zavádí osobě, jenž je oprávněná k výkonu myslivosti, právo a zároveň i povinnost o zvěř pečovat³³⁴

Ustanovení § 5 odst. 1 vládního nařízení č. 127/1941 Sb., stanovuje, že: *„Právo myslivosti smí býti vykonáváno jen na honebních okrscích (vlastních honebních okrscích a společenstvích honebních okrscích) a na pozemcích, které*

³²⁹ § 1 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³³⁰ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 48-49.

³³¹ Tamtéž. Str. 48-49.

³³² § 3 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³³³ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 51.

³³⁴ § 4 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

jsou přičleněny k vlastním honebním okrskům nebo k společenstvím honebním okrskům.“³³⁵ Text ustanovení lze vykládat jako určitou korekci a upřesnění ustanovení § 3 uvedeného nařízení, dle něhož právo myslivosti náleží vlastníkovu jeho pozemku, kdy ustanovení § 5 zužuje možnost vykonávat honební právo pouze na stanovených pozemcích. Vzhledem k obrovské roztržitosti pozemků mezi mnoho vlastníků by neexistence této korekce měla neblahý vliv na zvěř, kdy by s velkou pravděpodobností došlo k jejímu vystřílení, což by se přičilo veřejnému zájmu. Proto bylo právo myslivosti možné vykonávat jen na honebních okrscích.³³⁶

Na předchozí právní úpravu se také navázalo dělením honiteb na vlastní honební okrsky a na honební okrsky společenství. Na vlastním honebním okrsku právo myslivosti vykonával vlastník či uživatel pozemku, případně pachtýř honitby. Na honebním okrsku společenství mělo právo vykonávat myslivost honební společenstvo, které honitbu ve většině případů propachtovávalo anebo jej vykonávalo prostřednictvím myslivce, jenž byl zaměstnancem honebního společenstva.³³⁷

9.3.1.3. Vlastní honitba

Vlastní honitba byla upravena jako komplex souvislých pozemků jednoho majitele či uživatele nebo sdružení osob s minimální výměrou 115 hektarů. Vznik dané honitby nastával ze zákona, tedy stačilo pouhé splnění zákonné výměry a myslivecký úřad již pouze vydal deklaratorní rozhodnutí o vzniku honebního okresku. Novotou bylo zavedení pravomoci nejvyššího mysliveckého úřadu, který mohl nejmenší výměru vlastní honitby zvýšit až na 300 hektarů. Nejvyššímu mysliveckému úřadu náležela i pravomoc opačná, kdy mohl uznat honitbu za vlastní i při nižší výměře než 115 hektarů, a to v případech, kdy pozemky byly zcela uzavřeny ploty, zdmi anebo jestliže pozemky ležely při hranici s Německou říší.³³⁸

Výměra 115 hektarů platila pouze u dosavadních honebních okrsků. U nově vytvořeného honebního okresku prováděcí vládní nařízení zvýšilo požadovanou minimální výměru souvislých pozemků na 150 hektarů, což se odůvodňovalo tím,

³³⁵ § 5 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³³⁶ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 54.

³³⁷ Tamtéž. Str. 54-55.

³³⁸ § 8 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

že ve větších honitbách se zvěř lépe chová, a to zvláště zvěř vysoká, s čímž lze plně souznít.³³⁹

Přísněji se přistupovalo k obecním pozemkům a družstevním lesům, jež měly tvořit vlastní honební okrsek. U těchto honiteb se vyžadovala minimální výměra 250 hektarů.³⁴⁰

9.3.1.4. Honitba společenstva

Druhým případem byla honitba společenství, kterou tvořily souvislé pozemky jedné politické obce, jež nebyly zahrnuty do honitby vlastní. Prostřednictvím vládního nařízení č. 127/1941 Sb. došlo oproti předchozí právní úpravě ke zvýšení minimální výměry honebních plochy na 250 hektarů, kdy nejvyššímu mysliveckému úřadu opět náležela pravomoc zvýšit minimální výměru na 500 hektarů.³⁴¹

Také u honitby společenství se navazuje na předchozí právní úpravu, kdy oprávnění k myslivosti na honebním okrsku společenství mělo honební společenstvo, jenž tvořili majitelé všech pozemků v honebním okrsku tedy i ti, jejichž pozemky byly přičleněny. Mezi členy patřili také vlastníci domů, zahrad apod., jestliže jejich statky ležely v honebním okrsku, ale těmto osobám nenáležel podíl na zisku z využití honitby.³⁴²

Honební společenství vedl a jeho záležitosti vyřizoval honební starosta, kterého jmenoval na návrh starosty obce dohlédací úřad nad obcí. Stejným způsobem byl jmenován tříčlenný honební výbor, jenž sloužil jako poradní orgán honebnímu starostovi.³⁴³

Honební starosta na základě vyjádření honebního společenství rozhodoval o způsobu využití dané honitby. Nejčastější způsob využití honitby bylo její propachtování, k čemuž také nabádalo vládní nařízení. Dále měl honební starosta možnost ponechat myslivost v klidu nebo výkon práva myslivosti svěřit do rukou ustanoveného myslivce, k čemuž vždy musel dát souhlas nižší myslivecký

³³⁹ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 65.

³⁴⁰ Tamtéž. Str. 65.

³⁴¹ § 9 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁴² SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 68.

³⁴³ Tamtéž. Str. 68.

úřad. Zisk z využití honitby se rozděloval poměrně mezi jednotlivé členy na základě plošné výměry jejich pozemků náležejících do honitby společenství.³⁴⁴

Povětšinou se výkon práva myslivosti konal prostřednictvím propachtování honitby. Pacht byl ustanovován na základě písemné smlouvy, která se předkládala nižšímu mysliveckému úřadu ke schválení.³⁴⁵ Dřívější právní úprava pracovala s pojmem nájemní smlouva, což nebylo v souladu s ustanovením § 1091 ABGB, jelikož při užívání honitby byla povinnost vykonávat v honitbě práci, a to plně naplňovalo definici pachtu, kdy právě vládní nařízení č. 127/1941 Sb. provedlo nápravu v názvu tohoto institutu.³⁴⁶

Obsahem smlouvy vždy musel být celý výkon práva myslivosti, nikoliv jen část, tak že by jedné osobě např. náležel výkon myslivosti na zvěři srstnaté a druhé na zvěři pernaté. Doba pachtu činila nejméně 9 let u honitby se zvěří drobnou a u honitby se zvěří vysokou nejméně 12 let. Pachtýřem se mohl stát jen ten, kdo splňoval dvě podmínky. Za prvé byl minimálně 3 roky držitelem honebního lístku na území Velkoněmecké říše, kdy nebylo potřeba aby to byly tři po sobě jdoucí roky. Za druhé musel patřit mezi členy mysliveckého svazu, jenž uznal nejvyšší myslivecký úřad. Tím u nás byla Česká myslivecká jednota a v Německu Jägerschaft.³⁴⁷

Honitbu bylo možné propachtovat třemi způsoby, a to prostřednictvím veřejné nabídky, z volné ruky nebo prodloužením dosavadního pachtovního poměru. Starosta honebního společenství měl vždy povinnost předložit způsob a podmínky propachtování nižšímu mysliveckému úřadu ke schválení. Tento úřad měl také pravomoc odepřít samotné schválení pachtovní smlouvy z těchto důvodů: pachtovní smlouva neodpovídala předchozím schváleným pachtovním podmínkám, smlouva odporovala zákonným ustanovením, výše pachtovného neodpovídalo dobrým mravům či byly námitky proti osobě pachtýře.³⁴⁸

9.3.1.5. Honební lístek

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. stanovilo pro řádný výkon myslivosti povinnost vlastnit a mít při výkonu při sobě platný honební lístek. Honební lístky

³⁴⁴ § 11 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁴⁵ § 12 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁴⁶ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 75-76.

³⁴⁷ Tamtéž. Str. 75-78.

³⁴⁸ Tamtéž. Str. 77-78.

vydávaly okresní úřady. Honební lístek byl opatřen jménem držitele a jeho aktuální fotografií. Vydávaly se buď na pět po sobě jdoucích dní nebo na celý honební rok, který začínal 1. dubna a končil 31. března. Roční honební lístek zároveň nahrazoval zbrojní pas pro lovecké zbraně.³⁴⁹

Novotou pro získání prvního honebního lístku byla povinnost vykonat odbornou mysliveckou zkoušku. V této zavedené povinnosti lze vidět snahu o zvýšení odbornosti osob, jež myslivost vykonávaly.³⁵⁰ Ke zvyšování odbornosti myslivců také přispělo obligatorní členství v mysliveckém svazu, jelikož mysliveckým svazům byla uložena povinnost své členy vychovávat v řádné myslivce a netrpět ve svých řadách žádné osoby, jež by nerespektovaly zásady, etiku a čest myslivosti. Přípustné myslivecké svazy byly jen ty, které uznal nejvyšší myslivecký úřad tedy Ministerstvo zemědělství. V protektorátu Čechy a Morava se jednalo o Českou mysliveckou jednotu.³⁵¹ Ke vzdělání myslivců také přispívala povinnost odebírat časopis *Stráž myslivosti*.³⁵² Tento časopis se soustředil na publikaci mysliveckých právních předpisů a měl sloužit myslivcům k rozvoji jejich znalostí.³⁵³

Poprvé se také zavedlo právní zakotvení povinnosti uzavřít pojištění proti následkům plynoucím z odpovědnosti z výkonu myslivosti. Nejvyšší myslivecký úřad stanovil nejnižší možné pojistné částky. Pro případ újmy na lidském zdraví muselo být uzavřeno pojistné krytí minimálně na 1 500 000 K³⁵⁴. Pro případ věcné škody bylo povinné minimální pojistné krytí stanoveno na 150 000 K. Potvrzení o pojištění se přikládalo k žádosti o vydání honebního lístku, bez kterého žádosti nemohlo být nikdy vyhověno.³⁵⁵

Ve veřejném zájmu bylo, aby honební lístek se nevydával leckomu, proto ustanovení § 23 vládního nařízení 127/1941 Sb. poskytlo přesný výčet osob, kterým má být vydání honebního lístku rovnou odepřeno. Jednalo se např. o osoby

³⁴⁹ § 22 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁵⁰ § 56 vládního nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁵¹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 473-474.

³⁵² SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti.* 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 105.

³⁵³ KASINA, Jiří. *Historie časopisu Myslivost/Stráž myslivosti.* Myslivost/Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Praha: 2008, ročník 56, číslo 6.

³⁵⁴ K – Protektorátní koruna

³⁵⁵ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti.* 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 107-108.

mladší 14 let, zbavené svéprávnosti či osoby, které pro tělesné nebo duševní vady nebyly schopné ovládat zbraň. Dále nebylo možné vydat lístek osobě, které byl v minulosti odebrán za nějaké provinění nebo byla-li osoba odsouzena za úmyslný trestný čin proti bezpečnosti těla a života. Vzhledem k daným poměrům v této době, přímému vlivu nacistické ideologie a německých právních předpisů z třicátých let byl honební lístek také odepřen všem židům a osobám, jež byly pokládány za židy.³⁵⁶

9.3.1.6. Státní správa myslivosti

Novinkou také bylo značné posílení postavení státní správy v myslivosti a její organizace. Byla zřízena třístupňová soustava tzv. mysliveckých úřadů. Nejvyšším mysliveckým úřadem, jímž bylo Ministerstvo zemědělství, se provedla centralizace myslivosti. Činnost vyšších mysliveckých úřadů vykonávaly zemské úřady, kterým byly dále podřízeny nižší myslivecké úřady, jejichž funkci zastupovaly okresní úřady.³⁵⁷ Posílením soustavy státní služby se rozrostly i pravomoci těchto úřadů. Mezi jejich rozšířené pravomoci patřila např. možnost zasáhnout do stanovení hranic honitby a oprávnění schvalovat, pozastavit nebo rušit nájemní smlouvy.³⁵⁸

Značný nedostatek lze spatřovat v tom, že v době výjimečného stavu způsobeného válkou, se z pravomoci Nejvyššího správního soudu vyloučilo rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím mysliveckých úřadů, a tím se odstavila soudní kontrola správních rozhodnutí. Rozhodnutí mysliveckých úřadů proto byla nenapadnutelná a konečná.³⁵⁹

9.3.1.7. Ochrana a chov zvěře

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. v sobě již zahrnovalo také ustanovení o taxativním vymezení lovné zvěře. Zároveň vládě náleželo zmocnění, kterým mohla další zvířata prohlásit za lovná. Nařízení zvěř dělilo na zvěř vysokou a drobnou, kdy takovéto rozeznání bylo důležité např. při propachtování honitby, jelikož doba, na kterou se pacht ujednával, závisela na druhu zvěře,

³⁵⁶ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 107.

³⁵⁷ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 474.

³⁵⁸ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 38.

³⁵⁹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 474.

kteřá se v honitbě nacházela. Platilo, že pacht pro honitbu se zvěř vysokou se uzavíral minimálně na 12 let a u honitby s drobnou zvěří minimálně na 9 let.³⁶⁰ Zmíněné delší doby pachtu byly odrazem celkového apelu na chov a péči o zvěř.

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. pouze stanovovalo, že má dojít k zakotvení doby lovu a hájení zvěře, jenž mají být stanoveny na základě mysliveckých zásad chování zvěře se zřetelem k zemědělským požadavkům. Přesné doby hájení a lovu jednotlivých druhů zvěře se stanovily prostřednictvím prováděcího vládního nařízení č. 128/1941 Sb. Za uvedení stojí, že v této době byl již celoročně hájený např. divoký holub, rys či vydra.³⁶¹

Vládním nařízením č. 127/1941 Sb. se také zopakovaly zakázané způsobů lovu z předchozího vládního nařízení č. 205/1939 Sb. Zároveň se provedl rozvoj tohoto ustanovení doplněním dalších zákazů jako např. zákaz vykonávat lov z letadel či vykonávat honbu s brakýři v honebním okrsku pod 1 000 hektarů plochy.³⁶²

Další novinkou bylo zavedení tzv. plánu odstřelu, který se stanovoval pro spárkatou zvěř vyjma zvěře černé a pro tetřevi a tetřívky. Jednalo se o roční plán, jenž stanovoval přesný počet kusů zvěře, který se má ulovit, tak aby byl udržen optimální poměr mezi pohlavími a vhodná věková skladba. Plán odstřelu byl zaveden také z důvodu, aby se předcházelo nadměrným škodám na lesním a polní hospodářství, jež by jinak zvěř působila. Přesto došlo právní úpravou ke zdůraznění, že se má plán odstřelu upravit tak, aby stav domácích druhů zvěře byl zdravý a zachován v přiměřeném počtu pro další generace.³⁶³

9.3.1.8. Zvláštní práva a povinnosti

Za specifickou částí vládního nařízení č. 127/1941 Sb. lze označit pátý oddíl, jenž se týkal zvláštních práv a povinností při výkonu myslivosti. Jednalo se o sedm ustanovení, která upravovala specifické instituty mysliveckého práva, kterým bylo např. právo cesty, lovecká zařízení či držení loveckých psů.

Právo cesty se vztahovalo k osobám oprávněným vykonávat myslivost ve svém honbišti, jestliže k němu daná osoba neměla přístup prostřednictvím cest

³⁶⁰ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 50.

³⁶¹ Tamtéž. Str. 135.

³⁶² Tamtéž. Str. 122.

³⁶³ Tamtéž. Str. 127-129.

k obecnímu užívání. Tento institut poskytoval oprávněnému vstup s loveckou výzbrojí na cizí honební okrsek po cestě, jenž není určena k obecnímu užívání. Oprávněný se zde mohl pohybovat jen s vybitou zbraní či v pouzdře a psi museli být uvázaní na vodítku.³⁶⁴

Ustanovení o loveckých zařízeních opravňovalo oprávněného ke zřízení loveckých zařízení v honebním okrsku, kterými byly myšleny posedy, kazatelny krmelce apod. K umístění takového zařízení bylo vždy potřeba souhlasu vlastníka pozemku, který měl ale povinnost umístění schválit, jestliže stavba měla relevantní opodstatnění. To z důvodu, že řádný a efektivní výkon myslivosti byl v zájmu obou stran, přesto vlastník pozemku měl nárok na přiměřené odškodnění, jehož výši stanovily okresní úřady. Vlastníkem zařízení zůstával oprávněný a jen on měl právo dané zařízení odstranit či zrušit.³⁶⁵

Myslivci po mnoho staletí využívali jako nepostradatelné pomocníky při lovu lovecké psy. Zpočátku se lovečtí psi využívali pro hnaní zvěře, k čemuž se později přidalo využití při dosledu zvěře spárkaté. Lze předpokládat, že právě z tohoto důvodu se zavedla povinnost držet v každém honebním okrsku o výměře větší než 500 hektarů alespoň jednoho lovecky upotřebitelného psa. V honitbách, kde se nacházela zvěř vysoká se pak stanovila povinnost držet lovecky upotřebitelného barváře, ohaře nebo jezevčíka pro práci na barvě³⁶⁶ neboli pro dosled postřelené zvěře.³⁶⁷ Onu upotřebitelnost loveckého psa definovalo Ministerstvo zemědělství svým předpisem.³⁶⁸

9.3.1.9. Trestní ustanovení

Předposlední, jedenáctý oddíl vládního nařízení č. 127/1941 Sb., se věnoval ochraně právních statků a trestům za jejich porušení. Zvláštní ochrana se poskytovala osobám oprávněným k ochraně myslivosti, zvěři a věcem, na které se vztahuje právo myslivosti, honebním okrskům a jiným právním statkům stanoveným vládním nařízením. Ke zmíněnému vládnímu nařízení se subsidiárně využíval obecný trestní zákoník.³⁶⁹ Obecně lze říci, že došlo k rozšíření trestních

³⁶⁴ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 112.

³⁶⁵ Tamtéž. Str. 114.

³⁶⁶ Barva – slangové označení v myslivecké mluvě krev zvěře

³⁶⁷ Tamtéž. Str. 121.

³⁶⁸ § 34 vládního nařízení č. 128/1941 Sb. ze dne 31. března 1941.

³⁶⁹ SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941. Str. 175-176.

předpisů o skutkové podstaty správních přestupků v myslivosti, čímž bylo např. nedodržení stanovených stavů zvěře nebo nepoužívání loveckých psů apod.³⁷⁰

9.4. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Vládním nařízením č. 127/1941 a 128/1941 Sb. došlo k fundamentální změně právní úpravy myslivosti. Ačkoliv ve všech jiných oblastech je na místě nacistické Německo ostře kritizovat, v tomto případě je namístě, až na pár výjimek, přínos německého práva pro myslivost na našem území vyzdvihnout. Zmíněná nařízení nahradila již dlouho přesluhující právní úpravu z minulé éry a přinesla moderní prvky z německé myslivecké legislativy. To zvláště dokládá skutečnost, že protektorátní myslivecké právní předpisy nebyly po osvobození zrušeny, tak jako většina protektorátních předpisů a platily až do roku 1947. Nelze také zapomínat, že novější právní úpravy z nich často vycházejí a navazují na ně.

Za hlavní přínos lze označit profesionalizaci výkonu myslivosti, které se dosáhlo zavedením povinného absolvování zkoušky z myslivosti a členství v mysliveckém svazu. Ke zmíněnému také přispělo přijetí mysliveckých zásad etiky lovu a výkonu myslivosti. Celkově se ve zmíněných právních předpisech velmi dbalo na ctění zvěře. Došlo opět ke změně nahlížení na zvěř, kdy již nebyla chována jen pro hospodářský přínos, ale byla brána jako pevná součást přírody a na jejím zachování pro další generace byl veřejný zájem. Za smutný paradox bych označil to, že k tomuto přerodu v nahlížení na zvěř došlo až prostřednictvím německé okupace.

³⁷⁰ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 13.

10. Poválečné období

Po osvobození Československa v roce 1945 byla snaha se vypořádat s dobou nesvobody a obnovit demokratické zřízení státu. Základem pro obnovení demokracie ve státě mělo být ustanovení Národní fronty Čechů a Slováků, která se distancovala od pomnichovského vývoje a skrytě odmítala prvorepublikový vývoj. Národní fronta Čechů a Slováků společně s prezidentem dovedla, prostřednictvím realizování Košického vládního programu a vydáváním dekretů prezidenta, zemi do prvních poválečných parlamentních voleb, jenž se konaly v roce 1946. Volby vyhrála Komunistická strana Československá (dále jen „KSČ“), která tím získala největší vliv v Národním shromáždění. Předseda KSČ, Klement Gottwald, sestavil vládu a celkově se tím ukotvila orientace směrem na SSSR. Připravil se tzv. Budovatelský plán, který si kladl za cíl napravit válkou rozvrácený stát. Z právního pohledu nejdůležitějším cílem Budovatelského plánu bylo vytvoření nové ústavy.³⁷¹

K určitému vypořádání se s protektorátním právem, jenž bylo často v rozporu s demokratickými principy, došlo např. zákonem č. 195/1946 Sb., o použitelnosti předpisů z doby nesvobody. Zrušily se jím např. předpisy věnující se policii, rozhlasovému právu či politickým stranám. Obecně lze říci, že ve společnosti byl zájem odstranit vše německé, a proto protektorátní předpisy byly ve velkém rušeny a docházelo k návratu k prvorepublikovému právu. Přesto myslivecké předpisy přijaté za protektorátu, díky své vysoké kvalitě a modernosti na danou dobu, zrušeny nebyly a zůstaly v účinnosti až do roku 1948. Jejich účinnost a výčet byly stanoveny vyhláškou ministra zemědělství č. 289 Úř. l., o prozatímní úpravě myslivosti ze dne 12. září 1945. Především se jednalo o vládní nařízení č. 127/1941 Sb. a č. 128/1941 Sb.³⁷²

Zároveň vyhláška ministra zemědělství č. 289 Úř. l. opět uvedla v platnost předválečné předpisy upravující hájení zvěře, jímž byl zákon č. 98/1929 Sb.

³⁷¹ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6. Str. 64-65.

³⁷² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 101.

či zákon týkající se držení zbraní, tedy zákon č. 223 ř. z. z 24. 10. 1852, o zbraních a střelivu.³⁷³

Roku 1946 v demokratických volbách do ústavodárného Národního shromáždění získaly většinu mandátů levicově smýšlející politické strany a s největším počtem hlasů vyhrála KSČ, jenž v nové vládě obsadila 9 křesel. Levicově zaměřené Národní shromáždění předznamenalo pozdější směr Československé republiky nejen v podobě přijímaných zákonů. V oblasti zemědělství si vláda kladla za cíl obnovení válkou zničeného hospodářství, které by zajistilo dostatek potravinářské produkce, čehož vláda chtěla dosáhnout vydáním šesti nových zákonů nazývaných jako tzv. Ďurišovi zákony. Jednalo se např. o zákon o revizi pozemkové reformy, zákon o technicko-hospodářských úpravách pozemků, zákon o zaknihování přiděleného majetku a také zákon o myslivosti.³⁷⁴

V tomto duchu byl dne 1. května 1947 vydán tzv. Hrádecký program, jímž se vytyčilo heslo: „*Půda patří těm, kdo na ní pracují.*“³⁷⁵ Cíle tohoto programu s citovaným heslem souzní, kdy mezi cíle hlavní patřilo dokončení konfiskace půdy na základě Benešových dekretů, provedení revize první pozemkové reformy z roku 1919 a realizování nové pozemkové reformy za účelem vyvlastnění půdy o výměře větší než 50 hektarů.³⁷⁶

Pro komunistickou stranu myslivost nebyla nepodstatnou oblastí zájmu, což vyplývá již z přijímaných ministerských vyhlášek v době před přijetím nového zákona. Úprava oblasti myslivosti se měla měnit tak, aby korespondovala s komunistickou ideologií. Příkladem jest vydání výnosu ministerstva zemědělství č. 32823/940-VI/7-47 ze dne 13. března 1947, o ustanovení lidových loveckých společností a instruování žádostí o schválení stanov a o pachu honiteb. Tento výnos zavedl povinnost pronajímat státní honitby pouze ustanoveným lidovým loveckým společností. O ustanovení těchto společností vždy rozhodoval místně příslušný okresní výbor. Zároveň výnos určil čtyři skupiny osob, kdy jen tyto osoby se mohou stát členy těchto lidových loveckých společenstev. Jednalo se o místní zemědělce

³⁷³ HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 39.

³⁷⁴ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6. Str. 82-83.

³⁷⁵ Tamtéž. Str. 82.

³⁷⁶ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 102.

s vlastnictvím orné půdy o rozloze 20 hektarů, o zaměstnance státních lesů a statků. Dále členem mohli být venkovští dělníci, zaměstnanci a drobní živnostníci a poslední skupinou byly osoby patřící do tzv. lidové městské vrstvy. Za jednoznačný záměr tohoto výnosu lze označit cílenou diskriminaci osob, které nevyhovovaly tehdejším lidově demokratickým principům společnosti.³⁷⁷

10.1. Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti

Nejen různorodost právních předpisů upravující myslivost, ale také výše popisovaná změna v politickém smýšlení země, zavdaly důvod k tvorbě nového zákona. Nový myslivecký zákon se připravoval v letech 1946 až 1947, kdy při jeho tvorbě došlo ke střetu dvou názorových proudů. První skupina zastávala návrat k původnímu honebnímu právu z dob Rakouska-Uherska a druhý názorový směr prosazoval modernizaci a navázání na protektorátní úpravu myslivecké legislativy. Zároveň došlo k odmítnutí návrhu zákona Československé myslivecké jednoty vypracovaného v roce 1923, pro který byla základem moravská právní úprava.³⁷⁸

Nový zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, vstoupil v účinnost dne 1. ledna 1948 a sjednotil tak myslivecké právo na území Československé republiky. Tento nový zákon se označoval za kompromis mezi protektorátní právní úpravou a předválečnými českými předpisy,³⁷⁹ ale jedním z hlavních záměrů vydání tohoto zákona bylo vytvoření podmínek pro vznik tzv. lidové myslivosti.³⁸⁰

Novinkou, jenž zákon č. 225/1947 Sb. přinesl, bylo právní zakotvení první definice termínu myslivost, která se nacházela v ustanovení § 1 odst. 1 a zněla následovně: „*Myslivost jako hospodářská a kulturní hodnota jest odvětvím zemědělské a lesní provozy, které záměrnou hospodářskou činností sleduje řádný chov, ochranu a lov zvěře, jakož i hospodářské zhodnocení ulovené zvěře.*“³⁸¹ Přijatá definice jasně vypovídá o změně postoje společnosti k myslivosti. Myslivost již nebyla primárně chápána jako zábava či sport, ale přesunula se do oblasti

³⁷⁷ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 102.

³⁷⁸ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 14.

³⁷⁹ Tamtéž. Str. 14.

³⁸⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 103.

³⁸¹ § 1 odst. 1 zákona č. 226/1947 Sb.

kontrolované hospodářské činnosti, které se dosahovalo prostřednictvím ochrany a chovu zvěře za účelem hospodářského prospěchu společnosti.³⁸²

Naopak ustanovení upravující právo myslivosti se ve většině převzalo z předchozích právních úprav a odpovídalo oprávnění zvěř chovat, hájit, stíhat, chytat, střílet nebo jinak usmrcovat a přivlastňovat si ji živou či mrtvou, v celku nebo z části a sbírat vejce zvěře pernaté.³⁸³ Právo myslivosti doznalo změny v podobě zúžení o oprávnění ničit hnízda nechráněných pernatých dravců a rozšíření o oprávnění zvěř chovat a hájit.³⁸⁴ Právo myslivosti bylo nerozlučitelně spojeno s vlastnictvím honebního pozemku, kdy bylo třeba rozlišovat od oprávnění k výkonu práva myslivosti získaného uznáním honebních pozemků za honitbu ve správním řízení nebo propachtováním honitby.³⁸⁵ Právo myslivosti bylo stále právem reálným, jenž nemůže být zřízeno jako samostatné právo věcné.³⁸⁶

Na základě změny pohledu na myslivost jako hospodářskou činnost, došlo i ke změně členění zvěře, která se dělila na zvěř užitkovou a na zvěř škodlivou neboli škodnou. Dále se tyto dvě skupiny dělily na zvěř srstnatou a zvěř pernatou, kdy zákon č. 225/1947 obsahoval taxativní výčet druhů zvěře, jenž se mohl prostřednictvím vládního nařízení rozšířit. Předchozí dělení zvěře na zvěř vysokou a drobnou se v tomto zákoně neužíval.³⁸⁷

10.1.1. Druhy honiteb a podmínky jejich vzniku

Zákon č. 225/1947 Sb. negativním způsobem taxativně vymezil honební pozemky, kdy za nehonební označil hřbitovy, pozemky zastavěné, nádvoří, dvory, zahrady řádně ohrazené, parky, náměstí, návsi, tržiště, železnice, nádraží, ulice, silnice a cesty uvnitř zastavěných ploch.³⁸⁸ Ostatní pozemky byly honebními, přesto okresní národní výbor měl v pravomoci prohlásit některé honební pozemky za nehonební z důvodu bezpečnosti.³⁸⁹

³⁸² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 103.

³⁸³ Tamtéž. Str. 103.

³⁸⁴ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti.* Praha: V. Linhart, 1948. Str. 57.

³⁸⁵ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 14.

³⁸⁶ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti.* Praha: V. Linhart, 1948. Str. 51.

³⁸⁷ Tamtéž. Str. 61-62.

³⁸⁸ § 3 zákona č. 226/1947 Sb.

³⁸⁹ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti.* Praha: V. Linhart, 1948. Str. 63.

Aby bylo možné na honebních pozemcích vykonávat právo myslivosti, muselo dojít k jejich ucelení do souvislé honitby. Honitby se dělily na honitby společenstevní, sloučené honitby společenstevní, honitby vlastní nebo obory, přičemž zákon pro každou honitbu stanovoval potřebnou minimální výměru.³⁹⁰

Jedním z bodů sporu ohledně přijetí nového mysliveckého zákona bylo právě stanovení minimální výměry honitby, kdy myslivečtí odborníci prosazovali zvýšení minimální výměry až na 500 hektarů,³⁹¹ jelikož větší honitba poskytuje efektivnější chov zvěře. Jak ale vyplývá z ustanovení § 5 zákona č. 225/1947 Sb. myslivečtí odborníci svůj názor neprosadit nedokázali.

Pro vlastní honitby se minimální výměra souvislých honebních pozemků sice oproti předchozí právní úpravě zvýšila na 200 hektarů, ale určitou přednost před honitbou vlastní dostala honitba společenství, jelikož její zákonná minimální výměra souvislých honebních pozemků se stanovila na pouhých 150 hektarů. Zákon č. 225/1947 Sb. však dával možnost ministerstvu zemědělství a na Slovensku pověřenstvu zemědělství a pozemkové reformy minimální výměru souvislých honebních pozemků zvýšit na 400 hektarů, a to v případě, že se v dané honitbě společenství chovala zvěř jelení, dančí, srnčí, mufloní, kamzičí nebo kozorohá.³⁹²

Dřívější právní úprava počítala se vznikem honiteb ex lege, tedy pouhým splněním zákonných podmínek. Nově vznik honitby podléhal schválení okresního národního výboru, který vydával konstitutivní rozhodnutí. Splnění zákonných podmínek pro schválení honitby vždy musel prokázat žadatel.³⁹³

Honitba společenství se skládala z honebních pozemků vlastníků náležejících do jedné politické obce, a to i těch vlastníků, kteří nemají v obci usedlost s popisným číslem nebo těch vlastníků, kteří v obci nebydlí.³⁹⁴ Členství v honebním společenstvu zákon č. 225/1947 Sb. svázal jen s vlastnickým právem a nebylo tak na vůli vlastníka honebního pozemku, zda se členem stane nebo ne, jelikož ustanovení § 9 zákona č. 225/1947 Sb. mělo povahu tzv. velící.³⁹⁵

³⁹⁰ § 4 zákona č. 226/1947 Sb.

³⁹¹ HRÓMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8. Str. 39.

³⁹² § 5 zákona č. 226/1947 Sb.

³⁹³ § 8 zákona č. 226/1947 Sb.

³⁹⁴ ŠNOPL, Karel. *Výklad zákona o myslivosti*. Praha: Brázda, 1949. Str. 8-9.

³⁹⁵ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 95.

Naopak další novinkou bylo, že vlastníci nehonebních pozemků se členy honebního společenství nestávali.³⁹⁶

Honební společenstvo bylo veřejnoprávní korporací, tedy mu náležela právní subjektivita. Jako vrcholný orgán vystupovalo valné shromáždění, jehož členy byli všichni členové honebního společenstva. Prostřednictvím valného shromáždění se volil honební starosta a honební výbor, rozhodovalo se o způsobu využití společenství honitby či se schvalovaly návrhy honebního výboru o finančním hospodaření a využití zisku, kdy každému členu valného shromáždění připadal jeden hlas.³⁹⁷

Výkonným orgánem honebního společenství byl honební výbor, který se skládal ze sedmi členů.³⁹⁸ Zákon výslovně stanovoval, že honební výbor jedná na schůzích. Důvodová zpráva zmíněné odvodňovala snahou předejít tomu, že by honební starosta individuálně řešil jednotlivé záležitosti s členy honebního výboru a předkládal tak každému jiné informace a rozhodnutí by tak nemuselo odpovídat vůli honebního výboru. Proto také došlo k zakotvení povinnosti sepisovat z každé schůze protokol o průběhu jednání honebního výboru.³⁹⁹ Členové honebního výboru svojí činností vždy museli hájit zájmy honebního společenství⁴⁰⁰ a za výkon těchto funkcí jim neplynula žádná finanční odměna, jelikož se jednalo jen o čestné funkce.⁴⁰¹

Honební společenství navenek zastupoval zvolený honební starosta. Nejednalo se o vůleturný orgán, ale pouze o orgán vykonávající navenek vůli výboru či valného shromáždění. Z tohoto důvodu také musely být při uzavírání smluv připojeny podpisy pokladníka a zapisovatele společenstva.⁴⁰²

O využití práva myslivosti v honitbě vlastní rozhodoval vlastník honitby a v případě honebního společenství rozhodovalo hlasováním valné shromáždění. Na rozdíl od předchozí právní úpravy se způsob výkonu práva myslivosti v honitbě

³⁹⁶ ŠNOPL, Karel. *Výklad zákona o myslivosti*. Praha: Brázda, 1949. Str.17-18.

³⁹⁷ § 10 zákona č. 226/1947 Sb.

³⁹⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 475.

³⁹⁹ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 102.

⁴⁰⁰ § 12 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴⁰¹ § 13 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴⁰² § 12 zákona č. 226/1947 Sb.

vlastní a v honitbě společenství nelišil. Honitba byla provozována buď na vlastní účet nebo se propachtovávala.⁴⁰³

Při výkonu práva myslivosti na vlastní účet musel být ustanoven tzv. myslivecký hospodář. Jednalo se o nově kodifikovaný institut. Mysliveckým hospodářem byla osoba, která mohla vykonávat právo myslivosti v plném rozsahu a zároveň splňovala zákonné podmínky neboli vlastnila platný lovecký lístek nejméně po dobu tří let a jednalo se o občana Československé republiky. Mysliveckým hospodářem se dle zákona mohl stát majitel vlastní honitby, pachtýř nebo osoba pověřená honebním společenstvím při výkonu práva myslivosti na vlastní účet.⁴⁰⁴

V případě, kdy došlo k rozhodnutí propachtovat honitbu, se jej činilo uzavřením smlouvy na dobu 6 až 10 let, která musela být vždy schválena okresním národním úřadem.⁴⁰⁵ Každý, kdo se chtěl stát pachtýřem, musel před uzavřením pachtovní smlouvy prokázat splnění zákonných podmínek pro výkon funkce mysliveckého hospodáře, které stanovovalo ustanovení § 21 zákona č. 225/1947 Sb.⁴⁰⁶

Při propachtování honitby společenství či sloučené honitby společenství zákon předkládal taxativní výčet subjektů, jenž se mohly stát pachtýřem. Pachtýřem mohla být myslivecká společnost, jejíž stanovy byly vypracovány na základě vzoru ministerstva zemědělství a schváleny příslušným zemským národním výborem, dále fyzická osoba nebo stát. Ustanovení § 21 odst. 3 zákona č. 225/1947 Sb. nařizovalo upřednostnění nabídky místní myslivecké společnosti. Členství v myslivecké společnosti bylo podmíněno držením loveckého lístku a většinu členů povinně museli tvořit rolníci, dělníci, zemědělští a lesní zaměstnanci a příslušníci ostatních pracujících vrstev obyvatelstva měst a venkova.⁴⁰⁷ Jednalo se o kontinuální navázání na již výše zmiňovaný výnos ministerstva zemědělství č. 32823/940-VI/7-47 ze dne 13. března 1947, o ustanovení lidových loveckých společností a instruování žádostí o schválení stanov a o pachtu honiteb,

⁴⁰³ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 15.

⁴⁰⁴ Tamtéž. Str. 15.

⁴⁰⁵ Tamtéž. Str. 15.

⁴⁰⁶ § 21 odst. 1 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴⁰⁷ § 21 odst. 3 zákona č. 226/1947 Sb.

kterým se provedla záměrná diskriminace osob nevyhovujících tehdejšímu státnímu režimu. Tímto mělo dojít k ustanovení zmiňované tzv. lidové myslivosti.

Novým druhem honitby byla sloučená honitba společenství. Jednalo se o specifický případ, kdy souvislé honební pozemky, které nebyly začleněny do honitby vlastní a ani do honitby společenství a ležely v obvodu více politických obcí, byly na základě žádosti nadpoloviční většiny vlastníků těchto honebních pozemků prohlášeny okresním národním výborem za sloučenou honitbu společenství. Tato honitba jinak odpovídala podmínkami i její správě obecné honitbě společenství.⁴⁰⁸

10.1.2. Doklady k výkonu myslivosti

Ve srovnání s předešlou právní úpravou došlo ke změně druhů a podmínek k vydání dokladů potřebných k výkonu práva myslivosti, kterými byl lovecký lístek a povolenka k lovu. Nová právní úprava znala jen šest druhů loveckých lístků, mezi které patřil roční a tříroční lovecký lístek pro tuzemce, měsíční a roční lovecký lístek pro cizince a dva druhy bezplatných loveckých lístků pro žáky a posluchače lesnických a hájenských škol a dále lovecký lístek pro lesní praktikanty a tříroční pro myslivce a lesníky z povolání. Oproti předchozímu předpisu došlo ke zrušení denních loveckých lístků pro tuzemce a cizince či ročních lístků pro mladistvé.⁴⁰⁹

Při žádosti o lovecký lístek bylo nezbytné doložit tzv. potvrzení zachovalosti neboli doklad o tom, že není zákonný důvod pro odepření vydání loveckého lístku takovéto osobě podle § 35 zákona č. 225/1947 Sb. Takovými důvody byly např. nedostatek věku 18 let (předchozí hranice byla stanovena na 14 let) či chybějící trestní bezúhonnost. Dále se předkládalo potvrzení o uzavřeném pojištění proti následkům odpovědnosti z výkonu práva myslivosti, průkaz o členství v Československé myslivecké jednotě, průkazová fotografie a dále buď potvrzení o úspěšném absolvování zkoušky z myslivosti nebo doklad o tom, že daná osoba již nejméně jeden roční lovecký lístek vlastnila. Podmínky pro vydání loveckého lístku pro cizince byly mírnější, kdy např. nebylo potřeba dokládat potvrzení o zachovalosti.⁴¹⁰

⁴⁰⁸ ŠNOPL, Karel. *Výklad zákona o myslivosti*. Praha: Brázda, 1949. Str.12.

⁴⁰⁹ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 174-175.

⁴¹⁰ § 33 odst. 5 zákona č. 226/1947 Sb.

Lovecké lístky vydávaly okresní národní výbory, jejichž příslušnost byla dána bydlištěm žadatele. Lovecký lístek majitele také opravňoval také k držení loveckých zbraní, jelikož sloužil jako náhrada zbrojního pasu.⁴¹¹ Obecně lze říci, že lovecký lístek pouze prokazoval způsobilost držitele k výkonu práva myslivosti, ale neopravňoval ho k lovu. K provozování lovu v určité honitbě bylo nezbytné být navíc držitelem povolenky k lovu. Ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. 225/1947 Sb. stanovilo zákaz vydávání povolenky k lovu tuzemcům za úplatu. Dle důvodové zprávy mělo dané ustanovení zabránit nastrčení pachtýřů, kteří by vyhovovali zákonným podmínkám a následně by prostřednictvím vydávání povolenek k lovu připustili k výkonu práva myslivosti osoby, kterým toto právo bylo zákonem odepřeno. Cizinců se tento zákaz netýkal, ba naopak byl přímý zájem na prodeji povolenek k lovu cizincům, čímž dle důvodové zprávy mělo dojít k podpoře cizineckého ruchu.⁴¹²

10.1.3. Ochrana zvěře a myslivosti

Také tento zákon č. 225/1947 Sb. stanovoval doby lovu a hájení zvěře a navázal tím na předchozí právní úpravu. Mezi celoročně hájenou zvěř v zemi České a Moravskoslezské patřil např. medvěd, rys a kočka divoká. Zákon zároveň zpravomocňoval ministerstvo zemědělství v opodstatněných případech, jimiž mohly být např. místní klimatické podmínky, měnit dobu hájení jednotlivých druhů zvěře, a to tak aby se zachoval, jak zdravý stav zvěře, tak aby v důsledku přemnožení nedocházelo k ohrožení provozu polního, lesního a rybníčního hospodářství.⁴¹³ K ochraně zvěře sloužilo také ustanovení o stanovení plánu odstřelu, jenž musel být vypracován pro každou honitbu, ale také pro obory. Plán odstřelu se vždy předkládal okresnímu národnímu výboru ke schválení.⁴¹⁴

Z protektorátní právní úpravy myslivosti došlo také k převzetí ustanovení o zakázaných způsobech lovu, ke kterým se nově přidal zákaz vystřílet užitkovou zvěř v posledním roce pachtu, zákaz lovit užitkovou zvěř na čekané 100 metrů

⁴¹¹ § 33 odst. 3 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴¹² KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 175.

⁴¹³ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 476.

⁴¹⁴ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 136-137.

od hranic honiteb, zákaz lovit bažanty ve vzdálenosti 100 metrů od bažantnice či zákaz při lovu zvěře využívat zradidla.⁴¹⁵

Dalším důležitým článkem ochrany zvěře se stal nový institut, jímž byl myslivecký hospodář. Jednalo se o odborně kvalifikovanou osobu s minimálně tříletou praxí v podobě držení loveckého lístku.⁴¹⁶ Myslivecký hospodář se staral např. o dodržování plánu odstřelu zvěře, dále bylo jeho povinností zajistit v době nouze přikrmování zvěře.⁴¹⁷ Zákon mu v neposlední řadě také ukládal povinnost používat v honitbě lovecky upotřebitelného psa, čímž opět navázal na protektorátní předpisy.⁴¹⁸

Myslivecký hospodář nevykonával jen ochranu zvěře, ale také ochranu myslivosti, jež byla definována v ustanovení § 30 zákona č. 225/1947 Sb., a rozuměla se jí ochrana zvěře před pytláky, škodnou zvěří či péče o dodržování předpisů k ochraně zvěře a myslivosti.⁴¹⁹

Další osobou vykonávající ochranu myslivosti vedle mysliveckého hospodáře byl myslivecký hajný, jehož lze označit za ekvivalent dnešní myslivecké stráže. Myslivecký hajný při výkonu své funkce požíval ochrany veřejného orgánu a vždy musel být označen služebním odznakem. Do jeho pravomoci náleželo např. právo zadržet osoby podezřelé z pytláčení, usmrcovat zvěř škodnou nebo potulující se psy.⁴²⁰

10.1.4. Právní úprava pytláctví

Zákonodárci také pamatovali na zakotvení úpravy pytláctví, čemuž se věnují ustanovení § 48 až § 60 zákona č. 225/1947 Sb. Obecné formy pytláctví se dle první věty ustanovení § 48 odst. 1 zákona č. 225/1947 Sb. dopustil ten: „*Kdo zasáhne do cizího práva myslivosti tím, že zvěř loví nebo si přivlastní, aneb zničí, poškodí nebo si přivlastní věc, na kterou se vztahuje právo*

⁴¹⁵ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 16.

⁴¹⁶ Tamtéž. Str. 15.

⁴¹⁷ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 144.

⁴¹⁸ § 25 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴¹⁹ § 30 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁰ KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948. Str. 160-161.

myslivosti.⁴²¹ Osoba takto jednající se dopustila přestupku, za který má být soudem potrestána vězením nebo tuhým vězením maximální délce šesti měsíců.⁴²²

Předmětem trestní ochrany bylo cizí právo myslivosti, proto se pytláctví nemohl dopustit ten, kdo byl oprávněný k výkonu práva myslivosti v dané honitbě, i v případě, že zmíněné právo vykonával nedovoleným či výslovně zakázaným způsobem. Takové jednání se stíhalo jen administrativně podle ustanovení § 60 zákona č. 225/1947 Sb., kdy pachateli za tyto přestupky hrozila pouze pokuta. Jinak tomu bylo ale v případě spáchání trestného činu, o kterém měl pravomoc rozhodnout soud.⁴²³

Zákon obsahoval i kvalifikované formy pytláctví, pro které byly stanoveny přísnější tresty. Jestliže pachatel spáchal svůj čin na zvěři v oboře nebo v době nočního klidu, v čase hájení či lovil prostřednictvím ok nebo jiným nemysliveckým způsobem, měl daný pachatel být potrestán pro přečin tuhým vězením v délce od tří měsíců do tří let.⁴²⁴ Zločin spáchal pachatel, který se dopustil recidivy a od posledního vykonaného trestu neuplynula doba delší pěti let. Ke spáchání zločinu také došlo, v případě, kdy pachatel čin vykonal zákeřnou zbraní nebo čin spáchal střelnou zbraní společně alespoň s jedním spolupachatelem či čin spáchal jako myslivecký hajný ke škodě svého mysliveckého hospodáře. Zmíněné zločiny se trestaly žalářem od jednoho roku do pěti let.⁴²⁵ Nejprísnejší sazba těžkého žaláře činila pět až deset let a ukládala se např. za čin, kdy pachatel při pytláčení užil násilí vůči jiné osobě.⁴²⁶

Zákon také pamatoval na trestání spáchaného pokusu nezákonného činu, kdy se trestal pokus přestupku i přečinu.⁴²⁷ Jestliže pachatel spáchal svůj čin ze zjištěných důvodů, tak se společně s trestem vězení ukládal i peněžitý trest.⁴²⁸

Zákonná úprava pytláctví byla na svoji dobu relativně obsáhlá a z textu této úpravy vyplývá, že pytláctví bylo společností vnímáno jako velmi škodlivé jednání a kladl se značný důraz na jeho potlačení. Tento přísný pohled potvrzovala i judikatura, kdy např. rozhodnutí trestního soudu č. 1717 Sb. n. s. tr. říká, že:

⁴²¹ § 48 odst. 1 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²² § 48 odst. 1 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²³ § 60 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁴ § 49 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁵ § 50 písm. a) zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁶ § 50 písm. b) zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁷ § 54 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴²⁸ § 56 zákona č. 226/1947 Sb.

„*Odnesení zvěře neznámým pachatelem zastřelené a v lese uschované je krádeží neboli pytláctvím nikoliv zatajením nálezu.*“⁴²⁹ Dále rozhodnutí trestního soudu č. 4363 Sb. n. s. tr., které stanovuje, že: „*Úmysl skolit zvěř a přisvojit si ji bez svolení majitele myslivosti je zřejmý, stojí-li někdo v cizím lese a revíru za stromem s puškou připravenou k výstřelu, byť se ještě v dohledu střely neobjevuje zajíc nebo jiná zvěř.*“⁴³⁰

10.1.5. Povinná myslivecká organizace

Zákon č. 225/1947 Sb. shodně s protektorátními předpisy stanovoval povinnost osobám vykonávajícím právo myslivosti být členy Československé myslivecké jednoty (dále jen „ČSMJ“), jež se skládala ze Zemského svazu pro Čechy, Zemského svazu pro zemi Moravskoslezskou a Svazu loveckých ochranných spolků na Slovensku. ČSMJ byla veřejnoprávní korporací a jedinou zákonem uznanou celostátní mysliveckou organizací. Dozor nad ČSMJ vykonávalo ministerstvo zemědělství. Členství v ní se plně pojilo s držením loveckého lístku, kdy ztráta jednoho ihned znamenala ztrátu i druhého, a tím nemožnost vykonávat právo myslivosti. Do výlučné pravomoci ČSMJ náleželo provádění zkoušek z myslivosti.⁴³¹

Povinné členství v myslivecké organizaci a plnění zkoušek z myslivosti mělo a také určitě přineslo zvýšení odbornosti osob vykonávajících právo myslivosti. Také tím došlo ke zvýšení ochrany myslivosti, jelikož ten, kdo jednal proti tzv. dobrým mysliveckým mravům, mohl být z ČSMJ vyloučen a tím pozbyl lovecký lístek.⁴³² Přesto v kontextu této doby lze velmi reálně předpokládat, že zmíněná možnost vyloučení z ČSMJ byla spíše režimem zneužívána k dosažení ideologicky čisté myslivosti bez osob, jež neměly vhodný kádrový posudek.

10.2. Zákon č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu

Zákon č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu (dále jen „zákon o zbraních a střelivu“) byl vydán již v novém režimu, kdy se vlády nad státem plně chopila

⁴²⁹ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 16.

⁴³⁰ Tamtéž. Str. 16.

⁴³¹ § 61 zákona č. 226/1947 Sb.

⁴³² ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 16.

KSČ a zavedla tzv. diktaturu proletariátu, jenž měla potlačit názorovou opozici a zavést totalitní systém moci. Zájem na dosažení zmíněného se projevoval také v nově přijímaných zákonech, které měly straně pomoci v upevňování své moci.⁴³³

Zákon o zbraních a střelivu společně s pozdější vyhláškou o loveckých zbraních č. 7/1955 Sb. upravoval držení a nošení zbraní v tehdejší Československu. Stanovoval, že myslivci mohou vlastnit zbraně na základě povolení k držení lovecké zbraně, kterým byl zbrojní list. Toto povolení vydával zemědělský odbor rady okresního národního výboru, jenž také vedl evidenci zbraní.⁴³⁴

V souladu se zájmem strany u komunistických zákonů poskytoval i zákon o zbraních a střelivu úřadům velký prostor pro subjektivní libovůli v rozhodování.⁴³⁵ Zde se jednalo o vydávání zbrojních listů, což bylo umožněno prostřednictvím ustanovení § 2 zákona o zbraních a střelivu, jenž zní: „*Zbrojní list se smí vydat jen, není-li obava ze zneužití.*“⁴³⁶ a ustanovení § 15 zákona č. 162/1949 Sb., které stanovuje, že: „*Povolení potřebná podle tohoto zákona se vydávají podle volného uvážení. Orgán (úřad) příslušný k vydání povolení může je odnímt, vznikne-li dodatečná obava ze zneužití, nebo žádá-li to veřejný zájem.*“⁴³⁷ V praxi byla zmíněná ustanovení značně využívána k diskriminaci osob, jež byly z různých důvodů nepohodlných tehdejšímu státnímu zřízení, proto pro osobu s nevhodným kádrovým posudkem bylo zcela nemožné zbrojní list získat. Tato situace v Československu platila až do roku 1989.⁴³⁸

10.3. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Po válce zůstaly v platnosti protektorátní myslivecké právní předpisy, jež plnily funkci prozatímní právní úpravy do doby, než došlo k vytvoření a přijetí nového mysliveckého zákona. Změna politiky státu v podobě rozšiřování komunistické ideologie měla značný vliv na nově přijímané právní předpisy.

⁴³³ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6. Str. 112-113.

⁴³⁴ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 105.

⁴³⁵ Tamtéž. Str. 105.

⁴³⁶ § 2 zákona č. 162/1949 Sb.

⁴³⁷ § 15 zákona č. 162/1949 Sb.

⁴³⁸ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 105.

Proto nový myslivecký zákon č. 225/1947 Sb. tyto vlivy socializace společnosti silně obsahuje, a to např. prostřednictvím nové definice myslivosti, vznikem lidové myslivosti či „očištěním“ myslivosti od osob s nevhodným kádrovým posudkem.

Přijetím tohoto zákona konečně došlo k úplnému sjednocení mysliveckých předpisů na území Československé republiky. Za další přínosy tohoto zákona lze označit navázání a značné přebrání protektorátních mysliveckých ustanovení mezi které patří např. hájení zvěře, právo výkonu myslivosti, povinné členství v ČSMJ, zkoušky z myslivosti či kodifikace zakázaných způsobů lovu. Nově se zakotvil institut mysliveckého hospodáře a mysliveckého hajného, což přineslo zvýšení odborné kvalifikace a ochrany myslivosti. Zákon se také detailně věnoval pytláctví a jeho dalším formám.

Za krok zpět zákonodárců lze např. označit snížení minimální výměry souvislých honebních pozemků potřebných pro uznání honitby či zkrácení doby pachtu pouze na 6 let. Obě tyto změny měly negativní vliv na chov zvěře, jelikož pro kvalitní chov zvěře je vždy vhodnější větší honitba s delší dobou pachtu, a to z důvodu, že zvěř je velmi přebíhavý tvor a její migrací z jedné honitby do druhé se zvyšuje riziko ulovení nejen kapitálních kusů zvěře. Časté změny pachtýře zase způsobovaly nemyslivecké zásahy končících pachtýřů do stavů zvěře.

Zákon č. 225/1947 Sb. lze považovat za relativně kvalitní mysliveckou právní úpravu i z pohledu dnešní doby. Zákonodárci se při tvorbě tohoto zákona vhodně nechali ovlivnit předpisy protektorátními, tak i prvorepublikovými a přijali ucelenou právní úpravu myslivosti, která v nezměněné podobě vydržela až do roku 1962.

11. Zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti

11.1. Kontext doby

Přelom 50. a 60. let 20. století byl pro následný vývoj československé společnosti zlomový, jelikož rozšiřování komunistické ideologie stále sílilo. Právě uvedené dokládá např. usnesení vydané na XII. sjezdu KSČ, v němž strana konstatovala, že: „*Socialistická výstavba byla dovršena, byly odstraněny zbytky vykořisťovatelských tříd a vbrzku bude předstižena úroveň vyspělých kapitalistických států.*“⁴³⁹ Zavedení socialismu mělo potvrdit přijetí nové socialistické ústavy, k čemuž došlo již v roce 1960 zákonem č. 100/1960 Sb., kdy v prohlášení nově vydané ústavy pracující lid oznámil vítězství socialismu v Československu a nástup na cestu k dosažení komunismu.⁴⁴⁰

Ústava také potvrdila zakotvení vedoucí úlohy KSČ ve společnosti a státu. Z ekonomického hlediska došlo k prohlášení tzv. zespolečnění výrobních prostředků, plánovité řízení hospodářství a socialistické vlastnictví jako hlavní formu vlastnictví, jež se realizovala ve formě státního nebo družstevního vlastnictví.⁴⁴¹ Ústava připouštěla také osobní vlastnictví a drobné soukromé vlastnictví, pro které byly stanoveny omezující podmínky. Soukromé vlastnictví se umožňovalo jen v podobě drobného soukromého hospodářství založeného na osobní práci, přičemž se vylučovalo vykořisťování cizí pracovní síly.⁴⁴²

V té době ještě účinný zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, právo myslivosti neoddělitelně spojoval se soukromým vlastnictvím půdy. V důsledku ústavní změny vlastnického práva se tak však stal zastaralým a nevyhovujícím novým pořádkům socialistického státu.⁴⁴³ Dle dobových komentářů se zákon o myslivosti

⁴³⁹ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6. Str. 323.

⁴⁴⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 108.

⁴⁴¹ KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6. Str. 323-324.

⁴⁴² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 108.

⁴⁴³ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 5.

z roku 1947 stal „brzdou vývoje myslivosti a přestal odpovídat podmínkám vývoje na vesnici, a proto jej bylo nutné nahradit novým.“⁴⁴⁴

Nový myslivecký zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti vydaný dne 23. února 1962 byl vytvořen na nově představených zásadách odpovídajících dané době a zájmu společnosti. Šlo o následující zásady:

- a) *odpoutání práva myslivosti od vlastnictví k půdě;*
- b) *přiznání práva myslivosti jen socialistickým organizacím, které mají ve správě nebo v užívání největší výměru honebních pozemků v honitbě uznané okresním národním výborem;*
- c) *zesílení vlivu státních orgánů na řízení myslivosti a dodržování socialistické zákonnosti;*
- d) *umožnění, aby se na výkonu práva myslivosti podíleli pracující, kteří za účelem společného výkonu tohoto práva vytvářejí myslivecká sdružení;*
- e) *zvyšování účasti pracujících, zejména Československého mysliveckého svazu, na řízení myslivosti;*
- f) *posílení svazku dělníků a rolníků tím, aby právo myslivosti na pozemcích sdružených v jednotném zemědělském družstvu bylo vykonáváno mysliveckými sdruženími složenými z pracujících měst i venkova;*
- g) *zvýšení nejnižší přípustné výměry honiteb v důsledku vytváření co nejvhodnějších podmínek pro chov zvěře.*⁴⁴⁵

Nová zákonná úprava v sobě zakotvila a dále rozpracovala zmíněné zásady, což přijetím tohoto zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti přineslo výrazné změny v mysliveckém právu. Společně s prováděcími předpisy k tomuto zákonu se dosáhlo nové komplexní právní úpravy myslivosti na území Československa.⁴⁴⁶

Obecně měla myslivost význam z hlediska kultury, rekreace, sportu, etiky, avšak v této době dochází především k vyzdvihnutí významu myslivosti z hlediska

⁴⁴⁴ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 5.

⁴⁴⁵ Tamtéž. Str. 5-6.

⁴⁴⁶ Tamtéž. Str. 6.

hospodářství. Zmíněné podtrhlo úvodní ustanovení § 1 zákona č. 23/1962 Sb., které myslivost označilo za odvětví zemědělské a lesní výroby, zajišťující řádný chov zvěře, zušlechťování, ochranu a lov zvěře a hospodářské využití ulovené zvěře pro potřeby socialistické společnosti, a to celé v souladu se státním plánem rozvoje národního hospodářství.⁴⁴⁷ Jednalo se o reakci na XII. sjezd KSČ, kde bylo vydáno usnesení, které označilo za hlavní úkol celé naší společnosti rozvoj zemědělské výroby. Cílem bylo, aby se úroveň zemědělství do roku 1970 vyrovnala úrovni průmyslu, což mělo později napomoci k přechodu na komunistickou společnost. To byl hlavní důsledek pohledu na myslivost převážně z hospodářského hlediska.⁴⁴⁸ Přesto úvodní ustanovení zákona č. 23/1962 Sb. zmiňuje také celospolečenský zájem na péči o plánovité zvelebování myslivosti.⁴⁴⁹ Ustanovení § 1 zákona 23/1962 Sb. nemělo sloužit jen jako formální úvod, ale mělo být bráno v potaz při interpretaci a poznávání jednotlivých ustanovení zákona.⁴⁵⁰

11.2. Právo myslivosti a jeho výkon

Zákon č. 23/1962 Sb. prostřednictvím ustanovení § 2 pojal novou definici práva myslivosti, jež zněla následovně: „*Právo myslivosti je oprávnění a povinnost zvěř plánovitě chovat, zušlechťovat, chránit, lovit (chytat, stíhat, střílet nebo jinak usmrcovat), ulovenou nebo zhaslou zvěř si přivlastňovat a sbírat vejce zvěře pernaté a shozy paroží, jakož i oprávnění užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků.*“⁴⁵¹ Změna pojetí byla vynucena novým přístupem ústavy k socialistickému vlastnictví a soukromému vlastnictví pozemků. Nové pojetí práva myslivosti ho odpoutalo od pevného svázání s vlastnictvím půdy, a tím zcela změnilo možnost jeho nabytí, kdy již nestačila pouhá správa či družstevní užívání nebo vlastnictví honebních pozemků k tomu, aby těmto osobám právo myslivosti náleželo a mohly jej také vykonávat.⁴⁵²

⁴⁴⁷ § 1 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁴⁸ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 69.

⁴⁴⁹ § 1 zákon č. 23/1962 Sb.

⁴⁵⁰ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. 69.

⁴⁵¹ § 2 zákon č. 23/1962 Sb.

⁴⁵² BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 72.

K výkonu práva myslivosti se více vztahovalo ustanovení § 5 zákona č. 23/1962 Sb., jenž vytyčovalo, že jej je možné vykonávat pouze na honebních pozemcích, které okresní národní výbor uznal za honitbu, oboru nebo samostatnou bažantnici. Záměrem bylo, aby se myslivost vykonávala jen na honebních pozemcích, které výměrou, tvarem, přírodními či jinými podmínkami zajišťují řádné myslivecké hospodaření.⁴⁵³

V konečném důsledku to znamenalo, že právo myslivosti příslušelo všem socialistickým organizacím, které vlastnily, spravovaly nebo užívaly honební pozemky a okresní národní úřad tyto pozemky uznal za honitbu. Avšak výkon práva myslivosti příslušel pouze státním organizacím, které měly podle instrukcí nadřízených státních orgánů výkon práva myslivosti ve většině případů postoupit mysliveckým sdružením.⁴⁵⁴

Do obsahu práva myslivosti se řadila nejen různá oprávnění, ale nově i povinnosti, a to zvěř plánovitě chovat, zušlechtovat, chránit, lovit apod. Zmíněné povinnosti si kladly za cíl ještě více podpořit význam myslivosti z hlediska hospodářské produkce pro pracující lid.⁴⁵⁵

S novým pojetím práva myslivosti došlo také k úpravě vlastnického práva ke zvěři. Ke zvěři zdržující se v honitbě se vlastnické právo automaticky nezakládalo, toho bylo možné dosáhnout až řádným výkonem mysliveckého práva, kdy ulovená zvěř se však nestávala vlastnictvím lovce, nýbrž náležela do vlastnictví uživatele honitby.⁴⁵⁶

11.3. Sdružování osob v myslivosti

Zákon č. 23/1962 Sb. také přinesl změnu v oblasti sdružování osob věnujících se oblasti myslivosti. Do této doby se tyto osoby sdružovaly v organizaci ČSMJ, tj. Československá myslivecká jednota, která přijetím tohoto zákona zanikla. Ustanovením § 3 zákona č. 23/1962 Sb. se zřídil Československý myslivecký svaz (dále jen jako „ČSMS“). ČSMS byl definován jako jediná celostátní myslivecká organizace, ve které se dobrovolně sdružovali českoslovenští

⁴⁵³ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 78-79.

⁴⁵⁴ Tamtéž. Str. 78.

⁴⁵⁵ Tamtéž. Str. 72.

⁴⁵⁶ Tamtéž. Str. 72-73.

občané vykonávající právo myslivosti a prostřednictvím tohoto svazu se podíleli na řízení myslivosti.⁴⁵⁷

Za určitý paradox lze označit zákonnou úpravu v podobě dobrovolnosti členství v této organizaci. Jelikož prováděcí právní předpisy k zákonu č. 23/1962 Sb. porušily princip zákonnosti a stanovily protiprávní podmínku pro vydání loveckého lístku potřebného k vykonávání práva myslivosti, a to ono členství v ČSMS, čímž se ona dobrovolnost členství v této organizaci zcela popřela a vyloučila.⁴⁵⁸ Zároveň ale bylo umožněno stát se členem i osobám, které lovecký lístek ani získat nemohly nebo nechtěly, kterými byli např. zasloužilí myslivci anebo chovatelé loveckých psů.⁴⁵⁹

Hlavní úkoly ČSMS tkvěly ve výchově myslivců v řádné socialistické hospodáře a v upevňování socialistické zákonnosti. Do pravomocí ČSMS dále např. náleželo vykonávání mysliveckých zkoušek.⁴⁶⁰

Honební společenstva známá z předchozí právní úpravy zanikla⁴⁶¹ a byla nahrazena mysliveckými sdruženími, kterým se nově postupoval výkon práva myslivosti za úplatu. To naplnilo vytyčenou zásadu, že socialistické společenské zřízení vytváří takové podmínky, aby se k výkonu práva myslivosti dostal co největší počet pracujících.⁴⁶²

Myslivecké sdružení nebylo právnickou osobou, ale jednalo se o tzv. socialistickou organizaci, kterou tvořili pracující z měst a venkova s platnými loveckými lístky. Platilo, že členství bylo povolené pouze v jednom mysliveckém sdružení. Socialistické organizace, tedy myslivecká sdružení, měly právní subjektivitu a mohly vystupovat jako subjekty v hospodářských právních vztazích, ale jen v rozsahu svých úkolů, které byly stanoveny prostřednictvím svých stanov. Stanovy mysliveckých sdružení musely být předem schváleny okresním národním výborem, který také dohlížel na jejich dodržování.⁴⁶³

⁴⁵⁷ § 3 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁵⁸ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 407

⁴⁵⁹ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 73.

⁴⁶⁰ Tamtéž. Str. 73.

⁴⁶¹ § 40 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁶² BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 75.

⁴⁶³ Tamtéž. Str. 76-77.

Také ČSMS vykonával dozor nad hospodařením mysliveckých sdružení. Tento dozor se týkal hlavně kontroly plnění plánu mysliveckého hospodaření a lovu.⁴⁶⁴

11.4. Honitba

Honitba se skládala ze souvislých honebních pozemků, které jsou ve správě nebo v užívání socialistické organizace a za honitbu je uznal národní okresní výbor. Při tvorbě zákona č. 23/1962 Sb. byli vyslyšeni myslivečtí odborníci, jenž volali po zlepšení podmínek pro chov zvěře, jelikož zákonná minimální výměra honitby se ze 150 hektarů zvýšila na 500 hektarů, což již v roce 1947 myslivečtí odborníci doporučovali, ale tento návrh nedokázali prosadit.⁴⁶⁵

Zvýšením výměry se naplňovala jedna z vytyčených zásad plynoucích z úvodního ustanovení nového zákona č. 23/1962 Sb., jež stanovovala, že se mají vytvářet co nejvhodnější podmínky pro chov zvěře. K naplnění další stěžejní zásady, odpoutání práva myslivosti od vlastnictví k půdě, se dospělo prostřednictvím zakotvení podmínky správy nebo užívání daných pozemků socialistickou organizací.⁴⁶⁶

Na základě ustanovení § 6 zákona č. 23/1962 Sb. se rozlišovaly tři typy honiteb. Prvním obecným typem honitby byly souvislé honební pozemky ve správě či v užívání socialistické organizace, kterými byly např. jednotná zemědělská družstva, státní statky apod., pro něž se pevně stanovila minimální výměra na 500 hektarů, kdy zákon doslova uváděl, že je okresní národní výbor „uzná“ za honitbu.⁴⁶⁷ Uznání honitby tedy nezáviselo na vůli okresního národního výboru.

Druhým typem byly honitby, jež tvořily souvislé honební pozemky ve správě nebo v užívání různých socialistických organizací, kdy ani jedné z těchto organizací nenáležela půda o přípustné výměře 500 hektarů. V případě, že spolu tyto pozemky sousedí, mohl je národní okresní úřad sloučit a uznat za honitbu,

⁴⁶⁴ § 4 odst. 2 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁶⁵ § 6 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁶⁶ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 80.

⁴⁶⁷ Tamtéž. Str. 80-81.

pokud se sloučením dosáhlo alespoň 500 hektarů a vytvořená honitba splnila podmínku řádného mysliveckého hospodaření.⁴⁶⁸

Pro třetí typ honitby platila výjimka z výměry. Jednalo se o honitby, které nedosahovaly výměry 500 hektarů souvislých honebních pozemků a byly ve správě nebo v užívání odborné lesnické školy nebo ústavu pro výzkum zvěře. Okresní národní výbor tyto honitby uznával pro výkon práva myslivosti, jestliže splňovaly podmínku řádného mysliveckého hospodaření.⁴⁶⁹

Zákon č. 23/1962 Sb., shodně s předchozím zákonem z roku 1947, neobsahoval definici honebního pozemku, ale taxativně určil, které pozemky jsou nehonební. Mezi ně se řadily např. pozemky zastavěné, nádvoří, dvory, zahrady, cesty, parky apod. Zároveň zákon z důvodu bezpečnosti zmocňoval okresní národní výbor k možnosti prohlásit i jiné pozemky za nehonební. Stejně zmocnění z důvodu vojenských záležitostí náleželo ministerstvu zemědělství, lesního a vodního hospodářství.⁴⁷⁰

Socialistickým organizacím, kterým honitba byla uznaná, se ukládala zákonná povinnost honitbu myslivecky obhospodařovat s ohledem na hospodářský a kulturní význam myslivosti.⁴⁷¹ Stanovila se jim povinnost za úplaty postoupit výkon práva myslivosti mysliveckému sdružení nebo státní organizaci lesního hospodářství v oboru působnosti ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství.⁴⁷² Odrážela se zde další zásada posilování svazku družstevních rolníků a dělníků, jelikož složení mysliveckých sdružení se upravovalo tak, aby v něm byli poměrně zastoupeni rolníci, dělníci a ostatní pracující, ačkoliv se jednalo o honitbu jednotného zemědělského družstva.⁴⁷³

Další změnou oproti předešlé zákonné úpravě bylo nahrazení pojmu „pachtovní smlouva“ za termín „smlouva o postoupení výkonu práva myslivosti“.

⁴⁶⁸ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 80-81.

⁴⁶⁹ Tamtéž. Str. 81.

⁴⁷⁰ § 10 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁷¹ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 89.

⁴⁷² § 14 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁷³ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 88-89.

Tuto změnu způsobila nová úprava právního uspořádání užívacích vztahů k věcem a právům, ke které došlo přijetím nového občanského zákona č. 141/1950 Sb.⁴⁷⁴

Výkon práva myslivosti na vlastní účet se nově umožňoval jen státním organizacím. Podmínkou bylo, že jim honitba sloužila jen k výukovým nebo výzkumným pracím.⁴⁷⁵

Státní organizace a myslivecká sdružení se označovaly za uživatele honitby a svěřenou honitbu musely řídit s péčí socialistického hospodáře a pověřit k tomu kvalifikovaného mysliveckého hospodáře. Smlouva o postoupení výkonu práva myslivosti se uzavírala v písemné formě a vždy na dobu 10 let, kdy její uzavření, změnu či prodloužení musel vždy schválit okresní národní výbor.⁴⁷⁶ Prodloužení doby platnosti smlouvy oproti předchozí právní úpravě lze označit za vhodné, jelikož již za protektorátu myslivečtí odborníci prosazovali delší dobu pronájmu honitby, čímž měl být podpořen kvalitnější chov zvěře, ať např. z důvodu umožnění činit dlouhodobější investice či z důvodu vyvarování se nemysliveckým zásahům do stavů zvěře v době blížící se uplynutí doby smlouvy.

Zásada zpřístupnění výkonu práva myslivosti co největšímu počtu myslivců byla naplňována prostřednictvím omezení v uzavírání smluv, kdy myslivecké sdružení mohlo obecně uzavřít jen jednu smlouvu o postoupení výkonu práva myslivosti. Zároveň ale pro myslivecké sdružení platil zákaz postoupit dále výkon práva myslivosti v honitbě či v její části. Cílem tohoto zákazu naopak bylo dosáhnout pořádku v honitbě a řádného plánovitého výkonu práva myslivosti, který lze kontrolovat.⁴⁷⁷

11.5. Ochrana myslivosti

Institut ochrany myslivosti doznal také nové definice oproti předchozí právní úpravě, dle níž se jednalo pouze o „ochranu zvěře před pytláky, škodnou a dravými zvířaty“⁴⁷⁸. Nový obsah ochrany myslivosti se značně rozšířil v podobě

⁴⁷⁴ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 89.

⁴⁷⁵ Tamtéž. Str. 89.

⁴⁷⁶ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 479.

⁴⁷⁷ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 93.

⁴⁷⁸ § 30 zákona č. 225/1947 Sb.

širší ochrany zvěře, ale také o ochranu mysliveckých zařízení.⁴⁷⁹ Dané ustanovení § 20 odst. 1 zákona 23/1962 Sb. zní následovně: „*Ochranou myslivosti se rozumí ochrana zvěře před nepříznivými vlivy, zejména strádání, škodlivými zásahy lidí, škodnou zvěří a škodlivými zvířaty a ochrana mysliveckého zařízení.*“⁴⁸⁰ V textu citovaného ustanovení se objevuje primární myšlenka celého zákona, a to ochrana řádného mysliveckého hospodaření, které mělo pracujícím lidu sloužit k dosažení jeho prosperity.

Povinností každého uživatele honitby bylo zajistit účinnou ochranu myslivosti. Za tímto účelem se zavedl nový zákonný institut, a to myslivecká stráž. Mysliveckou stráží se stávala osoba, která byla držitelem platného loveckého lístku a na návrh uživatele honitby ji pro tuto funkci schválil okresní národní výbor. Počet ustanovených mysliveckých stráží na honitbu se odvíjel podle její výměry. Na každých 500 hektarů honitby se musela ustanovit jedna myslivecká stráž.⁴⁸¹

Svoji činnost myslivecká stráž vykonává jen v honitbě, pro kterou byla ustavena. Během výkonu své funkce se myslivecká stráž musela prokazovat služebním odznakem se státním znakem.⁴⁸² Pravomoci myslivecké stráže byly stanoveny ustanovením § 21 odst.1 zákona 23/1962 Sb. a patřilo mezi ně např. právo zadržet osobu přistiženou se střelnou zbraní nebo s jinou loveckou výzbrojí v honitbě či při neoprávněném výkonu práva myslivosti, anebo osobu konající jednání zakázané zákonem o myslivosti a zjistit totožnost této provinilé osoby. Zároveň myslivecká stráž měla oprávnění odebrat přistiženým osobám zbraně, lovecké a chytací nástroje, lovecké psy či fretky, chycenou nebo ulovenou zvěř a tuto provinilou osobu vykázat z honitby.⁴⁸³

Myslivecká stráž také chránila zvěř před potulujícími se psy a kočkami, které při splnění zákonných podmínek směla usmrtit. Zákon zmocňoval mysliveckou stráž k usmrcení psa v honitbě za těchto podmínek: „*pes hledá nebo pronásleduje zvěř anebo se k ní plíží a zároveň je mimo vliv svého vedoucího a ve je vzdálenosti větší než 200 metrů od nejbližšího trvale obydleného domu.*“⁴⁸⁴

⁴⁷⁹ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 101.

⁴⁸⁰ § 20 odst. 1 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁸¹ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 101.

⁴⁸² § 20 odst. 2 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁸³ § 21 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁸⁴ § 21 odst. 1 písm. b) zákona č. 23/1962 Sb.

Myslivecká stráž si naplněním těchto podmínek musela být zcela jista, jinak ji vznikla trestně právní odpovědnost za toto jednání. Uvedené potvrzuje Nejvyšší soud ČSR svým rozhodnutím ze dne 19. 5. 1983, vydaným pod sp. zn. 1Tz 18/83, v němž uvádí, že při nenaplnění zákonných podmínek se jedná o: „úmyslné zastřelení psa a vykazuje jej znaky trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 trestního zákoníku (zákon č. 140/1961 Sb.), přečinu proti majetku v socialistickém a v osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/1969 Sb., případně přestupku podle § 19 zákona č. 60/1961 Sb.“⁴⁸⁵ Nejvyšší soud ČSR na základě okolností daného případu svým výrokem danou problematiku ještě zpřehlednil doplněním: „Jestliže člen mysliveckého sdružení upozoruje za snížené viditelnosti psa, který sedí v nepřehledném terénu, chová se klidně, nehledá ani nepronásleduje zvěř ani se k ní neplíží, musí to vést k úvaze, že v blízkosti může být člověk vedoucí psa.“⁴⁸⁶ Pokud člen mysliveckého sdružení či jiná osoba, vykonávající právo myslivosti, způsobí svojí střelbou v této situaci ublížení na zdraví jiné osobě, tak za toto jednání odpovídá z nevědomé nedbalosti podle § 5 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákoník.⁴⁸⁷

11.6. Ustanovení o zvěři

Zavedenou novotou této zákonné úpravy také bylo rozdělení zvěře na zvěř užitkovou a zvěř škodnou. Jednalo se o změnu, která plně korespondovala s celkovým hospodářským zájmem zákona č. 23/1962 Sb. Obě kategorie zvěře, tedy jak zvěř užitková, tak i škodná, se dále dělily na zvěř srstnatou a pernatou. Ministerstvu zemědělství, lesního a vodního hospodářství se prostřednictvím zákona uložila povinnost sledovat stavy divoce žijící zvěře, zda se nepřemnožuje či naopak nevymírá. Proto do pravomoci ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství spadala možnost měnit výčet zvěře a upravovat její dobu hájení či lovu, což má vždy činit v souladu s názorem ministerstva školství a kultury a ČSMS.⁴⁸⁸

⁴⁸⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. května 1983, sp. zn. 1 Tz 18/83.

⁴⁸⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. května 1983, sp. zn. 1 Tz 18/83.

⁴⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. května 1983, sp. zn. 1 Tz 18/83.

⁴⁸⁸ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 100.

Pro zvýšení ochrany zvěře se uživatelům honitby ukládala povinnost pečovat také o ráz honitby. Výslovně se v zákoně uvádělo zakládání remízku a políček pro zvěř. Z předchozích právních úprav se převzala také pro uživatele honitby povinnost zřizovat krmelce a zásypy, ve kterých se v době nouze mělo dostatečně přikrmovat, aby zvěř netrpěla hladem.⁴⁸⁹

11.7. Plán mysliveckého hospodaření a lovu

Myslivost byla v kontextu zákona č. 23/1962 Sb. chápána jako hospodářská výrobní činnost, která spadala do odvětví zemědělské a lesní výroby. To znamenalo, že myslivost patřila do celkové soustavy národního socialistického hospodářství, které bylo v důsledku ústavní povinnosti řízeno státním plánem rozvoje národního hospodářství. Státní plán měl zajistit, aby se národní hospodářství rozvíjelo prostřednictvím optimálního využívání přírodních a ekonomických zdrojů a podmínek země pro blaho pracujícího lidu.⁴⁹⁰

Na základě výše uvedeného se uživateli honitby stanovila zákonná povinnost vypracovat plán mysliveckého hospodaření a lovu v honitbě. Tento plán se tvořil na základě rozpisu celostátního plánu ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství.⁴⁹¹ Cílem plánování v myslivosti bylo dosáhnout zvýšení produkce zvěřiny pro zásobování obyvatelstva, zabezpečit živou zvěř pro export do zahraničí a pro domácí zazvěřování a zajistit suroviny pro spotřební průmysl.⁴⁹²

Obsahem plánu mysliveckého hospodaření a lovu bylo stanovení počtu kusů odstřelu a odchyty zvěře, ale také plány zajištění řádného chovu a krmení zvěře, její ochrany, zazvěřování, vybudovávání mysliveckých zařízení, což plně korespondovalo s nově vytyčenou definicí práva myslivosti, která stanovovala oprávnění a povinnosti zvěř plánovitě chovat, zušlechťovat, chránit a v neposlední řadě lovit.⁴⁹³

Plán mysliveckého hospodaření sestavoval myslivecký hospodář na základě úkolů, které obdržel od okresního národního výboru. Jednalo se o rozvrh množství

⁴⁸⁹ § 23 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁹⁰ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 105-106.

⁴⁹¹ § 24 odst. 1 zákona č. 23/1962 Sb.

⁴⁹² BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 106.

⁴⁹³ Tamtéž. Str. 107.

a druhů zvěře, jenž se má v honitbě odchytnit a ulovit.⁴⁹⁴ Tyto počty se odvíjely od zařazení dané honitby do tzv. jakostních tříd, čemuž se detailně věnovala směrnice ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství ze dne 9. srpna 1962, čj. 67 236/1962-53. Jednalo se o ohodnocení honitby na základě jejích atributů, kterými byly např. kvalita prostředí, životní podmínky pro zvěř, podmínky pro chov zvěře či možnosti škod způsobovaných zvěří. Honitby se řadily do čtyř jakostních tříd, a to vždy zvlášť pro jednotlivé druhy drobné a spárkaté zvěře. Společně s řazením honiteb do jakostních tříd se stanovoval nevyšší únosný stav zvěře v honitbě, aniž by se ohrozily zájmy zemědělského a lesního hospodářství, určil se průměrný přírůstek zvěře a průměrné váhy jednoho kusu dle druhu ulovené zvěře v honitbě.⁴⁹⁵ Vypracovaný plán se poté opět předkládal okresnímu národnímu výboru k odsouhlasení.⁴⁹⁶

Oproti předchozím právním úpravám zákon č. 23/1962 Sb. nestanovil pevnou dobu lovu či dobu hájení zvěře, a to s ohledem na značné kolísání jednotlivých stavů divoké zvěře v přírodě, kdy byla potřeba v důsledku přemnožení či rapidního snížení populace pružně reagovat na nastalou situaci. Zákon proto zmocňuje ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství vydávat vyhlášky, které stanoví dobu hájení a dobu lovu zvěře a má tak jednat ve shodě s ministerstvem školství a kultury a ČSMS.⁴⁹⁷

Zákonná úprava také pamatovala na zakotvení řádného způsobu lovu, který měl být prováděn tak, aby odpovídal řádnému výkonu práva myslivosti, ochrany zvěře a ochrany přírody.⁴⁹⁸ Což dále podtrhoval vyjmenováním zakázaných způsobů lovu, jejichž výčet se ve většině shodoval s předchozí právní úpravou.

⁴⁹⁴ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 107.

⁴⁹⁵ ČL. 1 Směrnice ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství čj. 67 236/1962-53 ze dne 9. srpna 1962. In: BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 185.

⁴⁹⁶ § 24 odst. 2 zákon č. 23/1962 Sb.

⁴⁹⁷ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 109.

⁴⁹⁸ § 29 odst. 1 zákona č. 23/1962 Sb.

11.8. Doklady nezbytné k výkonu myslivosti

Jak už bylo zvykem, tak i zákon č. 23/1962 Sb. stanovil možnost vykonávat právo myslivosti jen osobám, které byly držiteli loveckého lístku a jednalo-li se o člena mysliveckého sdružení nebo loveckého hosta tak se navíc vyžadovala povolenka k lovu. Tyto doklady musela osoba vykonávající lov mít při sobě a byla jej na požádání povinna předložit orgánu veřejné bezpečnosti, mysliveckému hospodáři či myslivecké strážci.⁴⁹⁹

Nově přijatou právní úpravou loveckých lístků v zákoně č. 23/1962 Sb. se přinesla korekce v podobě zjednodušení. Původní počet 6 druhů loveckých lístků se zredukoval jen na čtyři typy: pro československé občany, pro posluchače odborných škol, na kterých jsou vychováváni myslivci z povolání, pro myslivce a lesníky z povolání a pro cizince. Lovecké lístky byly vydávány okresními národními výbory, kdy doba jejich platnosti záležela na druhu žadatele. Českoslovenští občané získávali lovecké lístky s platností jednoho až tří po sobě jdoucích kalendářních roků. Za to posluchači odborných škol měli nárok pouze na lovecký lístek s platností na jeden rok. Myslivcům a lesníkům z povolání příslušel lovecký lístek s platností tří po sobě jdoucích kalendářních roků. Cizincům mohl být vydán lovecký lístek s platností jeden měsíc nebo jeden kalendářní rok.⁵⁰⁰

Žádost o lovecký lístek se podávala na předepsaném tiskopise a společně s ní českoslovenští občané povinně předkládali nejdéle tři měsíce starý výpis z trestního rejstříku, členský průkaz ČSMS, průkazovou fotografii z poslední doby a potvrzení buď o úspěšném absolvování zkoušky z myslivosti nebo o předchozím držení loveckého lístku či potvrzení, že se jedná o posluchače, případně absolventa, odborné lesnické školy. Poslední nezbytnou přílohou byl průkaz o uzavřeném pojištění na dobu platnosti loveckého lístku. Pro cizince byly podmínky mírnější, kdy nepředkládali výpis z trestního rejstříku, průkaz o členství v myslivecké organizaci ani nemuseli prokazovat svoji mysliveckou kvalifikaci.⁵⁰¹

Zákon výslovně pověřil k vydání prováděcího právního předpisu s detailními podmínkami stanovujícími, kterým osobám má být nebo může být

⁴⁹⁹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 481.

⁵⁰⁰ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti.* 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 124-125.

⁵⁰¹ Tamtéž. Str. 125.

lovecký lístek odepřen, ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství, jenž má jednat ve shodě s ministerstvem vnitra a ministerstvem financí.⁵⁰²

Prováděcí právní předpis v tomto navázal na předchozí právní úpravu.

Členové mysliveckých sdružení a lovečtí hosté potřebovali k řádnému výkonu práva myslivosti vedle loveckého lístku také povolenku k lovu. Povolenka k lovu se vždy vztahovala jen k přesně určené honitbě a opravňovala k lovu jen v této honitbě. Byla vydávána uživatelem honitby na předepsaném tiskopise s podpisem orgánu oprávněného zastupovat uživatele honitby a mysliveckého hospodáře, proto ji nepotřeboval právě myslivecký hospodář a osoby vykonávající lov v jeho přítomnosti. Dle předchozí právní úpravy došlo ke zopakování zákazu vydávat za úplatu tuzemcům povolenky k lovu. Cílem bylo zabránit mysliveckým sdružením v přiznávání práva výkonu myslivosti osobám, které z něho byly vyloučeny či jim bylo právo odepřeno. Zmíněný zákaz se ale nevztahoval na cizince, kdy prodej povolenek k lovu měl podpořit cizinecký ruch.⁵⁰³

Uložená povinnost být držitelem loveckého lístku a povolenky k lovu měla zajistit přehled o osobách vykonávající právo myslivosti a možnost tento výkon usměrňovat dle plánu mysliveckého hospodaření.⁵⁰⁴

S ohledem na používání zbraní během lovu a možnosti např. neopatrného chování zákon ukládal povinnost uzavřít pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti za škody způsobené při výkonu práva myslivosti ublížením na zdraví nebo usmrcením jiných osob bez omezení pojistných částek a za škody na věcech nejméně na 50 000 Kč za jednu pojistnou událost. Pojištění pro československé občany se hromadně uzavíralo prostřednictvím členství v ČSMS. Povinnost uzavřeného pojištění se vztahovala i na cizince, kteří si pojistku uzavírali sami a za diplomaty jej vyřizovalo ministerstvo zahraničních věcí.⁵⁰⁵

⁵⁰² § 31 zákona č. 23/1962 Sb.

⁵⁰³ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 127.

⁵⁰⁴ Tamtéž. Str. 124.

⁵⁰⁵ Tamtéž. Str. 127-128.

11.9. Pytláctví

Sám zákon č. 23/1962 Sb. se pytláctví přímo nevěnoval. Přečinem pytláctví se zabývalo ustanovení § 4 zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech. Pod skutkovou podstatu se subsumovalo jednání osoby, která neoprávněně zasáhla do práva myslivosti nebo do výkonu rybářského práva anebo lovila zvěř či ryby v době hájení, pokud vzhledem k výši způsobené škody nešlo o trestný čin.⁵⁰⁶

Zmíněné ustanovení upřesnil Nejvyšší soud ČSR svým rozsudkem ze dne 26. 3. 1979 vydaným pod sp. zn. 3 Tz 8/79 tak, že zásahu do práva myslivosti se lze dopustit pouze na pozemcích honebních. Nejvyšší soud ČSR tímto svým rozsudkem konstatoval, že místo spáchání je obligatorním znakem skutkové podstaty neoprávněného zásahu do práva myslivosti. Zároveň se vyjádřil i ke druhému protiprávnímu jednání „loví zvěř v době hájení“, které lze naplnit lovením zvěře jak na honebních, tak i na nehonebních pozemcích.⁵⁰⁷

Nejvyšší soud ČSR svým rozhodnutím ze dne 27. 6. 1977 vydaným pod sp. zn. 7 Tz 23/77 úpravu přečinu pytláctví zpřehlednil svým výrokem: „Čin, který sice má formální znaky přečinu pytláctví podle § 4 zákona č. 150/1969 Sb., o přečinech, ale jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není přečinem.“⁵⁰⁸ Nejvyšší soud ČSR svůj výrok odůvodňoval tím, že přečin vymezují dva základní znaky. Formálním znakem bylo naplnění skutkové podstaty uvedené v zákoně a materiálním znakem pojetí přečinu byla společenská nebezpečnost, jenž se měla odvíjet hlavně od osoby pachatele. Při nenaplnění těchto znaků se dané jednání mělo posuzovat jen jako přestupek.⁵⁰⁹

Za přečin pytláctví bylo pachateli možné uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, nápravné opatření, zákaz činnosti, peněžitý trest do výše 10 000 Kč nebo propadnutí věci.⁵¹⁰

⁵⁰⁶ § 4 zákona č. 150/1969 Sb.

⁵⁰⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. března 1979, sp. zn. 3 Tz 8/79.

⁵⁰⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. června 1977, sp. zn. 7 Tz 23/77.

⁵⁰⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. června 1977, sp. zn. 7 Tz 23/77.

⁵¹⁰ § 4 zákona č. 150/1969 Sb.

11.10. Zhodnocení právní úpravy sledovaného období

Přeměna společnosti na socialistickou probíhající na začátku 60. let 20. století zapříčinila, že předchozí zákon č. 225/47 Sb., o myslivosti, již neodpovídá tehdejší situaci. Nově přijímanou zákonnou úpravu myslivosti silně ovlivnil tehdejší hospodářský zájem, který byl zdůrazňován v mnoha prohlášeních KSČ na svých sjezdech, což vyvrcholilo vetknutím hospodářského zájmu také do textu ústavy z roku 1960. Proto se není čemu divit, že hned v úvodním ustanovení zákona č. 225/47 Sb. dochází k potrhnutí tohoto hospodářského vlivu označením myslivosti za odvětví zemědělské a lesní výroby, jenž má sloužit k prosperitě hospodářství socialistické společnosti.

Přijetím zákona č. 23/1962 Sb. doznalo myslivecké právo na českém území značných změn. Jednotlivá ustanovení zákona byla tvořena na základě vytyčených stěžejních zásad, mezi něž se řadilo např. odpoutání práva myslivosti od vlastnictví k půdě, přiznání práva myslivosti pouze socialistickým organizacím, zesílení vlivu státních orgánů atd.⁵¹¹ Mezi novoty zavedené tímto zákonem patřilo např. patřilo nové pojetí obsahu práva myslivosti a jeho výkonu, zánik honebních společenství a jejich nahrazení mysliveckými sdruženími, přijetí úpravy myslivecké stráže a další změny týkající se honitby.

Zákonu lze vytknout hlavně jeho výslovné upřednostnění hospodářského významu myslivosti před ostatními, jako byl např. význam kulturní či rekreační. Přesto se nesmí zapomínat na zdůraznění zájmu zachování všech druhů zvěře v krajině, i když to z čistě hospodářského hlediska nebylo plně rentabilní.

V průběhu své třicetileté účinnosti byl zákon č. 23/1962 Sb. doplňován a novelizován řadou prováděcích vyhlášek a směrnic, což způsobilo určitou roztříštěnost právních předpisů zabývajících se myslivostí. To bylo důvodem vydání prováděcí vyhlášky č. 20/1988 Sb., která zrušila všechny do té doby platné prováděcí předpisy k danému zákonu a přinesla jednu ucelenou novelizovanou úpravu. Přijatá prováděcí vyhláška silně reagovala na aktuální situaci,

⁵¹¹ BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965. Str. 5-6.

kdy docházelo ke značnému nárůstu škod způsobovaných jelení zvěří na lesním porostu a podpořila snížení právě stavů jelení zvěře změnou doby jejího hájení.⁵¹²

⁵¹² HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 114.

12. Vývoj po roce 1989

V důsledku listopadových událostí z roku 1989 došlo k pádu totalitního režimu a k postupné přeměně tehdejší Československé socialistické republiky. Zmíněným převratem se nastartovala tzv. demokratizace právního řádu, politického zřízení a společnosti, což lze shrnout jako postupné odstraňování zavedených totalitních principů, jenž nahrazovaly principy demokratického právního státu. Politické zřízení země se přeměnilo na demokratický stát. Zároveň se provedla transformace státního hospodářství z plánované ekonomiky na ekonomiku tržní. Po státních převratech v oblasti práva vždy vyvstává otázka kontinuity a diskontinuity právního řádu, v Československu tomu nebylo jinak.

V oblasti mysliveckého práva se lze spíše klonit ke kontinuitě, jelikož zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti, pocházející z minulého režimu, zůstal nadále v účinnosti a postupně docházelo k jeho novelizaci tak, aby vyhovoval novému demokratickému zřízení, měnícímu se právnímu řádu a stávající společnosti.

12.1. Zákon č. 143/1991 Sb.

První nezbytnou změnu zákona č. 23/1962 Sb. inicioval Český myslivecký svaz, který reagoval na tehdejší nastalou situaci, že by v roce 1992 a 1993 většině mysliveckých sdružení skončila smlouva o postoupení výkonu práva myslivosti a zároveň by ještě nebyla vyřešena problematika ohledně uznávání honiteb a využívání práva myslivosti, tak aby to odpovídalo stávajícímu demokratickému zřízení.⁵¹³

V důsledku výše popsaného se přijal velmi stručný zákon č. 143/1991 Sb., jenž svým jediným ustanovením doplnil účinný zákon č. 23/1962 Sb. Zavedlo se jím automatické prodloužení platnosti smluv o postoupení výkonu práva myslivosti, které byly platné v den vydání tohoto zákona. Prodloužení platnosti se vztahovalo jen na smlouvy, u kterých by platnost skončila uplynutím doby. Platnost těchto smluv se tak zákonem prodloužila až do 31. prosince 1993.⁵¹⁴ Získaná doba posloužila k překlenutí období, během kterého mělo prostřednictvím

⁵¹³ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 408.

⁵¹⁴ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 408.

přijetí nové ústavy dojít k realizaci transformace ekonomiky a zároveň měl získaný čas napomoci k vydání nového mysliveckého zákona, který by odpovídal novým pořádkům v zemi.⁵¹⁵

Zároveň v důvodové zprávě k návrhu zákona č. 143/1991 Sb. poslanci vyjadřovali obavu nad možným ohrožením kmenových stavů lesní zvěře v případě neprodloužení platnosti stávajících smluv. Poslanci v dané důvodové zprávě také zdůrazňovali významnou kulturní hodnotu myslivosti.⁵¹⁶

12.2. Zákon č. 270/1992 Sb.

V důsledku vývoje hospodářských, vlastnických a společenských vztahů prostřednictvím postupných změn právního řádu bylo potřeba těmto významným změnám přizpůsobit i úpravu myslivosti z minulého režimu. Ta byla tvořena podle zájmů tehdejšího státu, tedy např. bráněním vlastnickým vztahům k půdě, kádrováním osob či povinným členství v ČSMS. Zmíněné neodpovídalo či bylo v přímém rozporu s novými ústavními principy jako např. svoboda sdružování či zákazu diskriminace. Novelizace proběhla dne 28. dubna 1992 zákonem č. 270/1992 Sb., kterým změnila a doplnila zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 146/1971 Sb., zákona č. 96/1977 Sb. a zákona č. 143/1991 Sb. Zmíněná novelizace se věnovala jen těm nejpálčivějším otázkám, kdy v účinnosti přetrvala relativně značná část zákona z roku 1962.⁵¹⁷

Zákon č. 270/1992 Sb. byl přijímán ještě v době revolučního nadšení a značně chaotického přístupu v důsledku emocionálních vlivů k minulému režimu, a proto není divu, že myslivečtí odborníci tento zákon považují za destruktivní. Hlavními body novelizace bylo vyřešení vztahu výkonu práva myslivosti k půdnímu vlastnictví, problematika tvorby a uznávání honiteb, sdružování myslivců a dalších osob v mysliveckých organizacích a úprava samotného výkonu práva myslivosti.⁵¹⁸

⁵¹⁵ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 116.

⁵¹⁶ Návrh č. 203 na vydání zákona ČNR, kterým se mění se mění nebo doplňují některá ustanovení zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0203_00.htm

⁵¹⁷ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost.* 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 408.

⁵¹⁸ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 116.

12.2.1. Právo myslivosti a jeho výkon

Své změny doznala i definice myslivosti, která nově zněla následovně: „*Myslivost je činnost ochraňující, využívající a zkvalitňující přírodní bohatství na úseku ochrany, zušlechťování, chovu a lovu zvěře a jejich životních podmínek a je nedílnou součástí souboru hospodářských činností člověka prováděných v přírodě.*“⁵¹⁹ Nová definice myslivosti vypovídá o posunu společnosti v chápání významu myslivosti z čistě zemědělské a lesní výroby pro stát na činnost, která přispívá k ochraně přírodního bohatství naší krajiny.

Obsah práva myslivosti zůstal v základu shodný s předešlou právní úpravou. Přesto se ustanovení § 2 zákona č. 270/1992 Sb. rozšířilo o druhý odstavec, dle kterého bylo právo myslivosti nově samostatným věcným právem vycházejícím z vlastnictví pozemku.⁵²⁰ Došlo k návratu historické zásady, že právo myslivosti se váže k vlastnictví pozemku. Právo myslivosti se tak vrátilo do rukou československých fyzických a právnických osob, které měly ve vlastnictví honební pozemky a okresní úřad na základě jejich podané žádosti tyto pozemky uznal za honitbu.⁵²¹ Zároveň se zavedla možnost přenechání práva myslivosti při pronajmutí pozemku nájemci, tedy umožnění přenesení práva myslivosti za určitých podmínek na jinou osobu. Právo myslivosti se tak stalo samostatným právem, jelikož bylo na uvážení vlastníka pozemků, zda si právo ponechá jako samostatné, nebo ho pronajme společně s pozemkem nájemci.⁵²²

Výkon práva myslivosti se realizoval ve třech formách, které se od sebe odlišovaly podle osoby subjektu. Prvním případem bylo, že sám vlastník honitby toto právo vykonával tzv. na vlastní účet.⁵²³

Druhý případem výkonu práva myslivosti byl výkon prostřednictvím smlouvy o pronájmu honitby jiné československé fyzické nebo právnické osobě či jejich sdružení. Smlouva o nájmu honitby se uzavírala vždy v písemné formě. Platnost smlouvy se zákonem stanovila na 10 let, a to od počátku mysliveckého

⁵¹⁹ § 1 zákona č. 270/1992 Sb.

⁵²⁰ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 33.

⁵²¹ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 116.

⁵²² VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 408.

⁵²³ ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6. Str. 72-73.

období, kdy první myslivecké období začalo 1. dubna 1993 a končilo 31. březnem 2003. V případě uzavření smlouvy v průběhu mysliveckého období tak platnost smlouvy končila posledním dnem tohoto mysliveckého období. Aby byla smlouva účinná, bylo nezbytné ji nechat schválit okresním úřadem, který její schválení nesměl odmítnout, jestliže smlouva vyhovovala zákonným podmínkám. Schválení smlouvy od okresního úřadu bylo potřeba i při změně či jejím prodloužení.⁵²⁴ Za značné vměšování okresního úřadu lze označit to, že smlouva nabývala účinnosti až jejím schválením, a nikoliv konsensem stran smlouvy. I když uvedené vměšování okresního úřadu ustanovením § 47 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník připouštěl, jednalo se v nově zavedeném tržním hospodářství, kdy stát se má co nejvíce vyhýbat regulaci smluvních soukromoprávních vztahů a mocenským zásahům do nich, o ustanovení nevhodné.⁵²⁵

Specifickým případem, ale také třetí možností výkonu práva myslivosti, byl výkon prostřednictvím subjektu pověřeného okresním úřadem. Ke zmíněnému se přistoupilo v případě, že vlastník nebo pronajímatel honitby tři měsíce po uznání honitby nezačal právo myslivosti vykonávat sám či honitbu dále nepronajal. Okresní úřad honitbu poté pronajal jiné československé fyzické nebo právnické osobě či jejich sdružení a plynoucí zisk z tohoto pronájmu se využíval na rozvoj myslivosti v daném okrese.⁵²⁶ Opět se jednalo o velmi sporné ustanovení, kdy při nesplnění zákonem daného jednání, došlo prostřednictvím okresního úřadu k omezení vlastnického práva v podobě odnětí práva myslivosti a odměna z tohoto pronájmu neplynula vlastníkově pozemků.⁵²⁷

12.2.2. Honitba

Přijetím zákona č. 270/1992 Sb. došlo také k návratu honiteb vlastních a společenstevních, tedy se zrušil předchozí nárok na uznání honitby, jež se skládala

⁵²⁴ § 16 odst. 1 zákona č. 270/1992 Sb.

⁵²⁵ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti*. In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpaxa4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁵²⁶ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 482.

⁵²⁷ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti*. In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpaxa4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>

z honebních pozemků ve správě nebo v užívání socialistické organizace. Nově za vlastní honitbu okresní úřad uznal souvislé honební pozemky o výměře 500 hektarů, a to jestliže byly ve vlastnictví nebo v nájmu československé fyzické nebo právnické osoby. Za honitbu společenství okresní úřad uznával honební pozemky více vlastníků, kdy tito vlastníci společně utvořili honební společenstvo. Pro uznání byla také nastavena podmínka minimální výměry, kdy jejich souvislé honební pozemky musely dosahovat alespoň rozlohy 500 hektarů.⁵²⁸

Za sporné lze označit ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 270/1992 Sb., které upravuje uznávání honiteb okresním úřadem a stanovuje implicitní povinnost vlastníkům pozemků předložit okresnímu úřadu návrh na uznání jejich pozemků za honební, jelikož při nečinnosti vlastníka okresní úřad na základě vlastního podnětu, sám prohlásí pozemky za honební, a to v tomto případě celé na náklady vlastníka pozemků. Zákon tak vůbec nebere v potaz, že vlastník např. s prohlášením pozemků za honební nesouhlasí či existuje určitá nemožnost pronájmu pozemků z důvodu jejich nízké myslivecké hodnoty.⁵²⁹

Obdobné platí i pro pozemky více vlastníků, kdy vlastníci spolu mohli vytvořit honitbu společenstva. I zde okresní úřad při nečinnosti těchto vlastníků rozhodne z vlastního podnětu o vzniku honitby. Zákon ale v tomto případě šel ještě dále, jelikož těmto vlastníkům ukládal latentní povinnost vytvořit honební společenstvo, což lze dovést ze sankce v podobě úhrady nákladů za toto jednání okresního úřadu na vrub vlastníků. Z tohoto důvodu lze toto ustanovení považovat za protiústavní, jelikož v čl. 20 odst. 1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jako „Listina“) je zakotveno právo na svobodné sdružování se ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Zároveň si i sám zákon č. 270/1992 Sb. svými ustanoveními § 14 odst. 1 a již zmiňovaným § 6 odst. 4. rozporoval, jelikož ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 270/1992 Sb. přímo stanovuje, že fyzické a právnické osoby se mohou k výkonu práva myslivosti dobrovolně sdružovat dle zákona č. 83/1990 Sb., zákon o sdružování občanů.⁵³⁰

⁵²⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 482.

⁵²⁹ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti.* In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁵³⁰ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti.* In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>

Volné honební pozemky, tedy ty, které netvořily honitbu vlastní či společenstevní nebo nebyly vlastněny československými osobami, okresní úřad připojoval k sousední honitbě, a to povětšinou k té, se kterou tyto pozemky měly nejdelší hranici, což stanovovalo ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 270/1992 Sb.⁵³¹ Z druhé strany pohledu na zmíněné ustanovení, se prostřednictvím něho poskytla pravomoc okresním úřadům zasahovat do vlastnického práva majitelům těchto honebních pozemků. Ke zmíněnému se také vyjadřoval Nejvyšší soud svým rozsudkem ze dne 17. 10. 2002, vydaným pod č. j. 22 Cdo 3006/2000 a vyslovil se takto: „*Výkon práva myslivosti neplyne přímo z vlastnického práva k honebnímu pozemku, ale závisí na splnění dalších podmínek vyplývajících ze zákona o myslivosti a za určitých okolností je možný i proti vůli vlastníka honebního pozemku.*“⁵³² Zmíněnou možnost okresního úřadu v omezení vlastnického práva Nejvyšší soud odůvodňoval tím, že k omezení vlastnického práva dochází prostřednictvím veřejnoprávních ustanovení v zájmu ochrany myslivosti dle definice myslivosti stanovené v ustanovení § 1 zákona č. 270/1992 Sb., a proto se vlastnické právo omezuje na základě zákona ve veřejném zájmu.⁵³³

Zároveň ustanovení § 6 odst. 7 zákona č. 270/1992 Sb. poskytovalo výjimku pro uznání honitby, která nedosahovala zákonné výměry. Uznání okresním úřadem bylo možné ve dvou ojedinělých případech. Za prvé šlo o případ, kdy se jednalo o zcela odloučené honební pozemky, jež nebylo možné přiřadit k jiné honitbě. Za druhé bylo možné uznat za honitbu souvislé honební pozemky patřící do vlastnictví odborné lesnické školy nebo ústavu pro výzkum zvěře při splnění podmínky, že lze v této honitbě dosáhnout řádného mysliveckého hospodaření.⁵³⁴

Ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 270/1992 Sb. se poskytlo uživateli honitby právo požádat okresní úřad o prohlášení části honitby za bažantnici, jestliže se zde nacházely výjimečně vhodné podmínky pro chov bažantů.⁵³⁵ Za zvláštnost tohoto ustanovení i celého zákona lze považovat to, že okresnímu

online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpax4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0

⁵³¹ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 482.

⁵³² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2002, č. j. 22 Cdo 3006/2000.

⁵³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2002, č. j. 22 Cdo 3006/2000.

⁵³⁴ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 482.

⁵³⁵ § 18 odst. 2 zákona č. 270/1992 Sb.

úřadu se dala kompetence v řízení a v rozhodnutí ve věci zřízení bažantnice, ale již mu nenáležela pravomoc na zrušení uznané bažantnice, což potvrdil Vrchní soud v Praze svým rozsudkem ze dne 7. 5. 1999, vydaným pod sp. zn. 5 A 21/98, kdy takové rozhodnutí okresního úřadu o zrušení uznané bažantnice označil za tzv. paakt.⁵³⁶

12.2.3. Zvěř

V důsledku omezení významu myslivosti jako hospodářské činnosti se pro zvěř nově využívalo dělení zvěře pouze na srstnatou a pernatou. Předchozí dělení na zvěř užitkovou a škodnou nekorespondovalo s pojetím myslivosti také jako zájmové činnosti s předchozím pohledem na myslivost jen jako na zemědělskou a lesní výrobu.⁵³⁷

Novým a zajímavým institutem bylo zavedení odpovědnosti za škodu způsobenou na zvěři. Odpovědnost se vážala na porušení právní povinnosti a škoda na zvěři se hradila uživateli honitby.⁵³⁸

12.2.4. Náhrada škody

Část devátá zákona č. 270/1992 Sb. se věnovala náhradě škod vzniklých na honebních a nehonebních pozemcích, jenž byly způsobené výkonem práva myslivosti nebo zvěří, a řízení o nich. Ustanovení § 34 zákona č. 270/1992 Sb. stanovovalo, kdo a za jakou škodu odpovídá. Zároveň ustanovení činilo rozdíly mezi náhradou škody na pozemcích honebních a nehonebních a zakotvovalo i liberační důvody.⁵³⁹

Pro uživatele honitby byla stanovena povinnost uhradit škodu na honebních pozemcích, polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě či lesních porostech, byla-li způsobena výkonem práva myslivosti, anebo jestliže zmiňovanou škodu způsobila zvěř, pro kterou byla stanovena doba lovu na honebních pozemcích.⁵⁴⁰ Rozdíl mezi honebním a nehonebním pozemkem bylo činěno tím, že nehonebnímu pozemku nebyla dána ochrana před zvěří, jelikož vlastníkovu nenáleželo právo

⁵³⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. května 1999, sp. zn. 5 A 21/98

⁵³⁷ VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4. Str. 408.

⁵³⁸ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 483.

⁵³⁹ § 34 zákona č. 270/1992 Sb.

⁵⁴⁰ § 34 odst. 1 zákona č. 270/1992 Sb.

se domáhat náhrady škody. V tomto směru lze spatřovat nesoulad s ústavním pořádkem⁵⁴¹, jelikož druhá věta čl. 11 odst. 1 Listiny zakotvuje, že: „*Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.*“⁵⁴²

12.2.5. Správa a organizace myslivosti

Správa myslivosti se ze tří stupňové přeměnila na dvou stupňovou. Novým ústředním orgánem pro řízení myslivosti se stalo ministerstvo zemědělství a mělo jej vykonávat v součinnosti se zástupci mysliveckých a ostatních organizací. Touto změnou ztratil hlavní pozici v řízení myslivosti Český myslivecký svaz. Na místní úrovni správu myslivosti vykonávaly okresní úřady, které ke svojí činnosti využívaly spolupráci s pověřenými zástupci vlastníků a nájemců honiteb. Do pravomocí okresního úřadu spadalo pokutování uživatelů honiteb za jejich protiprávní jednání, a to pokutami až do výše 100 000 Kč. Takovým jednáním uživatele honitby mohlo být např. zaviněné překročení či nedodržení normovaných stavů zvěře, nezajišťování dostatečné ochrany zvěře či porušování předpisů o lovu zvěře. Pokuta se mohla ukládat opakovaně a zaplacená pokuta byla příjmem státního rozpočtu.⁵⁴³

Značnou změnu podstoupil také Český myslivecký svaz. Organizace se dohodla na návratu ke svému prvorepublikovému názvu Českomoravská myslivecká jednota (dále jen jako „ČMMJ“).⁵⁴⁴ Na poli zákona č. 270/1992 Sb. se jí také doznalo mnoho změn. Jak již bylo uvedeno výše, ČMMJ ztratila svoji vedoucí pozici v řízení a správě myslivosti. Zároveň došlo ke zrušení podmínky členství v této organizaci pro získání loveckého lístku. Také dobrovolnost členství se uvedla do souladu s aktuálními ústavními principy svobodného sdružování osob.⁵⁴⁵

⁵⁴¹ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti*. In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpax4s7grpxgzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁵⁴² Čl. 11 odst. 1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb.

⁵⁴³ SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 483.

⁵⁴⁴ Českomoravská myslivecká jednota. *Historie ČMMJ* [online]. Praha: ČMMJ. [2. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>

⁵⁴⁵ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 117.

12.3. Další vývoj myslivecké legislativy

K vydání úplného znění novelizace mysliveckého práva došlo až na podzim roku 1992, zákonem č. 512/1992 Sb. Prováděcí vyhláška č. 134/1996 Sb. k zákonu o myslivosti byla vydaná dokonce až v roce 1996. V tomto mezidobí byla stále účinná vyhláška č. 20/1988 Sb., která se přijímala ještě v minulém režimu, což způsobovalo relativní právní „nepořádek“. Vyhláška prováděla původní předpis z roku 1962, a proto není divu, že její úprava se vztahovala k řadě institutů, které již nebyly v platnosti a porušovala tak princip zákonnosti, jelikož prováděcí předpis smí upravovat jen ty věci, ke kterým ho zákon zmocní.⁵⁴⁶

Dle názoru Hanzala byla nově vydaná prováděcí vyhláška č. 134/1996 Sb. „velmi strohá a odborně plytká.“⁵⁴⁷ Vyhláška se věnovala pouze vyjmenování jednotlivých druhů zvěře, pro které se stanovily normované stavy a jakostní třídy. Zároveň došlo k zakotvení doby hájení a lovu zvěře, zakázaných způsobů lovu a využívání loveckých psů. Další prováděcí vyhláškou byla např. vyhláška č. 188/2000 Sb., jenž se věnovala institutu myslivecké stráže. Tato vyhláška zpřesnila předpoklady pro výkon funkce myslivecké stráže a jejich ověřování. Také zakotvila vzor služebního odznaku a průkazu stráže.⁵⁴⁸

12.4. Současná právní úprava myslivosti, zákon č. 449/2001 Sb.

Již v polovině 90. let 20. století panovala jasná shoda na nutnosti přijetí nového zákona o myslivosti, jelikož zákon č. 23/1962 Sb., i po četných novelizacích, stále představoval anarchismus, a to v důsledku své koncepce pocházející z 60. let 20. století, tedy z doby komunistické totality na našem území, kterou nebylo možné odstranit.⁵⁴⁹ Při jednání o tvorbě nového zákona o myslivosti se střetávaly převážně dva názorové proudy. Odborná veřejnost stála za názorem, že zvěř je přírodním bohatstvím, jenž má být zachováno a podporováno. Proti se stavěli vlastníci honebních pozemků bojující za minimalizaci početních stavů

⁵⁴⁶ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 117.

⁵⁴⁷ Tamtéž. Str. 118.

⁵⁴⁸ Tamtéž. Str. 118.

⁵⁴⁹ STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti*. In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7grpxgxzrgyva&groupIndex=0&rowIndex=0>

spárkaté zvěře, která by pro ně znamenala výrazné snížení nákladů na ochranu lesa či polního hospodářství před zvěří. Proto vlastníci honebních pozemků podali návrh na úplné zrušení státní správy myslivosti.⁵⁵⁰ V důsledku střetu těchto protichůdných návrhů došlo v poslanecké sněmovně k vytvoření nového návrhu zákona, jímž se zákonodárci pokusili reflektovat kompromis mezi těmito názorovými proudy. Tento návrh byl schválen dne 1. července 2002 nabytím účinnosti zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, jímž byl zrušen dosavadní zákon o myslivosti.⁵⁵¹

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, lze označit za velmi obsáhlý zákon, který se inspiroval předchozími právními úpravami. Věnuje se např. problematice chovu a zachování volně žijících druhů zvěře na našem území, tvorbě a využívání honiteb, právnímu postavení a činnosti honebních společenstev. Dále také upravuje ochranu myslivosti, způsoby provádění lovu zvěře, náhradu škody způsobené zvěří a výkonem myslivosti a v neposlední řadě také výkon státní správy myslivosti apod.⁵⁵²

Zákonodárce v ustanovení § 2 zákona č. 449/2001 Sb. přikročil k vymezení jednotlivých pojmů, které lze označit za základní pro úpravu myslivosti. Zákon myslivost vykládá jako: „*soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví.*“⁵⁵³ Došlo k upozadění dřívějšího hospodářského významu myslivosti a na úkor toho se zdůraznil vztah myslivosti k životnímu prostředí a její kulturní bohatství. Ustanovení § 2 písm. h) zákona č. 449/2001 Sb. vymežilo právo myslivosti jako: „*souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stádia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu nezbytné míře honebních pozemků,*“⁵⁵⁴ a opět se tím navázalo na předchozí právní úpravy myslivosti.

⁵⁵⁰ HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I.* 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8. Str. 120.

⁵⁵¹ DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy.* In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravu>

⁵⁵² SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5. Str. 483.

⁵⁵³ § 2 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb.

⁵⁵⁴ § 2 písm. h) zákona č. 449/2001 Sb.

Pro interpretaci obsahu zákona, významu myslivosti pro společnost, ale také pro určité „přijetí“ zákona odbornou veřejností byl podstatný náleží Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2006, vydaným pod sp. zn. Pl. ÚS 34/03 (dále jen „Nález“). Skupina poslanců a senátorů v několika ustanoveních zákona č. 449/2001 Sb. spatřovala rozpor s ústavním pořádkem České republiky a domáhala se tak zrušení těchto ustanovení. Mezi tato ustanovení patřila např. § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 449/2001 Sb., v němž byl viděn rozpor s čl. 11 odst. 4 Listiny, tedy protiústavní omezování vlastnických práv.⁵⁵⁵ Ústavní soud se ve svém velmi obsáhlém a detailním Nálezu vyjádřil nejen k namítaným bodům, kdy všechny namítané protiústavnosti zevrubnou argumentací vyvrátil a shledal namítaná ustanovení za ústavně konformní, ale zároveň poskytl výklad právního zakotvení myslivosti v našem právním řádu a popsal činnost, kterou má myslivost ve společnosti plnit.

Ústavní soud se v Nálezu z počátku své argumentace zaměřil na výklad práva myslivosti, která má dle názoru Ústavního soudu být rozuměna jako „*součást ius freuendi, oddělené od ostatních složek vlastnického práva*“⁵⁵⁶ a je potřeba ji chápat jako „*zvláštní právo svou existencí nezávislé na vlastnickém právu k pozemku*.“⁵⁵⁷ Dále doplnil, že právo myslivosti se „*přímo odvíjí od vlastnického práva ke zvěři neuložené*“,“⁵⁵⁸ jenž ze své podstaty představuje *res nullius*, tedy věc ničí. Z toho vychází, že „*zvěř není plodem pozemku, ale je samostatným předmětem vlastnického práva*.“⁵⁵⁹

Na základě zmíněného Ústavní soud v Nálezu dospěl k závěru, že předmětem práva myslivosti je zvěř, která tvoří přírodní bohatství, kdy stát povinnost ochrany přírodního bohatství a šetrného využívání přírodních zdrojů přímo vetknul do čl. 7 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jako „Ústava ČR“), což dokládá důležitost této ochrany a právní regulace. Tento ústavní cíl v sobě také plně reflektují základní zákonné definice myslivosti a práva myslivosti, kdy ještě ke zmíněnému „*přibývá další cíl v podobě ochrany myslivosti jako národního kulturního dědictví*.“⁵⁶⁰ Zákon myslivost nedefinuje jako „*výrobní činnost či podnikání, ale jako vztah k volně žijící zvěři*.“⁵⁶¹ Ústavní

⁵⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2003, č. j. ÚS 34/03.

⁵⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁵⁹ Tamtéž.

⁵⁶⁰ Tamtéž.

⁵⁶¹ Tamtéž.

soud proto v Nálezu potvrzuje, že právo myslivosti nelze dělit na „komerční“ a „nekomerční“ část, jelikož obsah myslivosti nelze rozdělit, kdy myslivost je integrální svazek ochrany zvěře a péče o ni s významově omezeným právem lovu, jehož primárním cílem je regulace stavu zvěře. S tím také souvisí nemožnost oddělovat od sebe skupiny činností v rámci práva myslivosti, jež jsou ve veřejném zájmu a ty které veřejný zájem nenaplnují.⁵⁶² Nejen na základě výše uvedeného došel Ústavní soud k názoru, že: „*V podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody.*“⁵⁶³

Ústavní soud tak ze svých zjištěných premis konstatoval, že stát skrze výkon myslivosti a práva myslivosti plní svoji ústavní povinnost stanovenou čl. 7 Ústavy ČR, kdy pro splnění této povinnosti je legitimní v přiměřené míře omezovat vlastnické právo. Ústavní soud byl také srozuměn s negativním pohledem společnosti na myslivost, jenž kladl za vinu komunistickému režimu, který výkonu myslivosti vtiskl negativní význam v podobě pouhé hospodářské činnosti, dostupné jen omezené části společnosti. Pro dosažení kladného přístupu společnosti k myslivosti, jenž zákon očekává, je nezbytné vyvíjet osvětu společnosti a pečlivě realizovat zákonem vytyčené teze. Současně je potřeba počítat s ojedinělými případy, kdy výkon práva může být vykonáván jen jako zábava či se může jevit, jako činnost zpřístupněná jen privilegovaným osobám, nebo s případy, kdy výkon myslivosti protiprávně zasáhne do práv vlastníků honebních pozemků. Zmíněné excesivní zneužití práva myslivosti ale přeci nemůže vést k protiústavnosti celé zákonné regulace myslivosti. Je nezbytné tyto individuální prohřešky přímo postihovat, a tím napomáhat ke společenské změně pohledu na myslivost, jako činnost významnou pro ochranu rozvoje životního prostředí.⁵⁶⁴

⁵⁶² Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2003, č. j. ÚS 34/03.

⁵⁶³ Tamtéž.

⁵⁶⁴ Tamtéž.

Závěr

Předmětem a také záměrem této diplomové práce bylo zpracování uceleného rozboru vývoje mysliveckého práva na českém území od 2. poloviny 18. století po současnost. Právě z důvodu snahy dosáhnout uceleného obrazu a porozumění vývoji myslivecké legislativy v celém rozsahu, obsahuje práce také stručné představení raného vývoje mysliveckého práva či spíše honebního práva. Zároveň bylo přistoupeno k zasazení jednotlivých vydaných právních předpisů z oblasti myslivosti do kontextu historických událostí ovlivňujících směřování společnosti v dané době. Změny ve společnosti vždy byly, jsou a budou základním kamenem pro tvorbu nových právních předpisů a velmi dobře napomáhají interpretaci a pochopení záměru zákonodárců v přijímané právní úpravě.

Pro diplomovou práci se základním pramenem staly jednotlivé historické právní předpisy. Tyto prameny byly dále převážně doplňovány dobovými komentáři, odbornými mysliveckými publikacemi, učebnicemi a odbornou právní literaturou. V neposlední řadě byla za zdroj poznatků o myslivecké legislativě využita také historická soudní judikatura.

Úvodní část diplomové práce se zabývá nejstaršími právními předpisy, jež upravovaly tehdejší mysliveckou činnost, která však neodpovídá dnešnímu obrazu myslivosti, jelikož zcela postrádala dnešní základní znaky, mezi které patří např. chov a ochrana zvířete, úprava doby hájení zvířete či regulace způsobů lovu. Prapočátek mysliveckého práva na českém území lze spojovat s honebním regálem Boleslava I. vydaným v 10. století, kterým se myslivost či lovecké právo stalo výsadním právem panovníka. Toto právo panovník dále propůjčoval šlechtě, která na myslivecké právo získávala čím dál větší vliv. Postupně vydávané právní předpisy v období vlády Přemyslovců a Lucemburků v českých zemích měly vždy jediný cíl, a to zajistit ochranu loveckého práva privilegované vrstvě před omezujícími zásahy, např. v podobě pytláctví.

Již v 15. století se lov stal velmi prestižní záležitostí a sloužil privilegovaným vrstvám společnosti nejen jako zábava, ale také jako činnost vhodná pro reprezentaci svého postavení ve společnosti. Proto se převážně můžeme shledat s právními akty, napomáhající šlechtě k dosažení co největšího loveckého výřadu. Myslivecké právní předpisy v této době se zaměřovali také na prevenci a trestání pytláctví, zároveň však docházelo k zavádění doby lovu zvířete, kdy cílem

nebylo stanovit dobu hájení zvěře pro její ochranu, ale doba lovu se stanovovala pro ochranu lovců.

V době pobělohorské došlo k rapidnímu snížení stavů zvěře, na což reagovala i myslivecká legislativa. Právní akty vydané v této době se převážně věnovaly ochraně a péči o zvěř s cílem dosáhnout nového zazvěření krajiny. Právě tuto dobu lze označit za určitý „počátek“ myslivosti, jelikož právní předpisy v sobě reflektovaly zájem na ochraně zvěře a omezení lovu.

Stěžejní část diplomové práce začíná v době, kdy v českých zemích vládla Marie Terezie. V počátku její vlády se myslivost dostala na vrchol společenské prestiže, což dokládá na danou dobu kvalitní a relativně obsáhlý myslivecký řád Marie Terezie z roku 1754, který zavedl např. přesné doby hájení zvěře a bojoval s pytláctvím prostřednictvím přísných trestů a zavedení povinnosti dokládat původ ulovené zvěře.

K razantní přeměně myslivosti došlo v roce 1786 přijetím mysliveckého řádu Josefa II. Panovníkovi záměry s myslivostí byly zcela odlišné od předešlých právních předpisů, jenž všechny také zrušil a sjednotil tak myslivecké právo na našem území do jediného předpisu. Josefův myslivecký řád nesloužil k ochraně a podpoře myslivosti, ale cílem byla podpora zemědělství a lesnictví. To také potvrzují jednotlivá ustanovení, kdy např. zvěři se neposkytla žádná ochrana v podobě doby hájení či došlo k rozvoji institutu povinnosti hrazení škod způsobené zvěří.

Dalším přelomem pro právní úpravu myslivosti bylo vydání mysliveckého patentu č. 154/1849 ř. z. císaře Františka I., který byl silně ovlivněn revolučním rokem 1848. Tento patent přinesl zásadní změnu v podobě ukončení výsady feudální myslivosti a prosadil tzv. demokratizaci mysliveckého práva, jelikož se zavedlo svázání honebního práva s vlastnictvím půdy a došlo tak k formálnímu umožnění výkonu myslivosti širokým vrstvám společnosti, a nikoliv pouze vrchnosti. Lze říci, že se jednalo o základní kámen pro pozdější lidovou myslivost. Významnou novinkou bylo také zavedení nové právní úpravy honitby, pro kterou se stanovila minimální výměra na 115 hektarů souvislých pozemků. Změnu také doznal přístup ke zvěři, na níž se začalo pohlížet jako na neodmyslitelnou součást naší přírody, přičemž při zodpovědném hospodaření

se zvěř a jejím usměrňovaným chovem, lze ze zvěře vytvořit významný zdroj příjmů a prospěch pro každého člověka.

Ve druhé polovině 19. století a počátku 20. století se přistoupilo k přijetí jednotlivých zemských mysliveckých zákonů pro Čechy, Moravu a Slezsko, čímž opět došlo k roztržštění myslivecké legislativy na našem území. Prvním vydaným českým honebním zákonem se stal zákon č. 49/1866 č. z. z. Šlo o právní úpravu, jenž navázala na započaté změny v mysliveckém právu. Za jeden z největších přínosů této úpravy lze označit zavedení podmínky vlastnictví honebního listu pro výkon práva myslivosti. Naopak značným nedostatkem z dnešního pohledu byla diskriminace nižších vrstev společnosti, kterým byl přístup k výkonu myslivosti odepřen. Nápravu tohoto přinesl až moravský honební zákon č. 4/1912 m. z. z., který se zasloužil o kladný rozvoj mysliveckého práva, a to nejen na území Moravy, ale také Čech, jelikož novější právní úpravy z něho značně čerpaly a vycházely z jeho znění.

Další předěl ve vývoji mysliveckého práva se přisuzuje protektorátní právní úpravě. Vydáním vládních nařízení č. 127/1941 Sb. a 128/1941 Sb. došlo k fundamentální změně právní úpravy myslivosti. Zmíněná nařízení nahradila již dlouho přesluhující právní úpravu z minulé éry a přinesla moderní prvky z německé myslivecké legislativy. To zvláště dokládá skutečnost, že protektorátní myslivecké právní předpisy nebyly po osvobození zrušeny. Jejich hlavní přínos tkvěl v profesionalizaci výkonu myslivosti. Zavedlo se povinné absolvování zkoušky z myslivosti, členství v mysliveckém svazu a stanovily se myslivecké zásady etiky lovu a výkonu myslivosti. Také se přistoupilo k zakotvení zakázaných způsobů lovu, a to s ohledem na to, aby zvěř nebyla zbytečně trýzněna, což plně korespondovalo s novým pohledem na zvěř, která již nebyla chována jen pro hospodářský přínos, ale byla brána jako pevná součást přírody a na jejím zachování pro další generace byl veřejný zájem.

Poválečné období znamenalo transformaci nejen státního zřízení, ale také mysliveckého práva, kdy nově vydávané právní předpisy byly silně ovlivněny zájmy komunistické strany. Do textu nového mysliveckého zákona č. 225/1947 Sb. silně promluvily vlivy socializace společnosti dle zájmu komunistické strany, a to např. prostřednictvím nové definice myslivosti, zavedením lidové myslivosti či „očišťením“ myslivosti od osob s nevhodným

kádrovým posudkem. Pokud přehlédneme tyto skutečnosti, a také to že zákon z myslivosti udělal odvětví zemědělské a lesní výroby, tak je nutné uznat, že přinesl i některé klady, které mu nelze upřít. Zákon neopomněl novoty z protektorátní právní úpravy v podobě zakotvení zkoušky z myslivosti či kodifikace zakázaných způsobů lovu a hájení zvěře. Nově zavedenými instituty se staly myslivecký hospodář a myslivecký hajný, kteří měli dbát ochrany myslivosti.

Dosažením socializace společnosti v 60. letech 20. století muselo dojít také k přeměně myslivosti, tedy mysliveckého práva v tomto duchu, a to se provedlo přijetím nového zákona č. 23/1962 Sb. Největším rozdílem od předešlých právních úprav bylo odpoutání práva myslivosti od vlastnictví půdy, kdy nově právo myslivosti náleželo jen socialistickým organizacím. Zároveň zákonná úprava myslivosti potvrdila další rozvoj myslivosti jako hospodářské činnosti.

Závěrečná kapitola diplomové práce se věnuje vývoji mysliveckého práva po roce 1989. V počátku porevolučního období byla snaha zákonodárců myslivost udržet spíše ve vytyčených kolejích než ji zreformovat, což lze vyvodit z postupných novelizací zákona č. 23/1962 Sb., prováděných s cílem jeho uvedení do souladu s novými demokratickými pořádky. Za nejvýraznější obrat je možné označit návrat svázání práva myslivosti s vlastnictvím půdy či obnovení vlastních a společenstevních honiteb. Nový kurz mysliveckému právu dal až zákon č. 449/2001 Sb., jenž myslivosti udal moderní směřování, kdy se na myslivost přestalo hledět jako na zemědělskou činnost, ale zdůraznila se její kulturní hodnota a její významný přínos pro českou přírodu.

Z postupného exkurzu vývoje mysliveckého práva názorně vyplývá to, co má studium historie obecně ve společnosti plnit za roli. Má sloužit k poučení, k inspiraci, k pochopení kroků našich předků a k navázání na ně či naopak k odvrácení se od nich tak, aby nebyly opakovány tytéž chyby. Zmíněné také potvrzuje tato diplomová práce v oblasti mysliveckého práva, kdy z jejího obsahu je zcela zřetelné, že zákonodárci se historickými právními úpravami myslivosti nechávali ovlivnit a jejich obsah využili ve prospěch tvorby nových mysliveckých zákonů. To také potvrzuje fakt, že mnoho zavedených institutů z dob Habsburské monarchie, Rakouska-Uherska či z doby protektorátu platí do dnes.

Resumé

The diploma thesis discusses the development of hunting law in the Czech territory from the middle of the 18th century to the present day. Nevertheless, in order to achieve a continuous and clear analysis of the development of hunting law, the diploma thesis is also briefly devoted to the early development of hunting law. The beginning of hunting law in the Czech territory can be connected with the hunting regime of Boleslav I., by which hunting became the exclusive right of the monarch, when the monarch left this right to the nobility, who gained more and more influence over the right of hunting. The chapter also discusses other changes in hunting law in the context of social changes that were caused, for example, by the Thirty Years' War or on the Czech border as a result of the Battle of Bílá hora.

The core part of the diploma thesis begins with the reign of Maria Theresa and Joseph II., which can be characterized as a certain divide in hunting law. In this period, hunting ceases to be just a socially significant event at the royal court, and more attention was paid to the negative effects of hunting on the economic area. Therefore, issued hunting regulations do not serve to protect game and support hunting, but their purpose is to support agriculture and forestry. Another important hunting regulation was Imperial Patent No. 154/1849 E. c., who, in the context of the revolution in 1848, abolished the privileges of feudal hunting and laid the foundations of popular hunting, when he tied the right to hunt to land ownership. The aforementioned were followed by regional hunting laws for Bohemia, Moravia and Silesia.

For hunting law, significant changes in the 20th century only occur during the protectorate, when, under the influence of German law, substantial modernization of the legal regulation of hunting takes place. Creation of the new post-war hunting law No. 225/1947 Coll. it was already fundamentally affected by the Communist Party's gradual rise to power. The culmination of the influence of communist ideology in the field of hunting occurred with the adoption of Act No. 23/1962 Coll., which highlighted the economic importance of hunting and definitively separated the right to hunt from land ownership and granted it to socialist organizations.

The final part of the thesis is devoted to the modern development of hunting law after 1989, when at the beginning amendments were made to Act No. 23/1962 Coll., in order to foster a new democratic order in the country, and only in the new millennium was issued Act No. 449/2001 Coll., which changed the view of hunting.

When interpreting individual fundamental legal regulations regulating the form of hunting, emphasis was always placed on putting it in the context of the development of society, which very often provides an answer to the question of why the given legal regulation was issued and what is the intention of the given legal regulation. The diploma thesis thus brings a comprehensive view of the historical development of hunting law and, based on it, outlines the current direction of hunting law.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- [1.] ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti*. 1. vyd. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-80-856118-12-5.
- [2.] BARTÁK, Jan. *Za nový zákon o myslivosti*. Benešov: Nákladem spisovatelovým, 1900.
- [3.] BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965.
- [4.] ČABART, Jan. *Vývoj české myslivosti*. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1958.
- [5.] ČECHURA, Vladimír a kol. *Myslivost a právo*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-12-6.
- [6.] ČERVENÝ, Jaroslav a kol. *Encyklopedie myslivosti*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004. ISBN 80-7181-901-8.
- [7.] FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [8.] FROLEC, Ivo ed. *Československá pozemková reforma 1919-1935 a její mezinárodní souvislosti: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference konané ve dnech 21. a 22. dubna 1994 v Uherském Hradišti, Slovácké muzeum*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum, 1994.
- [9.] HANZAL, Vladimír. a kol. *Myslivost I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, 2016. ISBN 978-80-213-2637-8.
- [10.] HART, Vlastimil a kol. *Úvod do myslivosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014, ISBN 978-80-213-2495-4.
- [11.] HROMAS, Josef a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Písek: Matice lesnická, 2000, ISBN 80-86271-04-8.
- [12.] CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan. *Dějiny lovu a lovectví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Louny: Antonín Štrobach, 1909.
- [13.] KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948.
- [14.] KOMÁREK, Julius. *Myslivost v českých zemích*. 2. vyd. Praha: Čin, 1948.
- [15.] KREUZ, Petr, MARTINOVSKÝ, Ivan. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. 1. vyd. Praha: Scriptorium, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3.
- [16.] KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-741-6.

- [17.] MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a česko-slovenského práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde Praha, 2003. ISBN 80-7201-433-1.
- [18.] MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933.
- [19.] MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934.
- [20.] PERNES, Jiří. *František Josef I. nikdy nekorunovaný český král*. Praha: Brána, 2005. ISBN 80-7243-217-6.
- [21.] PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896.
- [22.] SAX, Boria. *Zvířata ve Třetí říši*. 1.vyd. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-49-7.
- [23.] SCHELÉE, Fidelis. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: Sociální Služby, 1932.
- [24.] SCHELLE, Jaromír, TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin, VI. svazek Právní – právo po*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-641-5.
- [25.] SOUKUP, Tomáš, KÁNSKÝ, Zdeněk. *Nové předpisy o myslivosti*. 1.vyd. Praha: V. Linhart, 1941.
- [26.] SRB, Eduard. *Výklad zákona o myslivosti, platného pro království České*. Praha: Reinwart, 1903.
- [27.] STEHLÍČEK, Karel. *Honební zákon čili zákon o myslivosti pro království České ve výkladu prakse*. Beroun: Václav Antony, 1907.
- [28.] ŠNOPL, Karel. *Výklad zákona o myslivosti*. Praha: Brázda, 1949.
- [29.] VACH, Miloslav a kol. *Myslivost*. 1. vyd. Uhlířské Janovice: Silvestris, 1997. ISBN 80-901775-1-4.
- [30.] VEBER, Václav a kol. *Dějiny Rakouska*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-491-2.
- [31.] VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8.
- [32.] URBAN, Otto. *Česká společnost 1848-1918*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1982.
- [33.] WEITLANEROVÁ, Juliana. *Marie Terezie. Život císařovny slovem i obrazem*. 1. vyd. Praha: Vitalis, 2017. ISBN 978-3-89919-458-6.

Odborné články

- [1.] KASINA, Jiří. *Historie časopisu Myslivost/Stráž myslivosti*. Myslivost/Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Praha: 2008, ročník 56, číslo 6.

- [2.] MASNER, Josef. *Jak čeliti úpadku zvěře*. Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Třebíč:1929, ročník 7, číslo 5.
- [3.] PRAŽÁK, Jiří. *Jsou-li honební společenstva osobnostmi právníckými?* Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva. Praha: Jednota právnická 1900, roč. 39.
- [4.] STEJSKAL, Vladimír. *K některým ustanovením zákona o myslivosti*. In: Právní rozhledy [online]. Praha, C. H. Beck, 4/2001, Str. 160. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7grpxgxzrgyya&groupIndex=0&rowIndex=0>
- [5.] ŠNOPL, Karel. *Statistika ztrát způsobených v zemi České na lovné zvěři užitkové zimou 1928-1929*. Stráž myslivosti: úřední věstník Československé myslivecké jednoty. Třebíč:1929, ročník 8, číslo 24.

Právní předpisy a jiné

- [1.] Zemská zřízení království českého. In: KREUZ, Petr, MARTINOVSKÝ, Ivan. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. 1. vyd. Praha: Scriptorium, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3.
- [2.] Patent krále Matyáše II o zákazu lovu zvěře na královských a jiných panstvích ze dne 6. června 1611. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [3.] Obnovené zřízení zemské z 10. května 1627, o myslivosti. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [4.] Myslivecký řád Ferdinanda III. ze dne 14. prosince 1641. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [5.] Myslivecký řád císařovy Marie Terezie z 15. července 1754 vyhlášený reprezentací a komorou českého království. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [6.] Myslivecký řád císaře Josefa II. z 28. února 1786. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [7.] Zákon č. 946/1811 Sb. z. s. ze dne 1. června 1811, Obecný zákoník občanský. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjygeyv6ojugywta>

- [8.] Císařský patent Františka Josefa I. ze dne 7. března 1849 vydaným pod č. 154/1849 z. z. In: FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*. 2. vyd. Praha: Havran, 2008. ISBN 978-80-86515-88-5.
- [9.] Zákon č. 49/1866 č. z. z. ze dne 1 června 1866, honební zákon pro království České. In: SRB, Eduard. *Výklad zákona o myslivosti, platného pro království České*. Praha: Reinwart, 1903.
- [10.] Zákon č. 66/1896 m. z. z. ze dne 20. prosince 1895, honební zákon pro markrabství Moravské. In: PÖTTING a PERSING, Josef. *Zákony rybářské a honební zákon pro Moravu*. Brno: Nákladem spisovatelovým, 1896.
- [11.] Zákon č. 42/1903 s. z. z., honební zákon pro vojvodství Slezské. In: MUSIL, Josef. *Honební předpisy moravsko-slezské*. Praha: V. Linhart, 1934.
- [12.] Zákon č. 4/1912 m. z. z. ze dne 26. července 1914, honební zákon pro markrabství Moravské. In: Pišova sbírka zákonů pro Moravu VI., Nový honební zákon pro markrabství Moravské. Brno: A. Piša, 1914.
- [13.] Zákon č. 215/1919 Sb. ze dne 16. dubna 1919, o zabrání velkého majetku pozemkového. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzge4v6mrrguwta>
- [14.] Zákon č. 445/1919 Sb. ze dne 24. července 1919, jímž se zrušuje právo myslivosti vyhražené koruně v okolí pražském. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzge4v6nbuguwta>
- [15.] Vládní návrh č. 2197 na vydání zákona, kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení honebně-policejní, zejména o hájení zvěře. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1925ns/ps/tisky/t2197_00.htm
- [16.] Zákon č. 98/1929 Sb. z. a. n. ze dne 25. června 1929, kterým se doplňují a částečně mění některá ustanovení o honbě-policejní, zejména o hájení zvěře. In: MUSIL, Josef. *Honební zákon pro Čechy*. Praha: V. Linhart, 1933.
- [17.] Výnos Vůdce a říšského kancléře č. 75/1939 Sb. ze dne 16. března 1939, o Protektorátu Čechy a Morava. In: Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/kps/pi/gi/historie/vynos_o_zrizeni_protectoratu.pdf
- [18.] Nařízení RP 20/39 ze dne 1. srpna 1939, o držení zbraní v území protektorátu Čechy a Morava. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=7549&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>
- [19.] Vládní nařízení č. 205/1939 Sb. ze dne 10. srpna 1939, o řádném výkonu myslivosti. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR.

- Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/8070/1/2/vladni-narizeni-c-205-1939-sb-o-radnem-vykonu-myslivosti>
- [20.] Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. ze dne 31. března 1941, o myslivosti. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9338/1/2/vladni-narizeni-c-127-1941-sb-o-myslivosti>
- [21.] Vládní nařízení č. 128/1941 Sb. ze dne 31. března 1941, kterým se provádí vládní nařízení o myslivosti. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/9339/1/2/vladni-narizeni-c-128-1941-sb-kterym-se-provadi-vladni-narizeni-o-myslivosti>
- [22.] Nařízení RP 07/41 ze dne 31. března 1941, o myslivosti v protektorátu Čechy a Morava. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=9168&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>
- [34.] Zákon č. 225/1947 Sb. ze dne 18. prosince 1947, o myslivosti. In: KÁNSKÝ, Zdeněk. *Zákon o myslivosti*. Praha: V. Linhart, 1948.
- [23.] Zákon č. 162/1949 Sb. ze dne 16. června 1949, o zbraních a střelivu. In: *Zákony pro lidi* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1949-162>
- [24.] Ústavní zákon č. 100/1960 Sb. ze dne 11. července 1960, Ústava Československé socialistické republiky. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyf6mjgawta>
- [25.] Zákon č. 140/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961, Trestní zákon. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyyv6mjgawta>
- [26.] Zákon č. 23/1962 Sb. ze dne 23. února 1962, o myslivosti. In: Beck-online [online právní informační systém]. C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyzf6mrtfuya>
- [27.] Návrh č. 203 na vydání zákona ČNR, kterým se mění se mění nebo doplňují některá ustanovení zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0203_00.htm
- [28.] Směrnice ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství čj. 67 236/1962-53 ze dne 9. srpna 1962, Zařazování honiteb do jakostních tříd. In: BOHÁČEK, Rudolf a kol. *Zákon o myslivosti*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1965.

- [29.] Zákon č. 150/1969 Sb. ze dne 18. prosince 1969, o přečinech. In: Zákony pro lidi [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-150>
- [30.] Zákon č. 143/1991 Sb. ze dne 26. března 1991, kterým se doplňuje zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/39141/0/2/zakon-c-143-1991-sb-kterym-se-doplnuje-zakon-o-myslivosti/zakon-c-143-1991-sb-kterym-se-doplnuje-zakon-o-myslivosti>
- [31.] Zákon č. 270/1992 Sb. ze dne 28. dubna 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění zákona České národní rady č. 146/1971 Sb., zákona České národní rady č. 96/1977 Sb. a zákona České národní rady č. 143/1991 Sb. In: ASPI [online právní informační systém] Wolters Kluwer ČR. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/40285/1/2/uplne-zneni-c-512-1992-sb-zakona-c-23-1962-sb-o-myslivosti-jak-vyplyva-ze-zmen-a-doplneni-provedenych-zakonom-cnr-c-146-1971-sb-zakonom-cnr-c-96-1977-sb-zakonom-cnr-c-143-1991-sb-a-zakonom-cnr-c-270-1992-sb-s-pusobnosti-pro-ceskou-republiku>
- [32.] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- [33.] Zákon č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti
- [34.] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Judikatura

- [1.] Nález Správního soudního dvora Rakousko-uherské monarchie ze dne 20. října 1882, č. 2025.
- [2.] Nález Správního soudního dvora Rakousko-uherské monarchie ze dne 27. prosince 1882, č. 2479.
- [3.] Nález Správního soudního dvora Rakousko-uherské monarchie ze dne 1. června 1889, č. 1732.
- [4.] Nález Správního nejvyššího soudu v Praze ze dne 27. února 1928, č. 9533/27.
- [5.] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. června 1977, sp. zn. 7 Tz 23/77.
- [6.] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. března 1979, sp. zn. 3 Tz 8/79.
- [7.] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19. května 1983, sp. zn. 1 Tz 18/83.
- [8.] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. května 1999, sp. zn. 5 A 21/98.

- [9.] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2002, č. j. 22 Cdo 3006/2000.
- [10.] Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2003, č. j. ÚS 34/03.

Internetové zdroje

- [1.] Českomoravská myslivecká jednota. *Historie ČMMJ*. [online]. Praha: ČMMJ. [2. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.cmmj.cz/historie-cmmj/>
- [2.] Česká televize. *Josef II. Habsburský*. [online]. Praha: ČMMJ. [2. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/josef-ii-habsbursky/>
- [3.] DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – historický vývoj právní úpravy*. In: Právní prostor [online]. 26. 5. 2017 [8. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-historicky-vyvoj-pravni-upravy>
- [4.] DVOŘÁK, Petr. *Myslivost – platná právní úprava*. In: Právní prostor [online]. 31. 5. 2017 [6. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>
- [5.] HAUZR, Mirek. *Jaký zákon, taková myslivost*. In: Asociace soukromého zemědělství ČR [online]. 20. 4. 2021 [28. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/7312/jaky-zakon-takova-myslivost/>
- [6.] MOTÝL, Ivan. *Když v Čechách byla tisíciletá zima. V únoru 1929 teplota klesla na minus 42,2 stupně Celsia*. [online]. 8. 2. 2021 [17. 2. 2023]. Dostupné z: <https://program.rozhlas.cz/kdyz-v-cechach-byla-tisicileta-zima-v-unoru-1929-teplota-klesla-na-minus-422-8422265>
- [7.] ROSÁK, Jan. *Lapila ho do svých tenat. Co to vlastně znamená?* [online]. 13. 9. 2019 [10. 11. 2022]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/lapila-ho-do-svych-tenat-co-vlastne-znamenava-8074494>
- [8.] TAUCHEN, Jaromír. *Právní řád a publikace právních předpisů v protektorátu Čechy a Morava*. Masarykova univerzita v Brně, právnická fakulta. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/revoluce/TauchenJaromir.pdf